

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A háboru tartama alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai
ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre
6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: Rubinek Gyula az OMGE igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Pályázati felhívás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az általa kezelt földművesiskolai alapítványi helyekre pályázatot hirdet:

1. A nagyatádi gazdaköri alapítványra: évi ösztöndíj 240 korona. Pályázhat ezen alapítványra elsősorban nagyatádi, illetve somogy-megyei illetőségű egyén.

2. A Bakó János-féle alapítványra: évi ösztöndíj 240 korona. Ezen alapítványra pályázhat elsősorban borsodmegyei illetőségű egyén.

3. A Battyhány herceg-féle alapítványra: évi ösztöndíj 240 korona. Pályázhat ezen alapítványra elsősorban vas megyei illetőségű egyén.

További feltételek mindhárom alapítványnál, hogy a kérvényező magyar honpolgár ha legyen, ki 16., illetve azon földművesiskoláknál, melyek gazdasági altisztképző iskolákká szerveztettek át, 22. életévét betöltötte, ami keresztlevelel igazolandó, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni.

Pályázhat ezenkívül magyarországi földművesiskolába már felvett tanuló is, ha ezt az illető földművesiskola igazgatója által bizonyítja.

Akik ez alapítványok elnyerésére pályáznak, azok kérvényüket a szükséges bizonyítványokkal és mellékletekkel felszerelve az OMGE. igazgatóságához folyó évi szeptember hó 30-ig nyújtják be.

Rubinek Gyula,
igazgató.

Egyről-másról.

(A csemegé. — A cukorrépa átvétel új szabályozása. — Mezőgazdasági fakultás a szőlői egyetemen. — Serény a központi viták ellen. — Hadi jószágigazgató. — Új szeszrendeletek. — Az erdélyi moratórium. — Bendelet az árpagyongyról, köleskásáról és hantolt borsóról. — Lobab és lakarmányrépa szállítása. — Végrehajtják a rekviráló rendelkezést. — A házi szükségletre visszatartható kenyérgabonamennyiség korlátozása. — A hús- és zsírfogyasztás megszorítása. — A „Hangya” küldöttsége a kormánytól. — Gazdasági szükségleti cikkek soron kívüli vasúti szállítása. — A 32-50 éves népfelkelők bevonulása. — A nikkel váltópénzek bevonása. — Apró gazdasági hírek.)
A csemegé.

Mi volna különb csemegé a napisajtónak, mint a termelőt támadni, akár van rá alap, akár nincs.

Az OMGE. tejgazdasági bizottsága legutóbbi ülésén a Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetkezetnek részvénytársasággá való átalakulásával foglalkozott s ez alkalommal Serbán János miniszteri tanácsos, a bizottság elnöke az érdekelt gazdaközönség megnyugtatásául minisztere megbízásából kijelentette, hogy épp úgy, mint az OMGE., a földművelésügyi miniszter sem helyesli a tejcsarnoknak részvénytársasággá való alakulását: tekintettel azonban a kényszerítő okokra, beleegyeznek abba, abban a reményben, hogy a főváros mint a tejcsarnoknak tulajdonképpeni birtokosa, nem helyezkedik egyoldalul a fogyasztók álláspontjára, hanem egyúttal a termelők jogos érdekeit is szem előtt fogja tartani, mert amennyiben ez reménye ellenére nem következnek be, akkor új, szövetkezeti alapon álló tejcsarnok alakulásáról fog gondoskodni s hajlandó ezt anyagilag is támogatni. Ezt a kijelentést egyébként Serbán a Központi Tejcsarnok részvénytársasággá alakuló ülésén is megtette, ahol azt a jelenvolt fővárosi érdekeltég egészen természetesnek tartotta és szóval sem kifogásolta.

Ez az enunciació, amely a napisajtóban is napvilágot látott, alkalmul szolgált egyik esti újságnak arra, hogy alacsony, személyes indokoltól vezéreltetve helyt adjon egy piszkolódó támadásnak, amely Serbán személye ellen

irányult, azzal vádolván meg őt, hogy mindig a termelők egyoldalú érdekeit védi s állandóan szembehelyezkedik a fogyasztók érdekeivel. Serbán nevezett laptól megkapta a személyes elégtételt, amennyiben, amely alacsony színvonalú volt a lap támadása, el kell ismernünk, épp oly lovagias volt az a reparáció, amelyet az alapítványnál megtamadtott miniszteri tanácsosnak adott, aki egyébként is csak felelőse utasítását követte.

Jellemző volt azonban a napisajtó egy részének a viselkedése, amely a nevezett esti lap támadását felhasználva, Serbán személyével együtt a termelő érdekeltségnek is neki rohant a szokásos hangon s általában a földművelésügyi minisztériumnak azt a politikáját, amely a termelő érdekeit igyekszik a fogyasztóké mellett érvényesíteni, erős kritika tárgyává tette. Ez mindenestre jellemző arra a felfogásra, arra a hangulatra, amely a napisajtó egy részében, sajnos, még ma is, a háboru harmadik esztendejében fennáll, amely sajtó boldogulását még ma is a termelés és a fogyasztás érdekei közötti ellentétek mesterséges felállításával és szításával keresi.

A földművelésügyi miniszter és a földművelésügyi minisztérium végül is, ha a mezőgazdasági termelés érdekeit védi és képviseli, csak kötelességét teljesíti, amely védelemre, hogy mennyire szükség van, azt éppen a nagytőke által támadásai a legfényesebben igazolják. És amidőn a földművelésügyi miniszter a magyar termelés érdekeit védi, ez nem a fogyasztás rovására, hanem a fogyasztás előnyére történik, mert csak akkor találja meg a fogyasztó szállítását, ha az illetékes faktorok a termelés fokozásáról, a termelőosztály megerősödéséről gondoskodnak.

Ami éppen a tej kérdését illeti, itt valóságos iskolai példáját látjuk annak, hogy mennyire káros egyoldalul a fogyasztó szempontjára helyezkedni a termelés érdekeivel szemben. A háboru elején ismételtén sürgettük a fővárost, hogy a tej kérdését szabályozza és ne üljön fej

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE,

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 29. SZÁM.

Saját székház. Saját borpincénk Budafokon. Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. sz. közraktár. Sertéshizlalótelepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg ..... 1,852.400 K
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete ... 925.000 K
3. Tartalékalap ..... 340.000 K
4. Betéti állomány jelenleg kb. .... 5,000.000 K

BEOSZTÁS:

1. Vetőmagosztály
2. Gazdasági anyagosztály
3. Szőlészeti osztály
4. Géposztály
5. Gabonaszaktály
6. Abraktakarmányosztály
7. Tenyésztőosztály
8. Borértékesítőosztály
9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hitelügyosztály; Betétek folyószámlára; takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetkezetünkönél való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

Mai számunk 36 oldal.

a teljesen tájékozatlan, csak gyűlöletet keltő egyes újságok izgatásának, amely a termelést azzal vádolja, hogy tejujszort folytat akkor, amidőn a tejet a békében fizetett tejárakon nem volt hajlandó szállítani. Figyelmeztettük a fővárost, ha nem szabályozza a tejárakat, illetve nem emeli eléggé azokat, ha meg nem szünteti a régi szerződéseket, akkor a vége az lesz, hogy a tehenészeteket feloszlatják s nem akad majd gazda, aki a fővárosnak tejet szállítson.

Ez a jöslatunk szőről-szóra bekövetkezett, még pedig egyenest ezen agitációnak a következtében, aminek sajnos, a főváros tanácsa felült és a helyzet ma az, hogy csak egyharmada jön be annak a tejmenyiségnek, amelyet a fővárosba béke idején szállítottak. A főváros tanácsa belátta tévedését, csak hogy egy kicsit későn. Akkor, amidőn ma megvásárolja a Központi Telesarnokot s amidőn e vásárlással egyidejűleg 30-ról 50 fillérré emelte fel azt a tejárát, amelyet a gazdának kell fizetni s amidőn elhatározta, hogy a tejszállítások fokozása érdekében tehenészetek létesítését fogja marhabehozatallal elősegíteni.

Mindenek a háboru elején kellett volna bekövetkeznie és akkor Budapest székesfőváros közönsége tejjel való ellátása körül a mai mizériák fel nem merültek volna.

Sajnos, ez az epizód, amely egy egyébként magától értetődő és ártatlan nyilatkozathól is valóságos kampányt tudott teremteni a termelők ellen, jele annak, hogy a leányzó nem halt meg, hanem csak alszik, hogy a termelőosztályok elleni támadások a háboru alatt csak pihennek, hogy a háboru után ujult erővel támadjanak fel. Így csak természetes, hogy a gazdatársadalomnak is részen kell lennie s el kell arra készülnie, hogy a kedvező hangulat, amelyet a háboru a termelés fokozása és támogatása tekintetében teremtett, szalmatüzként fog eltűnni s ismét csak előáll az a helyzet, amidőn a gazdaosztálynak semmi más külső tényezőben, hanem csakis a saját belső erejében lehet bízakodnia.

S a biztosan elkövetkezendő harcokban nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy a földművelésügyi miniszternek egy olyan tanácsadója van, mint *Serbán János*, aki az ismételt hitvány támadások dacára meg nem tört energiával tart ki igazán mellett s a magyar termelés érdekeit mindenkor és mindenütt a legmértőbben képviseli.

A cukorrépa átvétel új szabályozása.

A cukorrépatermelők és Cukorgyárosok Országos Bizottsága az általa 1914-ben a cukorrépa átvétele körül felmerült viták eseteknek választott szakbizottság útján való elintézése tárgyában kötött egyezményt közös egyetértéssel módosította. Módosította pedig akként, hogy a választott szakbizottság ítélezését minden termelő igénybe veheti, aki a felmerülő viták esetén magát a választott szakbizottság ítélezésének aláveti. Nem kell tehát az egyezményt előzőleg aláírni, hanem csakis akkor esetről-esetre, ha a cukorgyár képviselőjével a termelő a répaátvétele tekintetében megegyezésre jutni nem tud. A választott szakbizottság akként alakul meg, hogy abból egy tagot a termelő és egy tagot a cukorgyár nevez meg, elnökét pedig már az idény elején a Cukorrépatermelők és Cukorgyárosok Országos Bizottsága jelöli ki minden egyes körzetre két-három, minden tekintetben megbízható és kifogástalan egyént a gazdaközönség köréből. Az elnökök névsorát egyébként lapunk egyik legközelebbi számában fogjuk közölni, az egyes átvévi állomásokon pedig ez az egyezmény, valamint az őt illetékes elnökök névsora állandóan betekinthető. Változást szenvedett az egyezmény abban az irányban is, hogy a 10 holdon aluli gazdák, amidőn a választott

bírószék ítélezését kéri, nem 200 koronát, mint eddig, hanem csak 100 koronát kötelesek lefizetni, amiből pervezetés esetén a szakbizottság költségei volnának fedezendőek. Közös megállapodás létesült továbbá a termelők és a cukorgyárak képviselői között a tekintetben is, hogy ez az egyezmény mindaddig fennmarad, ameddig azt vagy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, vagy a Cukorgyárosok Országos Egyesülete fel nem mondja. Ezen egyezménynek állandósításával és a termelők összességére való kiterjesztésével reméljük, hogy a múltban a gyárak s a termelők között a cukorrépa átvételénél oly gyakran felmerült viták többé nem egyoldalulag a cukorgyárak részéről nyerne elintéztést, hanem közmegegyezésre egy oly választott bíróság útján, amelynek ítélezésében a gazdaközönség a legteljesebb mértékben megnyugodhat.

Mezőgazdasági fakultás a szófiai egyetemen.

Egy eldugott kis hír alakjában jelent meg az a Bulgária mezőgazdaságára nézve nagyjelentőségű esemény, hogy a bolgár kormány a szófiai egyetemet egy mezőgazdasági fakultással egészítette ki. Ime, a kis Bulgária érettségének és életrevalóságának ismét mily fényes bizonyágát adta. A bolgár kormány nem aggodalmaskodott a tekintetben, hogy a fakultás nem lesz megfelelő tanerőkkel ellátható, mint az, sajnos, nálunk történt, ahol a mezőgazdasági főiskola felállításának egyik komoly akadályául az szolgált, hogy a földművelésügyi minisztérium s illetve annak külső és belső szakközvelei attól féltek, hogy Magyarországon egyetemi tanári tanszékek betöltésére alkalmas egyéneket találni nem tudnak.

Ez bizony nagy szegénységi bizonyítvány volna Magyarországra nézve, de még inkább azokra, akik ezen állítást megkockáztatták s ezáltal megakadályozták azt, hogy a magyar mezőgazdaság egy ilyen nagyfontosságú kulturális intézményhez juthasson. Ahol a múltban olyan kiváló erőink voltak, mint Cserhádi, Uelkő, Linhardt, Kosutány stb., vagy mondjuk az újabbak között Kerpely, Jablonowski, Dégen, Újhelyi, Grabner, Gyárfás, Istváry stb. stb., ott azt mondani, hogy Magyarországnak nincs megfelelő tanerője, amelylyel mezőgazdasági főiskolát el lehetne látni, igazán a legnagyobb szegénység bizonyítvány arra nézve, aki ilyen állítást meg mer kockáztatni.

De akik ezen állítást megkockáztatták, viszont nem törődtek azzal sem, hogyha szerintük megfelelő tanerők nincsenek, ilyenek neveléséről gondoskodjanak s ha azok megvannak, akkor szervezzék meg a mezőgazdasági egyetemet.

Közismert tény egyébként, hogy egy-egy egyetemnek rendszerint csak egy-két kiváló tanerője van, akihez az egyetemnek egész hírneve fűződik. Így van ez még a tudósokban annyira gazdag Németországban is, ahol minden tanszékre a legkiválóbb erőt megszerezni már csak azért sem lehet, mert az egyetemek között nagy a verseny azok megszerzésében.

Pirulunk kell magunk előtt, amidőn Bulgária példájára kell hivatkoznunk, mint követendőre, amely a mezőgazdasági fakultás létesítésének fontosságát és időszerűségét felismerve, nem késett ezt megvalósítani.

Serényi a közjogi viták ellen.

Serényi Béla gróf volt földművelésügyi miniszter egy igen megszívlelendő beszédét mondott a képviselőházban, ahol ma, amidőn a gazdasági kérdések a legnagyobb vehemenciával folynak az egész világon az előtérbe, mert hiszen ezt a világháborút nagy világgazdasági érdekek összeütöközése szülte, akkor a parlamentben a legélesebb közjogi viták folynak. Ezt

a mementót a mi parlamentünkben bizony sokszor meg kellene ismételni, hogy a gazdasági kérdések iránti érzék a magyar parlamentben is kifejlődjék.

Csak hálával tartozhatunk Serényinek, hogy a magyar parlamentet ilyen komoly figyelmességben részesítette, ami azonban sokkal nagyobb súlytal esett volna a mérlegbe abban az esetben, ha maga Serényi gróf is nem közjogi kérdésekre felmerült elbontások miatt, de mezőgazdasági kérdésekben való felfogásbeli eltérések miatt lépett volna ki pártjából.

Hird. jöszágitásokról.

A napisajtó híradása nyomán értesültünk arról, hogy a hadműveletek nyomán elfoglalt új területek gazdasági megmunkálásáról a hadvezetés úgy intézkedett, hogy több százezer holdas területeket egy-egy egyén felügyeletére bízott. Már a múltban is hallottunk olyan híreket, hogy egyes egyénekre 40-80,000 holdnyi területet bízottak, de a legújabb hír, hogy egy egyénekre 240,000 hektárnyi terület gondozását bízta, oly monstruózus, hogy annak hitelt adni nem tudunk.

240,000 hektárnyi gazdasági területen egy egész hadsereg van szükség annak megműveléséhez, a hadseregek élére mindig a legkiválóbb tábornokokat szokták kiválasztani, azok a nevek pedig, amelyekkel ezen óriási területek gondozásánál találkozunk, a civil életben mezőgazdasági terén nem a kiváló tábornokok, de még csak a kiváló káplárok sorában sem szerepeltek. Eltekintve attól, hogy ilyen óriási területekre még a legkiválóbb gazda is képtelen felügyelni s azokat igazgatni. Ma pedig minden mezőgazdaságilag művelhető területnek óriási jelentősége van a közéletben és a hadsereg ellátása szempontjából. S ezért jogunk és kötelességünk, hogy a hódított területek mezőgazdasági igazgatását kritika tárgyává tegyük.

Mindenestre kívánatos volna, hogy a művelés alá kerülő területek kisebb, legfeljebb 20,000 kat. holdas területekre osztassanak fel, amely területek élére megfelelő gyakorlati és elméleti tudással rendelkező gazdák, tehát tanítók, bérlok, vagy gazdaszettek kerüljenek, akik már a polgári életben is jelet adtak vezető és irányító képességüknek s akikből a hadvezetésnek bő választéka van a hadbavonulók sorában.

Végül is a háboru nem arra való, hogy egyesek kísérleti alanyokul használtassanak, hanem azzal a feltevéssel, hogy hátha beválnak, különösen nem a közéletben, amelynek biztosítása a legfőbb hadi érdek.

Ej szeszrendeletek.

Az 1916. évi XXIV. t.-c.-ben, melyet lapunk múlt számában ismertettünk, a pénzügyminiszter felhatalmazást nyert arra, hogy a szesz határát 6 K.-ban állapíthassa meg.

E felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter folyó évi szeptember hó 13-án kibocsátotta a szesz határzására vonatkozó 102,000 számú 1916. évi rendeletét, mely szerint a megadott nyersszesz ára 585 K., a finomított szesz ára pedig 6 K.-ban állapították meg. Ebből az 1899. évi XX. t.-c. szerint kontingens szesz 90 fillér, exkontingens szesznel pedig 110 fillér az adó, az 1901. évi XIII. t.-c. és 1914. évi XIV. t.-c. szerint a szeszadóptlék összesen 90 fillér, az adó és pótlékai kontingens szesznel 160 K., exkontingens szesznel pedig 180 K., mely összeg a szeszhatárából leszandó. Leszandó továbbá az a 10 fillér, amely a szeszt forgalombahozandó kereskedőknek és italmérőknek jut.

A szeszforgalomból eredő jövedelem tehát a következőképp oszlik meg:

HIZOTT SERTÉSEKET KÖKÉNYESSY & LÖWINGER
levágásra való hussertéseket és leszart sertéseket a legelőnyösebben értékesíti
SERTÉSBIZOMÁNYI CÉG
WIEN, ST.-MARK.

Sürgőnycim: KÖKÉNYESSY WIEN, ST.-MARK.
TELEFON: 76-48.

Szállítás és eladás módjaita felől bárkinek díjmentesen megbízható és gyors felvilágosítással szolgálunk.

Kincstárnak jut. adópótlók all. részesei	Term. jut.	Keresk. jut.	Összesen		
Kent. nyers szesznel	-90	-70 2:20	1:95	-10	5:85
ha.	-90	-70 2:20	2:10	-10	7-
Kent. nyers ..	1:10	-70 2:20	1:75	-10	5:85
ha.	1:10	-70 2:20	1:90	-10	6-

A répból készített szesz után a termelőnek megmaradó rész rovására a kincstár jövedelme meg külön 40 filléres részesedéssel gyarapszik.

Kent. nyersszesznel	A szeszadótól adózásból korona	Termelőnek jut. részesei	Állami részesei
ha.	4:15	amiből 1:95	2:20
Kent. nyers ..	4:30	"	2:10
ha.	3:95	"	1:75
ha.	4:10	"	1:90

Fenti rendelettel egyidőben a pénzügyminiszter a szesztermelés korlátozására vonatkozó 1916. évi 102.500. számú rendeletet is kibocsátotta, mely szerint búzát, kétszerest, kölest és zabot a fogyasztási adó alá eső ipari és kereskedelmi szeszfőzdek az 1916-1917. évi termelési időszakban egyáltalában nem dolgozhatnak fel.

Az árpa csak malátá alakjában dolgozható fel azon mennyiség erejéig, mely e célra engedélyeztetett.

A szesztermeléssel együttesen sajtolt élesztőt nem készítő ipari és mezőgazdasági szeszfőzdek tengerit egyáltalában nem fordíthatnak szesztermelésére.

A szesztermeléssel együttesen sajtolt élesztőt is készítő ipari és mezőgazdasági szeszfőzdek részben csak annyit használhatnak fel szesz előállítására, amennyit az 1913-1914. termelési időszakban feldolgoztak, ezenkívül pedig tengerit és egyéb szeszgyártási anyagot oly mértékben használhatnak fel, hogy a rendelkezésükre álló anyagokból való összes szesztermelésük nem lépheti túl az 1913-1914-iki termelési évadban elért szesztermelésük mennyiségét.

A cukorrépa (takarmányrépa, répafej) feldolgozása korlátok közé szorítva nincsen, az ékként előállított szesz árából azonban az állami kincstárba 40 filléres külön részesedés fizetendő.

Az olyan szeszfőzdek, amelyek cukorrépat és burgonyát 1913-1914. évben vagy azóta is vegyesen dolgoztak fel, az 1913-1914. évi termelési időszakban feldolgozott burgonyamennyiség 50 százalékaának megfelelő burgonyamennyiséget dolgozhatnak fel szeszszé, a burgonyából elért alkohommennyiség azonban nem haladhatja meg az illető szeszfőzdeben az 1913-14. évben, vagy ha akkor nem állott üzemben, az ezt követő években burgonyából előállított alkohommennyiség határát. Ezenfelül répat az ilyen szeszgyárak szeszszé korlátlan mértékben feldolgozhatnak.

Azok a mezőgazdasági szeszfőzdek, amelyek tisztán burgonya feldolgozására vannak berendezve, az 1913-14. évi termelési időszakban kitermelt szesz mennyiség 50%-át állíthatják elő burgonyából.

Az olyan gyárak, amelyek a háborus viszonyok következtében üzemüket saját termésű és földön alá nem eső nyersanyagok feldolgozásából folytatni nem képesek, külön kérendő engedély mellett más anyagokból is termelhetnek szeszt, de az ilyen gyárak, ha ezt az eljárást követni nem akarják, az általuk előállítható szesz mennyiségét, mint exkontingenst más szeszgyárban is termelhetik, illetve más szeszgyárra átutalhatják.

Ezekben ismertettük a két miniszteri rendelet lényegesebb intézkedéseit s már most csak egész röviden annyit jegyzünk meg, hogy a szeszárakból a termelőnek jutó rész a jelenleg termelési viszonyoknak megfelelően van megszabva, sajnos, azonban a szesztermelés korlátozása olyan nagyfokú, hogy a gazdáknak megmaradó tulajdonképpeni haszon aránylag csekély lesz. Belátjuk, hogy a mai viszonyok között a burgonya egy részére emberi táplálkozás céljaira szükség van, felette kívánatosnak tartjuk azonban, hogy megfelelő intézkedésekkel ezen könnyen romlandó anyag tényleg emberi táplálkozás céljaira fordítható s ne álljon elő az a helyzet, hogy a leltetés következtében megromolják anélkül, hogy abból bárkinek is haszna lenne.

Ugy a burgonya, valamint a cukorrépa várható termése a kedvezőtlen időjárás következtében olyan csekély, hogy a jelen termelési évad végeztével aligha fogjuk elérni a tavalyi majdnem 85.000 hl-es szesztermelést, miért is a szeszhiány a jelen termelési évadban még nagyobb mérvet fog ölteni s elsősorban természetesen azzal az érvényessel fog járni, hogy állami célokra a termelt szesz nagyobb része lesz lefoglalva, mint volt a múlt évadban.

Az erdélyi moratórium.

A hivatalos lap f. hó 21-iki számában jelent meg a 3095. M. E. számú kormányrendelet a háborus események által érintett erdélyrészi adósokra vonatkozó kivételes jogvédelmi intézkedések megállapítása tárgyában.

Az új moratóriumrendelet értelmében a Maros balpartján állandó tartózkodási helyű, üzlettel bíró vagy ott ipart űző magyar honosok részére a magyar királyi kormány új moratóriumrendeletet bocsát ki, mely eltérőleg az eddigiektől egyben úgy az anyagi, mint az eljárási kivételes szabályokat is felöleli.

Moratórium alá csak azok a pénztartozások esnek, amelyek augusztus 28-ika előtt keletkezett magánjogi jogcímen alapulnak (ideértve a kereskedelmi és váltóügyleteket is), amennyiben a rendelet kibocsátása előtt lejártak, vagy azután, de november 30-ánál nem későbbben járnak le. A halasztás három hónapi időre szól; ezt a három hónapot a tartozás lejártától kell számítani, ha pedig a tartozás augusztus 28-ika előtt már lejárt, augusztus 28-ától, ugy azonban, hogy a szeptember elseje előtt lejárt tartozásoknál a halasztás november 30-ig bezárólag terjed. A november 30-ika után lejárt tartozás egyelőre nem esik halasztás alá, hacsak a minisztérium újabb rendelettel a halasztást későbbi lejáratokra ki nem fogja terjeszteni.

A halasztás tekintetében a rendeletnek augusztus 28-ig visszaható ereje van, vagyis a rendelet életbelépése előtt lejárt tartozást úgy kell tekinteni, mintha már lejártától kezdve és ha a lejárati augusztus 28-ika előtti időre esik, ettől a naptól kezdve a rendelet életbelépéséig is halasztás alá esett volna.

A legnagyobb különbség a mostani erdélyrészi és az azelőtti országos moratórium között az, hogy az új rendelet szerint a pénzügyintézetnél akár folyószámlára, akár betéti könyvre elhelyezett betétek nem esnek moratórium alá, úgy hogy az evakuált területről menekült pénz-

intézeteknél elhelyezett betétekről is a betevő ugyanúgy rendelkezhetik, mint az ország más részében működő pénzügyintézeteknél elhelyezett betéteiről. A pénzügyintézeti betéteken kívül is ismer a rendelet — bár meglehetősen szűk körben — moratórium alá nem eső pénztartozásokat. Ide tartoznak elsősorban az erdélyrészi záloglevél-kibocsátó intézetek zálogleveleinek kamatszervény és kisorsolt címletei; az intézet tehát ezeket fizetni köteles, noha a kiűritett területen lakó adósaitól járó annuitásokat nem követelheti. A biztosító társaságok is az esetleges kar vagy biztosító összegeket fizetni kötelesek, de biztosítási díjat a védett területen lakó biztosítottól nem követelhetnek. Halasztás alá nem esnek a tartásdíjak és életjáradékok. Ki vannak továbbá véve a halasztás alól a lakbér-, haszonbér- és munkabértartozások.

Ami az adós perjogi védelmét illeti, különbséget kell tenni a moratóriumos és nem moratóriumos tartozások között. Moratóriumos tartozás érvényesítésére az adós ellen eljárást indítani nem lehet, az ellene már folyamatban levő eljárást pedig fel kell függeszteni, hacsak folytatását maga a védett fel nem kívánja.

Moratórium alá nem eső tartozás tekintetében fennmarad az adósok az a joga, hogy bírót halasztást kérhet, vagyis kérheti, hogy az elsőbíróság az ítéletben megszabott teljesítési határidőt hosszabbítsa meg oly időre, amely alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható.

Ha a perben olyan fél van érdekelve, aki a rendeletben meghatározott területhez tartozik, a bíróság a folyamatban levő eljárást akár kérelemre, akár hivatalból is felfüggeszthesse arra az időre, míg a fél a pervitelben, jelesen az erre gyakorolt személyes közrehatásban akadályozva van. Fel lehet függeszteni ily módon akár a nem pénzbeli tartozásra, akár a moratórium alá nem eső pénztartozásra irányuló, akár bármely más pert is. A felfüggesztést csak abban az esetben kívánja kizárni a rendelet, ha az eset körülményei szerint a méltányossággal ellenkeznek, például tartási, életjáradéki perekben.

Nem-moratóriumos pénztartozás miatt az adós a végrehajtás felfüggesztését kérheti ugyanazon az alapon, amelyen a perben bírót halasztást kérhet. Árverés ingatlanra egyáltalában nem rendelhető el, ingókat pedig csak akkor, ha az ingó értékesüléskor nélkül el nem tartható.

Az adós ellen hitelező kérelmére esődöt nyitni nem lehet s az ellene folyamatban levő kényszerjegyzési eljárást felbe kell szakítani. Ellenben telekkönyvi előjegyzést az adós ingatlanára lehet kérni.

Lóbab és takarmányrépa szállítására.

A f. hó 17-én megjelent 3070. M. E. számú kormányrendelet a mezőgazdasági termények, liszttermékek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványokról 1915. évi december hó 23. napján 4551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezéseket megfelelően kiterjesztette f. hó 18-tól kezdve a száraz (érett) lóbabra, valamint a takarmányrépára.

SERTÉSEK

értékesítése és beszerzése

BRILL LAJOS

sertésbizományi irodája, Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6.
Telefon: József 31-77. Sürgőnycim: Brill, Budapest, Kenyérmező-utca 6.

Mindennemű felvilágosítás díjtalanul, megbízások az eladó gazdaságok részéről kötelezettség nélkül.

E rendelkezések nem vonatkoznak cukor-répára, amelyet cukorgyári rendeltetéssel szállítanak s amelynek szállítására nézve ezentul is a 3908/1915. M. E. számú rendelet intézkedései irányadók.

E rendelet hatálya Horvát-Szlavonországra is kiterjed. Horvát-Szlavonországekban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Rendelet az árpagyöngyről, köleskásáról és hántolt borsóról.

A hivatalos lap f. hó 17-iki számában megjelent 3041. M. E., 3042. M. E. és 3043. M. E. számú kormányrendeletek a közlélemezés érdekében rendelkeznek az árpagyöngy, a köleskása, illetve a hántolt borsó előállításáról, forgalombahozataláról és határárszabásáról.

Az első rendelet kimondja, hogy árpagyöngy készítésénél takarmánylisztet előállítani tilos és az egynemű korpa elvonása után, mely magában foglalja a feldolgozás közben nyert lisztet, valamint a hulladékot is, 100 kg. hektoliterenként 64 kg.-os vagy ennél kisebb súlyminőségű árpából 62 kg. árpagyöngyöt kell előállítani és pedig a következő fajtákban:

1. finom (leves) árpagyöngyöt, amely nem lehet durvább az eddigelé 3-as számjellel forgalomba hozott árpagyöngynél, a feldolgozás alá vett árpamennyiség összsúlyának legfeljebb 5% a erejéig;

2. közönséges (főzelék) árpagyöngyöt, amely megfelel az eddigelé 10-es számjellel forgalomba hozott árpagyöngynek, továbbá árpatormeléket és pedig e két utóbbi fajtát együttesen a feldolgozás alá vett árpamennyiség összsúlyának további 57% a erejéig.

Ha az árpa hektoliterjének sulya (minőségi sulya) 64 kg.-nál nagyobb, az iparvállalat — 66 kg. hektoliter sulyig bezárólag — a hektoliter sulykülönbsözetnek minden egyes teljes kilogrammja után egy kilogrammal több közönséges (főzelék) árpagyöngyöt és ennek megfelelően kevesebb korpát állíthat elő, mint a fentebbiekben meg van állapítva.

A rendelet értelmében előállított árpagyöngyfajtákat akár zsákokban, akár egyéb zárt csomagolásban, mindenkor csakis az árpagyöngyfajtának feltüntetése mellett szabad áruba bocsátani s a finom árpagyöngynek 105 korona, a közönséges árpagyöngynek és törmelékpárpának pedig 72 korona a métermázsánkénti nagybani határára (zsák nélkül, tiszta sulyban) a magyar szent korona országainak egész területén, beleértve a rakodállomásra való szállítás költségét. A kicsinybeni ár a nagybani árat, a H. T. jutalékának és a szállítási költségeknek hozzászámítása után, legfeljebb 10%-kal mulhatja felül.

A második rendelet a köleskása előállításáról szól és kimondja, hogy iparvállalatok kizárólag a Haditermény Részvénytársaság által részükre e célból eladott kölesmennyiséget dolgozhatják fel köleskásává és ezt a köleskását kizárólag a H. T. útján hozhatják forgalomba. A H. T.-nek a köleskásáért felszámítható nagybani határ métermázsánkénti tiszta sulyra, zsák nélkül 76 korona 80 fillér. A kicsinybeni ár a H. T. eladási árát legfeljebb 10%-kal haladhatja meg. A harmadik rendelet ugyanezt a rendelkezést állapítja meg a hántolt borsóra, amely szintén

kizárólag csak a H. T. útján hozható forgalomba, a feldolgozott száraz borsómennyiségből az összsúly 75%-át kell előállítani s a nagybani határát métermázsánkénti tiszta sulyra, zsák nélkül 106 korona, a kicsinybeni ár pedig a H. T. eladási áránál legfeljebb 10%-kal lehet magasabb.

Végrehajtják a rekviráló rendeletet.

Tíz nappal a szeptember hó 7-iki kelettel kibocsátott és lapunk múlt számában közölt 2978. M. E. sz. kormányrendelet megjelenése után a belügyminiszter elérkezettnek látta az időt arra, hogy a rendeletben körülírt rekvirálást az egész ország területén végrehajtsa. E célból 150,000. szám alatt körrendeletet intézett az alispánokhoz, amelyben a rekviráló eljárás mielőbb való megkezdését kívánja. A miniszter felhatalmazza a hatóságokat, hogy amennyiben a cséplés nincs mindenütt befejezve, a rekvirálást egyes járásookban, községekben, sőt uradalmakban is külön fogantathassák. A körrendelet kioktatja a hatóságokat a követendő eljárásról és szükségesnek tartja, hogy mindenekelőtt a lefogalást elrendelő felhívást kell kibocsátani és kihirdetni, egyben az átvételre hivatott szervezetet nyomban megalakítani. E részben igénybe kell venni a Haditermény Részvénytársaság megbízottait és közreműködésre felszólítani a hatóság területén található alkalmas szakembereket. Az alispánok feladta, hogy munkatervezetet dolgozzanak ki és előre állapítsák meg a rekvirálás sorrendjét és jelöljék ki azokat a raktárakat, amelyekbe a gabonafélék beszállítandók lesznek. Mindazokat a készleteket, amelyek a termelőnél találhatóak ezekbe a raktárakba, vagy pedig a legközelebb eső vasuti állomásra kell elszállítani, amennyiben pedig a készletek raktározás céljából a termelőnél maradnak, ez utóbbiak figyelmeztetendők lesznek, hogy őrzési és gondozási díjban részesülnek. Végül pedig a termelőket figyelmeztetni kell a rendelet szigorú intézkedéseire és az esetleges megtorló eljárásra. Értesülésünk szerint az általános rekvirálás f. hó 24—25 én negyven vármegyében egyszerre megindul s egy-két héten belül következik az ország többi része is.

A magunk részéről újból annak a meggyőződésünknek adhatunk csak kifejezést, hogy amennyiben a rekviráló hatóságok a jogosan elvárható körültekintéssel, méltányossággal és részrehajlatlansággal fogják nehéz feladatukat teljesíteni, a hazafias magyar gazdaközönség részéről, bármily sulyosan érinti is a termelőket ez az elkerülhetetlenül vált intézkedés, megértő támogatásra fognak találni. Hiszen mindannyian belátjuk, mily fontos közérdekről van szó, de viszont az intézkedésre jogosult hatóságoknak is be kell látniok, hogy a termelők tényleges és a legszükségesebbre szorított házi és gazdasági szükségletére nélkülözhetetlen termény-mennyiségek meghagyása éppen olyan közérdek. Mert hiszen, ha ezt a minimumot sem biztosítjuk a gazdának, megakad a termelés, megakad az állatnevelés és hizlalás — szóval a közlélemezés pillanatnyi érdekei címén való tulzott szigorúknak éppen a közlélemezés és a hadseregellátás jövő érdekei vallanak kárát.

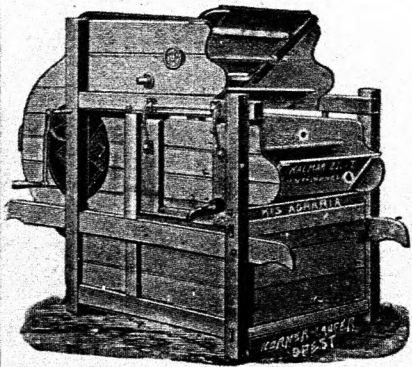
A házi szükségletre visszatartható kenyérgabona mennyiség korlátozása.

A hivatalos lap f. hó 21-iki száma közli a 3110. M. E. számú kormányrendeletet, az új gabonatermés zár alá vételéről szóló 1915. M. E. számú kormányrendelet 2. és 5. cikkének részleges módosításáról. Az új rendelet kimondja, hogy a termelő búzából, rozsból, kétszeres és árpából együttvéve a háztartásában természetben ellátást élvező személyek közül csak azok után számíthat fejenként és havonként tizennyolc kilogrammot, akik gazdaságában gazdasági munkát keresetképpen végeznek, családtagjuk közül pedig csak azok után, akik 15 évnél idősebbek és gazdaságában rendszeresen mezőgazdasági munkákkal foglalkoznak. Ezen személyek után fejenként és havonként csak tizennégy kilogrammot számíthat. A rekvirálásnál a termelő saját házi szükségletének megállapításánál ez a korlátozás figyelembe vendő.

Eszerint az itt említett, gazdasági munkát nem végző eltartottak és 15 éven aluli családtagok részére havonként és fejenként jogosan visszatartott kenyérgabonából azóta már felorolt lisztmennyiség, ami kerekén 13 $\frac{1}{2}$ kilogrammot tesz ki 18 kg. gabona után, mintegy 3 kilogrammal csökkenik — 10 $\frac{1}{2}$ kilogrammra. Bármennyire méltányoljuk is e korlátozó rendelkezés indokait és szükségességét, tagadhatatlan, hogy az egyrészt a nehéz munkát végző mezőgazdasági népesség kenyérszükségletének kielégítését még jobban megnehezíti, mert hiszen eddig is éppen csak a legszűkebb kenyéradagokra volt utalva nagyobb kenyérfogyasztáshoz szokott falusi népünk; másrészt pedig, ha már szükség volt ilyen drákói korlátozásra, helyesebb lett volna azt a jogosan visszatartható házi szükséglet eredeti megszámlálásánál kimondani. Ez a pótrrendelettel dolgozó, következtelen és kapkodó rendszer temének zavarra, félreértésre, zaklatásra és keserűségre ad okot és lehetőséget, amit pedig a háború harmadik esztendejében, az eddig szerzett tapasztalatok alapján, már igazán ki lehetne és ki is kellene kerülni. A polgárság és a hatóságok amugy is alig ismerik már ki magukat az egymást érő rendeletek utvesztőjében. Ha most még utólagos, elkésztett módosítások és ennyire elevenbe vágó pótrrendeletek is fokozzák a zavart, valóban nem csoda, hogy a legüdvösebb célú kormányintézkedések közül is nem egy papíron marad. S míg az egymást lerontó rendeletek áradatában vígan sikklik tova a paragrafusokból kibuvó csalafintaság, addig fejvesztetten kapkod a helyes irány után a hivatalos és sőt a legjobbhíszemű törvénytisztelő is.

A husz és szírtőgyártás megszorítása.

A hivatalos lap f. hó 21-iki száma közli a 3101. M. E. számú, alább egész terjedelmében ismertetett kormányrendeletet a hus- és szírtőgyártás korlátozásáról. E rendelet megszűnt intézkedéseivel, amelyek egyrészt állatállományunk és huskészleteink okszerű kimelését, másrészt a háborús viszonyokhoz mért, hussal és szírral való fokozott takarékoskodást célozzák, valaképpen csak elkesve lépünk német és osztrák szövetségeseink nyomdokaiba, akiknél még sokkal szigorubb és az egyenenkénti husadagokat is erősen megszorító korlátozások már régebben

Minden gazdaságban
nélkülözhetetlenek.

■ ■ ■ ■ ■
Európaszerte első helyen elismert kitanó szerkezetű
és legolcsóbb, s gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták” és „Herkules” tengerimorzsolók

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely
különleges terménytisztító gépgyár és vasöntőde.

érvényben vannak. A huszfogyasztás egyébként a polgári közönség legszélesebb rétegeiben amúgy is annyira megcsappant, hogy az alábbi tilalmak semmiféle mélyreható változást sem fognak előidézni, viszont azonban régen szükség volt már erre a hivatalos intézkedésre azért, hogy ily módon elejét vegyük annak a német és osztrák részről gyakran elhangzott szemrehányásnak, mintha Magyarországon az ő rovásukra aránytalanul bőséges volna a hus- és zsirfogyasztás s mintha mi duskálnánk a tőlük megvont földi javakban. Sajnos, mi tudjuk legjobban, hogy ez eddig sem volt így, de az alább következő rendeleti intézkedések szigorú végrehajtása legalább a városainkban itt-ott előfordult túlfogyasztást is a viszonyoknak megfelelő korlátok közé fogja szorítani.

A folyó hó 25-én életbelépő kormányrendelet így szól:

1. Szarvasmarhát, sertést, juhot, ugyszintén kecskét — korra való tekintet nélkül — a hét két napján és pedig kedden és csütörtökön — kényszervágás vagy kényszerleszúrás szükségét kivéve — vágni vagy leszurni tilos.

A kényszervágás vagy kényszerleszúrás szükségét, hacsak lehetséges, előzetesen, különben pedig a vágás (leszúrás) megtörténte után haladéktalanul a községi előjárásnál (polgármesternél) be kell jelenteni, amely a bejelentést a kényszervágás (leszúrás) szükségességének megállapítása végett haladéktalanul közli az elsőfokú állategészségügyi hatósággal.

2. A hét két napján és pedig szerdán és pénteken tilos húst akár nyers, akár feldolgozott (főtt, sült, füstölt, sózott stb.) állapotban forgalomba hozni.

Ugyanezekre a napokon tilos ételek kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, egyleti jellegű és más étkező helyek stb.) hus felhasználásával készülő ételeket előállítani, vagy kiszolgáltatni.

3. Hus a jelen rendelet értelmében a marhának, borjunak, sertésnek, juhnak, kecskének, lónak, házinyulnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsiger-részeket. Husnak tekintendő az említett husneműkből előállított huskonzerv és hentesáru is.

4. A hétnek a 2. §-ban nem említett napjain az ugyanott említett üzletek és üzemek egy étkezésre egy személynek legfeljebb egy husételt szolgáltathatnak ki.

Mindenemű hal — ezen szakasz szempontjából — husételnek számít.

Nem számít husételnek az olyan ételnemű, amely egy személyre számított adagban összesen legfeljebb 50 gramm húst vagy husneműt tartalmaz.

5. Hétfői napokon a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsir (sertészsír, vaj), növényzsir, növényi olaj, vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj felhasználása szükséges.

6. A 2. és az 5. §§-ok rendelkezései alól a belügyminiszter egészségügyi szempontból kórházak és egyéb gyógyintézetek egyes ápolottjainak javára kivételeket engedhet.

Katonai személyek ételmezésére rendelt husnak kiszolgáltatása nem esik a 2. § rendelkezése alá, ha a megrendelés katonai ételmezési biztos által kiállított igazolvánnyal bizonyítottatik.

A belügyminiszternek a jelen § 1. bekezdésén alapuló rendelkezése, vagy a jelen szakasz 2. bekezdése alapján kiszolgáltattott hus mennyiségéről és minőségéről a fél azoknak névszerinti megjelölésével, akik részére a húst kiszolgáltatta, pontos és a vonatkozó engedélyvel, illetve igazolvánnyal is felszerelt feljegyzési könyvet köteles vezetni, mely az ellenőrző hatóságnak esetenként felmutatandó.

7. A törvényhatóság első tisztviselője — Budapesten és Fiume városában és kerületében a tanács — hatósága területén a hus- és zsirfogyasztást a jelen rendelet korlátai között közelebbről szabályozhatja.

8. Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. § tilalma ellenére vágott (leszurt) állat tekintetében a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

9. A jelen rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon haladéktalanul közhírré kell tenni.

10. Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

A jelen rendelet életbeléptetésével a huszfogyasztás korlátozásáról 1915. évi július hó 3. napján 2357/1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet hatályát veszti.

A Hangya küldöttsége a Kormányzatnál.

A Hangya szövetség, amely ma 300,000 család ellátásáról gondoskodik, már ismételt panasz tárgyává tette az egyes központoknak azon mostoha eljárását, miszerint nem abban a mértékben veszik figyelembe a Hangyát az élelmi és egyéb fogyasztási cikkek felosztásánál a kormány által szervezett központok, mint azt azon fogyasztók érdekei megkövetelnék, akiknek ellátása a Hangya szövetség gondját képezi. Az a háromszázezer tag, aki ma a Hangya szövetségben helyet foglal, másfélmillió fogyasztót képvisel, az az elbánás, melyben a Hangyát az egyes központok részesítik, kétszeresen sújt egyrészt azáltal, hogy szükségleteiket, mint eddig, nem a Hangya főszövetségei útján szerzik be megfelelő jutányos áron, hanem kénytelenek más forrásokhoz, talusziatósokhoz fordulni, ahol nemesak jelentékenyen a maximális áron felül vásárolhatnak csak árukat, de a legtöbb esetben árut egyáltalában nem is kapnak, mert a szatósok elsősorban azokat szolgálják ki, akik a békében is az ő vevőközönségük körébe tartoztak. A központok ez az eljárása természetesen megbénította a

Hangya működését, úgy, hogy egyes vidéki szövetségek már egész komolyan azzal a gondolattal foglalkoztak, hogy miután a szövetségi boltban áru a kellő mennyiségben nincs, a boltot a háboru tartamára be fogják zárni.

A szövetség igazgatósága Esterházy Miklós herceg vezetése alatt f. hó 21-én tiszteltet a kormány tagjainál, nevezetesen Ghillány Imre báró földművelésügyi, Harkányi János báró kereskedelemügyi, Sándor János belügyi és Teleszky János pénzügyminisztereknél. A Hangya igazgatósága és felügyelő-bizottságának tagjaihoz az a körülbelül 50-60 képviselő is csatlakozott, akik körületük szövetségei részéről lettek erre felkérve. Sőt a vidéki szövetségek igazgatósági tagjai közül is számosan megjelentek.

Az imponáns küldöttség élén Esterházy Miklós herceg a bajokat részletesen feltáró beszédében előterjesztette az alábbi memorandumban foglalt panaszokat és azok konkluziójaképp a következő kívánásokat, nevezetesen:

1. abban a feltevésben, hogy a kormány által létesített különféle központoknak nem az a főhivatásuk, hogy a gyárosok érdekeit szolgálják, hanem, hogy lehetőleg arányosan osszák szét a készleteket, kiküszöböljék az árfelhajtó uzsorát, tehát elsősorban a fogyasztók könnyebb megélhetését biztosítsák: tisztelettel kérjük, kegyeskedjék:

a Cukorközpontnak,
a Magyar Olaj- és Zsiripari Központnak,
az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnak,
a Keményítőgyárak Központi Eladó Irodájának,
a Bőripari Központnak,
a Bőrelosztási Bizottságnak,
a Gyantaközpontnak és
Hadi cipőközpontnak

igazgatóságába és végrehajtó-bizottságába a fogyasztók legnagyobb érdeképviseletét megbízottjait is kinevezni egyrészt, hogy a fogyasztók érdekeit megvédehessék, másrészt pedig, hogy az áruk igazságos szétosztását ellenőrizhessék. Megbízottaink közvetve a nem szervezett fogyasztók érdekeit is képviselhetik, sőt a kormánynak is hasznos szolgáltatásokat tehetnek.

2. Ugyanezt kérjük az ezután létesítendő központokra, illetőleg elosztó bizottságokra vagy eladó irodákra vonatkozólag is.

3. Kegyeskedjék az illetékes ügyosztályokat, továbbá a kormányfelügyelet alatt álló központokat utasítani, hogy a rendelkezésre álló (Magyarországon termelt, importált, vagy lefoglalt) készletekből elsősorban a Hangya zászlaja alatt tömörült fogyasztókat is részesítsék oly arányban, mint amilyen arányban a gondjaira bízott másfélmillió lélek szükséglete az ország összlakosságának szükségletéhez viszonyítva áll (1:10).

4. Méltóztassék a petróleum-, ecetsav, ecetszesz-, gyufa- stb. gyárakat állami felügyelet alá helyezni, azok készleteit lefoglalni és a 3-ik pont figyelembevételével szétosztani, végül, szükség esetén, a gyárakat a gyártás fokozására kényszeríteni, illetve ehhez nekik a kellő eszközöket rendelkezésre bocsátani.

5. Méltóztassék a Hangyának a pótkávé, buzakeményítő, száraz sütemény, tarhonya és

**Ha szemetes a buzája
Lapos lesz a bukszája
Van már Önnek jó rostája?**

**KALMÁR ZS.
ÉS TÁRSA**

különleges terménytisztító
gépgyára, Hódmezővásárhely.

csőtészta, malátakávé, árpagyöngy stb. gyártásához szükséges nyersanyagot, vagy egyes gyárakban a megfelelő készítményeket, továbbá hüvelyeseket és köleskását — külön beadványokban körülírandó mennyiségben kiutalni.

A jelenlevő miniszterek nevében *Harkányi János* báró kereskedelmi miniszter a következő beszédben válaszolt:

Mélyen tisztelt uraim! Talán megméltóztatnak engedni, hogy minisztértársaim nevében is én válaszoljak. (Halljuk! Halljuk!) Tegnap voltak levelek megküldeni a Hangyának egy felterjesztését és a magam részéről csak azt sajnálom, hogy ilyen számosan fáradtak fel ide előterjesztésük támogatására. Ugyanis a magam részéről is meg vagyok győződve, hogy minisztértársaim részéről is a legnagyobb jóindulattal kísérik ügyeiket, épp ezért, ha egyszerűen posta útján küldték volna meg előterjesztésüket, vagy pedig — amit a legszívesebben vettem volna — ha a vezérigazgató ur maga felfaradt volna hozzám, a magam részéről épp úgy iparkodnék a Hangya óhajtatásának érvényt szerezni, mintha ez a tiszteletreméltó nagy küldöttség nem is jelent volna meg.

A kérvény egyes pontjaira nem tartván célszerűnek, ha a jelen körülmények között válaszolnék, illetve ítéletet mondanék és a jelen alkalommal csupán azt kérem az igen tisztelt Elnökségtől, illetve a Vezérigazgató urtól, hogy szerencsétlenségem a mai, vagy holnapi nap folyamán, hogy az egyes kérdéseket megbeszélhessük. Már most kij lentem azonban, hogy iparkodni fogok a Hangya jogos igényeinek érvényt szerezni. (Tetszés.)

A felterjesztés legnagyobb része a többi minisztériumokat illeti és csak részben érinti tárcám ügykörét. Ami ezt illeti, az egyes adatokra most nem akarok kitérni és csak általánosságban szabadon megjegyeztem, hogy nézetem szerint a Hangyának felterjesztésében a központokról irt bíráló nem egészen igazságos.

En nem akarok vitatkozni és magam éppúgy készségesen bevallom, mint a földművelésügyi miniszter ur kifejtette minapi beszédében, hogy a központok működése sok kívánivalót hagy hátra, de nézetem szerint ez onnan származik, hogy ilyen háborus viszonyok között nagy nehézségek vannak, de ettől eltekintve, egyáltalán, hogyha a szabad kereskedelemnek útjait erőszakosan akarjuk irányítani, akkor zaklatásokra és nehézségekre kell számítanunk.

Hatványozva áll ez a tétel a háborus viszonyok között. És ha áll is az, hogy a központok működése nem kielégítő, ez még nem indokolja azt, hogy e hiba oka a központok szervezésében rejlik, hanem a feladatok nehézségeibe keresendő a baj kutterása.

A központokat akkor állítjuk fel, amikor a közönség ellátásánál nagyobb nehézségek mutatkoznak. Ez pedig két okból eredhet. Az áru mesterséges visszatartásából, ezek azonban kivétel esetek, amelyekben aránytalanul is könnyebben tudunk a rekvizíció útján segíteni. Az esetek nagy többségében azonban nem így állunk. Legtöbb esetben a központokat akkor állítjuk fel, amikor az áruban van hiány és így természetesen a rekvizícióval nincs segítve és a központ azt a nagy nehézséget, hogy áruhiány

van, nem tudja áthidalni. Ebből származnak az elégedetlenségek. A központok tehát csak arra szoríthatók, hogy a létező árut felkutassák és igazságosan szétosztva juttassák a közönséghez. (Felkiáltások: Ezt kérjük!) Nagyon örülök, hogy egy nézetem vagyunk és éppen azt kívánom hangsúlyozni, hogy a központok, mint már fentebb említettem, a kormány ellenőrzése mellett kívánják az áru felkutatás és igazságos szétosztás munkáját teljesíteni. Ezen túlmenően nagyon nehéz az igényeket kielégíteni. Nem teljesítené tehát helyesen a központ feladatát, ha az urak külön protekciót kérnének. (Nem is kérjük!) Nagyon örülök ennek is, mert azt olvasom a memorandumban, hogy „Elsősorban a Hangya zászlója alatt tömörült fogyasztókat részesíti készleteiből”. (*Rubinek Gyula*: „Az elsősorban” szónoki forma!)

Ha ez esik egy szónoki forma, akkor tárgyalan erről vitatkozni, mert egy nézetem vagyunk abban, hogy a központoknak méltányosan kell az árut szétosztaniok. Nagyon örülök, hogy ezt megállapíthatom és biztosíthatom az urakat és Hangya elnökségét, valamint igazgatóságát, hogy ilyen irányban a teljes kormány és az én támogatásomra is számíthatnak, mert én is úgy fogom fel a helyzetet, hogy éppen tekintettel arra, hogy a készlet elégtelen, igazságosan és egyenletesen kell a közönséghez juttatni. Semmi esetre sem állhat a kormány szándékában és az én szándékomban sem, hogy a Hangya működését megnehezítsük. Ez már abból is folyik, mert mi teljes tudatában vagyunk annak, hogy a háboruban, mikor az áruzsora oly erősen felburjánzott, igen áldásos működést fejt ki a szövetséget és ezen működését mi nem bénítani, hanem előmozdítani akarjuk. Ezen működését én nagyon becsülöm a Hangyának és biztosíthatom, hogy a magam részéről ebben a működésben megerősíteni kívánom. (Általános helyeslés.)

A részletkérdésekre, mint beszédem elején jeleztem, ez alkalommal nem terjeszkedem ki. Csak egy dologra mutatok rá és ez az Elnökség azon kívánalmát illeti, hogy a Központok vezetésében a Hangya kiküldöttjei is helyet foglaljanak. Erre szabadon megjegyezni, hogy egy Központban és pedig a legnagyobbban a Haditermék Részvénytársaságban a Vezérigazgató ur képviseli a Hangyát. A többi Központnál bizonyos nehézségekbe ütköznek a fentvázolt kívánalomnak eleget tenni. Ezek összeállítása olyan, hogy itt csakis az egyes érdekkörök vannak képviselve (felkiáltások: Elég baj!), erről lehet vitatkozni, de azt nem lehet elképzelni, hogy a kereskedőkörök részéről egyedül a Hangya képviselője foglaljon helyet a Központokban. Ha a fogyasztókképviselőjüket az összes Központokban beültetnők, a Központok vezetése igen megnehezítették, de ezzel szemben azonban a kormány feladata arra felülmúlni, hogy a Központok a fogyasztóközönség minden méltányos kívánalmát teljesítsék. A konkrét panaszokat illetően kérem az urakat, kérem az Elnökséget és Vezérigazgató urat, tessék panaszokkal bármikor hozzám jönni és ha nem is vagyok abban a helyzetben, hogy a Központok igazgatóságaiban képviselőtüket biztosítsam, ellenben módomban áll minden jogos panasz orvoslását elérni. (Általános helyeslés.)

A küldöttség tagjai abban a reményben meggyőződésben távoztak, hogy fellépésük eredményes volt s az a rokonszenv, amely a Hangya működésével szemben a kereskedelmi miniszter szavaiban megnyilatkozott, a Központok önkényes eljárásának határt fog szabni.

Gazdasági szükségleti cikkek soronkívüli vasúti szállítása.

Az OMGE. a múlt héten sürgős felterjesztésben arra kerte fel a kereskedelemügyi minisztert, utasítaná mielőbb a hazai vasúti igazgatóságokat a vetőmagnak, gazdasági gépeknek, fűtő- és kenőanyagoknak s egyéb gazdasági szükségleti cikkeknek soronkívüli vasúti szállítására. *Harkányi János* báró kereskedelemügyi miniszter f. hó 13-ikára kelt 67.491. számú leiratában tudatta az OMGE.-vel, hogy vasúti mennyi hadiforgalomban részes vasutunk igazgatóságához felkeresésük értelmében a következő távirati körrendeletet intézte:

„Az őszi vetési munkálatok bekövetkezése alkalmából ezuttal is felhívom az igazgatóságokat, hogy azonnal tegyen megfelelő intézkedéseket arra, hogy a vetőmagnak, vető- és szántógépnek s ezekhez szükséges fűtő- és kenőanyagok, továbbá vetőmagnak pácolásához szükséges anyagok, ugyancsak a műtrágya és más elsőrendű gazdasági szükségleti cikkek azokon a vonalrészekon is, melyeken a polgári áruforgalom esetleg korlátozva lenne, a tennivaló korlátozások mellett mindenütt akadálytalanul soronkívül szállíttassanak.”

A 42-50 éves néptelkek bevonása.

A honvédelmi miniszter 18.000 számú rendeletet és hirdetményt tett közzé, amelyben elrendeli, hogy az 1806. évi január 1-je és 1871. évi december 31-ike között született magyar állampolgárok, akiket a népfelkelő bemutató szemlén, népfelkelési felülvizsgálaton, pótszemlén vagy utóbemutató szemlén népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találják, október 2-án, azok pedig, akik az 1872. évi január 1-je és 1884. évi december 31-ike között, vagy az 1884. év után születtek, október 10-én népfelkelési tényleges szolgálatra tartoznak bevonulni a népfelkelési igazolványi lapon feltüntetett honvédkiegészítő, illetőleg közös kiegészítés, kerületi parancsnokság székhelyére, amennyiben név szerint felmentve nincsenek.

A nikkelt váltópénzek bevonása.

A pénzügyminiszter a tíz- és huszallérés nikkelpénzek bevonása felől akképp intézkedett, hogy a nikkelt váltópénzterméket a magánforgalomban fizetési eszközként bezárólag csak 1916. évi december 31-ig lehet használni, az állami pénztárak és pénzbefizetéseket elfogadó állami hivatalok pedig ezeket az érmekeket csak bezárólag 1917. évi április hó 30-ig fogadják el fizetés- és beváltásképpen. A forgalomból kivonandó nikkelpénzek helyett tudvalevőleg vaspénzeket bocsátottak ki.

Apró gazdasági hírek.

A földművelésügyi minisztérium vezetése alatt megalakult Hadi Allatátvevő Bizottság, amelynek szervezetét és nagyjelentőségű feladatát már behatóan ismertettük, megkezdte az erdélyi menekültek szarvasmarháinak megvásárlását és

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI SCHMIDT

szabadalmazott

mérnök doktor hírneves
füstcső-tulhevitőjével ::

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-
tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb
szénét fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal
és költségvetésekkel készséggel szolgál!

KEMNA J.

Budapest, VI. Vilmos-császár-ut 51.
Sürgőny cím: KEMNA, BUDAPEST. Telefon 91-21.

több átvételi helyen eddig közel 40,000 darab marhát vett át a megszabott fix árákon. Az átvett állatokat a bizottság a Nagyváradon, Aradon és Borosjenőn létesített gyűjtőhelyekre szállítja. A tömegesen beérkezett jelentkezéseket a Bizottság csak akkor veheti majd figyelembe, ha megfelelő számú vasuti kocsi áll rendelkezésére. Akik azonban olyképpen is hajlandók a nagyvárad telepen vásárolni, hogy a jószágot maguk szállítják el, azok most is jelentkezhetnek a földművelésügyi minisztérium nagyvárad kiirendeltségénél.

Örvendetes jelenség egyébként, hogy a székel és szász kigazdák nagyrésze nem akar megválni állatállományától, hanem inkább azzal együtt keres ideiglenesen mezőgazdasági munkalehetőséget vagy elhelyezkedést. Mindamellett még előreláthatólag legalább 50-60 ezer darab erdélyi szarvasmarha kerül rövidesen átvételre s ezekből a tényezanyagot és igásjószágot a H. A. B. a gyűjtőhelyeken boesátja közvetlenül a jelentkező és előjegyzésbe vett gazdáknak áruba. Az előreláthatólag rendelkezésre álló állományt máris tuljegyezték, egyébként az eladás időpontját s a vásárlási lehetőségeket illetően a H. A. B. irodája (Földművelésügyi min. kir. minisztérium I. emelet 46. ajtó.) ad felvilágosítást.

A rostaalja és ocsu kötelező bejelentéséről és őrleléséről az Országos Gazdasági Bizottság 86,583 szám alatt kelt megállapítása ez: „A cséplési eredmények bejelentésénél rostaalja vagy ocsu bejelentendő, tekintet nélkül arra, hogy az esetleg felerészben konkoly és dudvamagot tartalmazó és így csak takarmányozásra használható fel. Az ilyen minőségű gabona, melynek átvételéről egyébként a búzáért stb. követelhető légmagasabb árak megállapítása tárgyában folyó évi július 14-én kelt 2350 M. E. sz. rendelet intézkedik, a vásárlási és szállítási igazolvány, valamint őrlelési tanúsítvány megszerzésének kötelezettsége tekintetében az egyéb gabonaneműekkel egyenlő elbírálás alá esik.”

Baromfiak, növendéksértések, kecskék és juhok elatása felől a nem törvényhatósági városokban az Országos Gazdasági Bizottság 86,583 szám alatt kelt leiratában a következőleg nyilatkozik: „Nem törvényhatósági jogú városokban a polgármesteri hivatal köteles vásárlási igazolványt adni gazdasági szükséglet címén, baromfiak, növendéksértések, kecskék és juhok stb. elatására oly lakosoknak, akik nem termelők. Megjegyzendő azonban, hogy juh- és kecskeállomány részére a folyó évi augusztus hó 17-én kelt 79,600 eln. F. M. számú körrendelet értelmében abraktakarmány egyáltalában nem engedélyezhető.”

Több oldalról hozzánk intézett kérdezősködésre válaszolva, közöljük, hogy a még folyó évi április hó 9-én kiadott 1251. M. E. számú kormányrendelet értelmében az ideai terméshől származó kukoricáért követelhető határár méterházsánként tiszta súlyra a következő:

a) közönséges (lófogu stb.) és kevert kukoricára nézve:

	Csöves	Morzsol
szepetemberi szállítással	22.50	30.—
októberi	23.30	30.50
novemberi	24.10	31.—
decemberi	24.90	31.50

b) fajkukoricára (cirquantin, florentin, putyi és fehér gömbölyü) nézve:

	Csöves	Morzsol
szepetemberi szállítással	24.75	33.—
októberi	25.55	33.50
novemberi	26.35	34.—
decemberi	27.20	34.50

Aki e határáraknál többért ad el, vagy többért vesz, a legszigorubbán büntetettik. Mondanunk sem kell azonban, hogy ezek a tavasz elején megszabott határárak sem a kukorica-termés várható eredményeivel, sem a kukorica jelenlegi belértékével nincsenek arányban s éppen ezért a kormánynak még az új kukorica forgalomba kerülése előtt sürgősen intézkednie kell az ideai kukorica határárának méltányos, a változott viszonyok indokolta újabb megszabásáról, de egyúttal a kukorica forgalmának teljes felszabadításáról is, hogy az állattartó és hízató gazdák gazdasági szükséglete legalább ebből legyen fedezhető. De akár szabadforgalom, akár zár alá vétel esetén feltétlenül gondoskodni kell olyan megoldásról, amely kizárja az ideai bajok és panaszok megismétlődését s amely az ország zsír- és húsellátása szempontjából oly fontos sertéshizlaltat a gazdaosztályra s különösen a kigazdákra nézve is lehetővé teszi, legalább abban a — sajnos, nagyon korlátozott — keretben, amelyet az ideai kukoricatermés várható eredménye megenged.

Őszi vetés előtt.

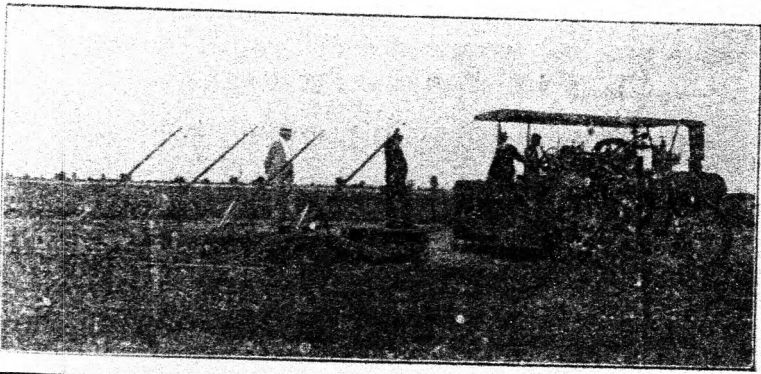
Köztudomású az az őriási árubiány, amivel a műtrágyapiaccon találkozunk; ugyanis a MÉSZ-nél a gazdák, csak az ősziek alá, nem kevesebb, mint 10,000 vagon szuperfoszfátot fejezték elő, amivel szemben azonban ennek fedezetére csak 600 vagon állott rendelkezésre: míg a tavasziak alá való előjegyzés 8000 vagonra rugott és erre mintegy 300 vagon fedezet ígérkezik. A kormány ezeket a készleteket is lefoglalta és akként rendelkezett felettük, hogy azokból is — szükségletük arányában — csak ama gazdák részesítendők, akik műtrágyát, eddig is rendszeresen használtak őszi vetéseik alá és így bizonyos, hogy csak nagyon keveseknek fog azokból több vagonszámra jutni és hogy mindenütt annak nemcsak a loptakarékosabb, de a legcélszerűbb alkalmazási módja is válik szükségessé. Azaz mindenütt, ahol a szuperfoszfátnak sorbaadása bizonyult előnyösnek, ott a rendelkezésre álló kevés szuperfoszfát, az aránylag nagy területen leendő érvényesítése, mindenesetre a sorhatrágyázó vetőgépek igényberétele által lesz megoldva. Általában pedig, tekintettel a foszfor-savtrágyáknak a rendkívül nagy köz- és nemzetgazdasági fontosságára, a rendelkezésre álló mennyiség csakis olyan területeken lesz alkal-

mazandó, ahol — emberi számítás szerint — az biztosan és a legteljesebb mértékben fogja hatását érvényesíteni és nyilvánvaló, hogy a kormány is ezt célozta ama rendeletével, amelylyel a rendelkezésre álló készleteket is ahhoz érő gazdák között kívánja felosztani, hogy mindenkinél, aki ahhoz hozzájut, alkalma nyílhasson arra, hogy a foszfor-savtrágyát olyan körülmények között helyezhesse a talajba, amelyek között, annak a lehető legteljesebb, biztos hatására is számíthatson.

Tehát a műtrágya — jórészen és nagyobb részt szuperfoszfát — elsősorban csak olyan elővetemény után következő buza alá adandó, amely a talajnak a legkívánatosabb kulturállapotát biztosítja és ezáltal megadja a lehetőségét nemcsak az elvetett mag kifogástalan kiképzéséhez, hanem egyszersmind a felhasznált foszfor-savtrágyának a lehető legteljesebbmértvű érvényesüléséhez is, vagyis ahol a kifogástalan vetési munka feltétlenül biztosítva van. Ezzel azonban nemcsak az említett előnyöket biztosítjuk, hanem, ha eléggé körültekintők voltunk, a környező területekre is és a gondos gazda köteles gondosságával jártunk minden téren el: a saját eredetű rovarkárok kiképzése felől is biztosítva lehetünk, azonban — sajnos — az idegen eredetű rovarkár ellen semmi egyéb és más nem nyújt védelmet, mint kizárólagosan csak az „erős vetés”; ennek pedig az időjárásoson kívül egyedüli alapja: a talajnak a táplálékanyagokban való „arányos” gazdagsága, amit viszont csakis a foszfor-savtrágyák segítségével érhetünk el. Mivel azonban az így ellátható terület most nagyon kevés, minden érdekünk azt kívánja, hogy ebben ama buzavetéseinket részesítsük, amelyeknek a vetőmagja már dere is azzal a biztosan átörökíthető fajtalajlonsággal, illetőleg képességgel bír, hogy az erőteljes táplálást nemcsak elbírja, de azt meghálálh is tudja. Amennyiben pedig ilyenekül a nemesített buzákat találtattak, ott elsősorban ezek részesítendők foszfor-savtrágyázásban: tehát az ezekkel eszközölt kísérleti vetések és szaporítások alá adandó az, mert itt a bőseges foszfor-savtrágyának, a fokozottabb termés elérésén kívül még az a szerepe is nagyjelentőségű, amelynél fogva az az ideai buzafajtákat tulajdonságaiknak teljesebb kifejlesztésére ösztönzi és segíti és ezzel kívánja a kísérleti vetések elbírálását teszi minél előbb lehetővé. Ennyi röviden a műtrágya felhasználásáról, de volna még a buza vetőmagjáról is pár szavam.

Nevezetesen: ha a vetőmag mindenkor a leg-gondosabb előkészítést igényelte, úgy azt most a buzánál hatványozott mértékben meg is követeli, amikor a holdanként vetőmagul felhasználható buza mennyisége is miniszteri rendeletek van meghatározva, még pedig olyan csekély mennyiséggel, hogy az nem is mindenütt lehet elegendő és mindazonáltal akadnak egyes törvényhatóságok, amelyek e rendeletre még azzal tromfolnak rá, hogy a buza vetőmagját a saját területükön még kevesebbre szabták, vagyis vetési célra még kevesebb buzát óhajtanak holdanként fordítani. Tehát, hogy a vetőmagnak

CASE GŐZEKE AZONNAL SZÁLLITHATÓ.

Hansa-Lloyd motorekék őszi szállításra.

Ajánlattal szolgál a vezérképviselőt:

Hahn Arthur és Társai
Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.sz.

— Sürgőncim: Case Budapest. —

ugyanazon súlymennyisége minél több erőteljes és életképes buzánörvénynek szolgáltatson lét-alapot, annak: 100% tisztaság és ugyanannyi csiraképeség mellett, jól kifejlődött, de közepes, vagy még inkább közepes abli nagyságu szemekből kell állania, vagyis a jelenlegi helyzet arra kényszerít, hogy a nagyobb és a legnagyobb szemű buzavetőmagtól tekintsünk el, illetőleg, hogy apróbb, de jól kifejlődött szemű buzát használjunk vetőmagul: hogy az engedélyezett vetőmagmennyiséggel minél nagyobb területet vehessünk be, a várható legjobb eredmény reményében. Tehát a buza vetőmagjával okvetlenül végezzünk csiráz-tatási próbákat, hogy feleslegesen abból egy szemet se vessünk el, mert ami vetőmagnak nem jó, azt felhasználhatjuk kenyérnek, de elpocsékolnivalónk nincsen. Szerintem az a főkérdés: hogy a búzával elvetendő területre rendelkezünk-e elegendő vetőmaggal, vagy sem? És nagyon helytelen volna az az eljárás, amikor a rendelkezésre álló kevesebb vetőmagot az egész bevetendő területre osztanók el és az egy holdra eső vetőmagot így állapítanók meg és nem azt vennők fontolóra, hogy a rendelkezésre álló kevesebb vetőmag után hogyan remélhetjük a legnagyobb termést, hanem azzal „minden áron” az egész területet bevetni akarjuk. Mert, hogy a vetésre fordítható buza mennyisége után — emberi számítás szerint — a lehető legnagyobb termést érhesük el, arra minden gazdának a saját, vagyis helyi tapasztalása adja meg a biztos utmutatást és ha már nem jut több buzánk vetési célra, a holdanként megállapított mennyiségnél, akkor sokkal inkább kevesebbet vetünk, úgy a köz, mint önmagunk iránt, ha a területet csökkentjük, semmint vetésünk sikerét annak ritka állása által kockáztatassuk meg. Különösen ott, ahol az őszi buza sűrű kelése annyira fontos tényező az egész termés biztos sikerére, amivel szemben a többi tényezőnek csak ritka, kivételes esetekben jut hasonló szerep — mint az Alföldi humuszban gazdag vályog- és egyéb talajain és az igazi tiszavidéki buzánál —, ahol és amikor a terméseredményre ez gyakorol döntő befolyást, amennyiben a buza lehetőleg biztos és kifogástalan beérése is, főleg ettől, vagyis a vetés megfelelő sűrűségétől függ. Mert tudjuk, hogy az őszi buza csekély átlagtermése a legtöbb esetben, tehát tulajdonképpen, a ritka állásra vezethető vissza. De azt is tudjuk, hogy a holdankénti vetőmagszükségletet nem is lehet országosan, egy kaptafára meghatározni, mert annak nagysága különböző körülményektől, mint: magának a vetőmagnak a „belértékétől”, a vetés idején uralkodó időjárástól, az előveteménytől, a talaj gazdaságától, illetve erejétől, nemkülönben annak kulturállapotától, valamint mindenkor a vetés idejétől és a vetést követni szokott időjárástól, illetőleg az uralkodni szokott téltől függ; ezeket pedig minden gazda állapíthatja meg és veheti számba! És nagyon lesajnálható az a gazda, aki ezen a téren is a sablon, vagy a szokás rabja. Már pedig a vonatkozó miniszteri rendelet ilyen öngyilkosságba kergetné a gazdát, ha a saját józan esze a helyes

utra nem terebne terékenységet, amely szerint csakis annyi területet vessen őszi búzával be, amennyibe az engedélyezett vetőmag az ő edllyi legjobb tudása és tapasztalása szerint kifutja, illetőleg elegendő.

Mert bizony az engedélyezett buza vetőmag felhasználásával nem a bevetett holdak száma, hanem az azzal elérhető legnagyobb buzatermés a „főcél” és ennek érdekében irányítsuk minden terékenységünket!

(Debrecen.)

Váradi Szabó János.

Takarékoskodjunk a burgonyával!

Burgonya a második „mindennapi kenyérünk”. Igen sok embernek nap-nap után a legfőbb, csaknem kizárólagos tápláléka: az kenyérrel s néha kevés zsírozóval, amihez csak nagyritkán járul más, hasonló tápértékű élelmiszer. A burgonya tehát elsősorban emberi táplálék, ilyennek kell azt kivált a mai háborús, nehéz időben tekinteni. És minthogy ez évben gabonatermésünk — sajnos — megint gyenge, ennek pótlásul a burgonyát emberi tápláléknak minél inkább fel kell használni. Mivel pedig burgonyatermésünk is silány, kétszeres takarékoszággal kell a burgonyával bánnunk. Sőt el kell tekinteni attól a megkülönböztetéstől is, amelyet az étkezési és takarmányozási vagy ipari célokra szolgáló burgonya között bő burgonyatermésnél békeidőben szoktunk tenni. Most, hogy burgonyaszükiben vagyunk, csak egynemű burgonyát ismerünk: étkezési burgonyát, mert minden burgonyát, legyen az akármiylen fajtájú, fel lehet emberi tápláléknak használni.

Ebből a szempontból elsősorban el kellene tiltani minden ép, egészséges burgonyának ipari felhasználását akár szesz-, akár keményítőgyártásra. Mert szeszt előállíthatunk cukorrépafejből, melásszból, romló cukorrépából és romló burgonyából is, de továbbá a szesz sokkal nélkülözhetőbb, mint emberi táplálék a burgonyánál.

Ha már így az egész ép burgonyatermést emberi tápláléknak lefoglaltuk, elsősorban a jövő évi termés biztosítása szempontjából szükséges vetőmagot különítsük és raktározzuk el. E célra csakis ép, egészséges gumokat válogassunk ki. Ez évben a fodros betegség nagymérvben lépett fel és a tartós szárazság még növelte a bajt, minek következtében a gumók fonnnyadtak lettek. Az ilyen fonnnyadt gumót ki kell a magnak való burgonyából válogatni, mert ez nem csiraképes és ha csirázik is, alig célnavastagságu csirákat nevel, amelyek termést nem hoznak.

Tudjuk, hogy a legnagyobb gumó a legnagyobb termést hozza. Minthogy azonban magggal takarékoskodnunk kell, az ily nagy gumót ültetés előtt nem a gumó hosszában, hanem harántirányban vágjuk ketté, úgy, hogy egy köldök felőli és egy korona felőli részt kapjunk. A köldök felőli részen alig lesz csira és ezt étkezésre felhasználhatjuk, míg a korona felőli részt, amelyen majdnem valamennyi csira rajta van,

vetőmagnak szánjuk. Ilyen gumó után kevés termést várhatunk. Leginkább a középnagyságu gumót szokták használni vetőmagul, a hert időn azonban jobban takarékoskodunk, sőt a korona felőli fél gumót ketté is vágjuk, úgy, hogy a csirák egyenletesen legyenek megoszolva. Magot kimélhetünk azzal is, ha a közepes nagyságu gumót hosszában kettévágjuk, úgy, hogy a metszési felületek felszárítsanak, ami levegő szabad hozzájutása folytan csakhamar bekövetkezik. Így takarékoskodjunk a vetőmaggal akkor, ha van annyi burgonyánk, hogy vetőmagról az okszerőség határáig gondoskodhatunk. Ha azonban a burgonyánk annyira szükében volnánk, hogy alig van a háztartási szükségletre elegendő étkezési burgonyánk (ami kivált kisebb termelőknél az idén gyakori esetsz), akkor nem marad más hátra, mint a nagy gumókat táplálkozásra felhasználni s az aprógumókat elvetni. Mert az apró gumók háztartásban nem gazdaságosabb, sok a hulladék és sok a munka velük. A kiválogatott apróbb vetőmagokat — egészen diónagyságuig — óvjuk meg úgy, hogy tavasszal ki ne csirázzanak, mert az első csirából nvert termés szokott a legnagyobb lenni és ültessük el két-három gumót rakva egy-egy fészekbe, jól előkészített, megtrágyázott földbe minél korábban, akár márciusban is, ha a talaj felmelegedett. Legrosszabb esetben vetőmagul a nagyobb gumók csiráit is leszeleltelhetjük, vagy kivághatjuk, úgy hogy a csirán mintegy 1 cm. vastag gumóból maradjon tartaléktápanyagnak a csira táplálására.

Az így nyert szeleteket a levegőn megszáritjuk, hogy a metszési felületeken kéreg képződjék, melynek célja lesz a szeletet a földben való rothadástól megóvni, aztán 3—4 szeletet sekélyen egy-egy fészekbe rakva elültetjük.

Szaporíthatjuk a burgonyát úgy is, hogy a már szárat növelt burgonyát, amint megerősödött, a fészekből egy-kettőt — aszerint, hány szár van a fészekben — az anyattól gyökerekkel együtt eltávolítjuk és új fészekbe elültetjük. Jobb megfogamzás szempontjából jó lesz az ily átpalántált burgonyaszárakat meglocsolni.

A helyi viszonyoktól függ, hogy ki milyen eljárást kövessen. A földolog az, hogy a vetőmagot télen át a tavaszi elültetésig jól tartuk el. Ennek pedig főszabálya, hogy a burgonya télen át ne csirázzon ki (legalább ne erősen) és hogy ne romoljék el. A burgonyát tehát szárazon és alacsony hőmérséknel (fagypony felett 4—5°) kell eltartani. Legnagyobb veszedelme a nedvesség, ettől legjobban óvjuk! Amint kiszedték a burgonyát a földből, tegyük ki a levegő behatásának, hogy minél több vizet elpárologtasson. A burgonyát, ha prizmába kerül, takarjuk le szalmával, nehogy megszöküdjön. Hagyjuk rajta a szalmát, míg a száraz idő tart, míg nem kell tartanunk nagyobb esőtől. Ha esetleg mégis megázott, szedjük le a szalmát és terítsük rá friss, száraz szalmát, ha pedig nagyobb eső érte volna és a prizmá beázott, úgy át kell lapátolni a burgonyát, majd megszáritani és csak száraz állapotban, száraz szal-

Szőlősgazdáknak! Prima raffiaháncs

100 kg.-ként 360 korona
csakis eredeti csomagolásban, míg a készlet tart,
legjutányosabban kapható:

GAZDASÁGI BESZERZŐ ÉS ÉRTÉKESITŐ VÁLLALAT
Virág- és Bibó Kálmán, Budapest, V. ker., Lipót-körut 7. sz.
Telefón: 107-23. Sürgőnycim: Virálibo-Budapest.

Azonkivül szállítunk igen jutányosan
rézgálicot, olajat, benzint, petróleumot, kocsi-
kenőt, vasárut és minden
egyéb gazdasági esz-
közt és anyagot.

Termékeket legjobban értékesítünk.

mával letakarva beföldelni. Ha már földelünk, takarjuk be az ormokat is. Nem helyes eljárás, amit szélteben látunk, hogy a burgonya-prizmák ormát nem fedik be földdel, hanem szalmakévéket helyeznek a prizma ormára. Itt ázik be leginkább a burgonya és innen kezd azután rothadni is. A földborítás ellenben az oromról eltereli az esővizet a prizma oldalaira és így az eső nem hatolhat be a burgonya-prizmába. A földelésnek a prizma aljában kell a legerősebbnek lennie, mert itt fagy el a burgonya leghamarabb. Télen, ha tartós, erős fagyok állanak be, a prizmák észak felőli oldalát félig érett trágyával takarjuk be és így védjük a fagy behatása ellen. De ne rakjuk a trágyát a prizma ormára, mint sokan teszik, mert az esővízzel a trágya is könnyen behatolhat a prizmákba és elrothasztja a burgonyát. A trágya csak a prizma oldalára, főleg aljába kerüljön.

Nagyon természetes, hogy rothadt vagy beteg burgonyát sem prizmákba, sem pincébe, egészséges burgonya közé elteni nem szabad. Pincékben, éléskamrákban, vermekben is tartjuk állandóan szemmel a burgonyát: ügyeljünk a hely szárazságára s hogy a hőmérsék 4—5° alá ne szálljon. Ha burgonyánk, ami rendszeren pincékben, vagy kamrákban eltartott burgonyánál szokott előfordulni, édes ízű lett fel, a burgonyát pár napig fogyasztás előtt melegebb helyen célszerű raktározunk. Ezalatt a burgonya a cukrot elfogyasztván, rendes ízűvé válik.

Ajánlatos mindjárt a szedésnél nagyság és épség szerint osztályozni a burgonyát és az egyes csoportokat külön-külön kezelni.

A rendelkezésemre álló tér nem engedi meg, hogy minden eshetőségre kitérjek. Csak a legfőbb mozzanatokra akartam burgonyatermelő és tartó gazdatársaimat és a fogyasztókat figyelmeztetni, hogyan óvják meg legcélszerűbben készleteiket a romlástól és miképpen takarékoskodhatnak legjobban ezzel az idén annyira fontos közéleti kérdéssel.

Végül figyelmeztetnem kell még gazdaszónyainkat is, hogy a burgonya tisztogatásánál takarékosabban járjanak el. Hagyják abba a megszokott pocékoló kényelmet és ne forgácsolják le a burgonyagumót, mikor a hajától tisztítják, hanem vakarják csak le a burgonya haját késsel, vagy cinkkanállal. Igen sokhelyütt látni jó vastag burgonyahéjat elprédálva, még jó, ha azt megfőzik és a sertésekkel feleltetik, de sokhelyütt szemétdombra kerül, pedig jöhet idő, mikor majd szívesen felszednők azt is, amit oly könnyen elpocékolunk. Ha már nem akarjuk nyers állapotban a héjat a burgonyáról levakarni, főzzük meg a burgonyát héjában, főzés után a héj könnyebben válik le a gumóról és kevés vagy éppen semmi a nem hasznosítható hulladék. Persze, a héjában főtt burgonya nem oly élvezetes, de ez most másodrendű kérdés.

Hogy a takarékos háziasszony a rothadástól megvédett gumókat is felhasználja, eltávolítván a gumóról a rothadt részt, az magától értetődik. De a rothadásnak induló burgonyát (amennyiben nem nagy tömeg megmentéséről van szó amidőn inkább a gőzölés, vagy feldarabolás és besavanyítás lehet okadatul) pl. kenyér-

sütés után kemencékben meg is száríthatjuk és ezzel a további romlástól még megmenthetjük.

Szóval minden vonalon, minden módon takarékoskodjunk, mert áll, hogy: „Spare bei Zeiten, dann hast Du in der Not“.

(Eresi.)

Jatka Ferenc.

Szarvasmarhatenyésztésünk fejlesztése.

Aggódó figyelemmel kísérjük szarvasmarha-állományunknak most is folyó rohamos apadását, melylyel szemben minden gondoskodásunknak oda kell irányulnia, hogy szarvasmarhatenyésztésünknek mielőbbi nagyfejlesztését már most, a háborús viszonyok közepette is megkezdjük. E cél elérését biztosítja az a körülmény, hogy különösen a nyugati fajtájú szarvasmarhák aránylag gyors fejlődésük, már 1²—2 éves korban tenyésztérek, miért is a háborúelőtti állapotot kellő körültekintéssel hamarosan (5—10 éven belül) visszavarázsolhatjuk. Kérdés az, hogy ez irányú törekvésünknek mi legyen az alapja?

Vessünk csak egy pillantást az egy évben közfogyasztásra levágott állatok számára és látni fogjuk, mily ijesztő arányokban folyik nálunk a növendékállatok pusztítása. Így pl. a háborúelőtti 1913. évben közfogyasztásra levágatott 35.999 bika, 126.841 ökör, 320.327 tehén, 225.529 üsző és tinó, 416.853 bika- és üszőborjú, ide nem számítva a lakadalmakkor magánfogyasztásra kerülő sok-sok borjút, szarvasmarhát. Ennek az okatlan növendékállatpusztításnak véget kell vetni. A háború után is fentartandó heti két husztalan napon kívül, némi-képpen indokoltnak vélem, a közfogyasztásra kerülő bikaborjúk számát nem korlátozni, mert azt gondolom, hogy a kisgazdának nem lehet feladata az, hogy ő neveljen fel köztenyésztésre szolgáló tenyészbikákat, mert erre hiányos állattenyésztési ismeretei nem képesítik, másrészt őt abban tökéletlen gazdasági berendezése, tökeszegénye lényegesen gátolja. Ezt bízzák a kisgazdák az állami gazdaságokra és a nagybirtokosokra, hol teljes szakértelemmel (?) folyik az állattenyésztés helyes irányítása és a kisgazdákra csak az a feladat haramlik, hogy a kifogástalan apaállatok alá, eddiginél jobb alkatú és véru anyaállatokot állítsanak. Itt azonban ne hagyjuk számításainkon kívül azt, hogy a háború folyamán rendkívül sok ló hullott el és megy tönkre, mely igavonó erők pótlása sokkal több évet vesz igénybe, mint a felette gyors fejlődésű nyugati fajtájú szarvasmarha fejlődése, mely így hamarabb juttat a kisgazdának a mezei munka végzéséhez szükséges ökörfogatot, melyek a lóállomány kellő számbeli szaporodásáig, a gazdák kisegítésére alkalmasak. De a bikaborjúk szurásával szemben határozottan ellenezni kell azon üszőborjúk levágását, melyek származásuknál és természetük előnyös nagyságánál, arányainál fogva tenyésztési célokra lennének felhasználhatók. Tehát nem azt vallom, hogy mindenféle üszőborjú szurása gátoltassék meg, hanem csak azok javát

kellene a mészáros keze alól kirántani, megmenteni. Jól tudom, hogy nem kis fába vágná fejszét az államhatalom, ha pl. a borjak vágását egyáltalában eltiltaná, mert sok gazda, kinek borját most aránytalan magas áron veszi meg a mészáros, nem is tudná mit tegyen a nyakán hagyott borjújával. Nem is lenne indokolt ily tilalmat az egész ország területére életbeléptetni, hisz nem titok előttünk, hogy az ország számos helyén alig fordít gondot gazdaközönségünk a marhatenyésztésre s — a köz nagy kárára — a gazdák csenevész tehennel és így persze még hitványabb borjúkkal bibelődnek, alkalmatlan, szűk és sötét istállóban, elégtelen takarmányozás és elégtelen ápolás mellett. Szerencsére azonban vannak hazánkban oly megyei, járásai, hol szakszerű vezetés mellett a gazdák oly fokra emelték a szarvasmarhatenyésztést, mely követésre méltó és minden dícséretet érdemel. Hogy ily járasok, körzetek hol vannak, azt jól tudják a gazdasági felügyelőségek, a vármegyei gazdasági egyesületek.

Már most nem ütközhet az különösen nehéz akadályokba, ha ezek a közegek az államtól rendeletet kapnának, hogy írják össze az ily jeles körzeteket, járasokat és ezekre nézve törvény vagy rendelet előírni, hogy mindenki, kinek üsző- (esetleg bikaborjúkra is kiterjeszhető ez) borja van és azt számszerűleg, helyszűke miatt tartani és felnevelni nem óhajtáná, tartozik azt a hét bizonyos napján ott tartani szokásos közeli állatvásárra (hetipiácra, tenyész-állatvásárra) betöltött 4 hetes korában felhajtani. Ezen vásárokon, az ezekről újságokban értesített vevő gazdákon kívül, hivatalosan résztvenne a gazdasági felügyelő, ki az államkincstár terhére a legmagasabb napi áron venné meg a jobbvéru, jobbakatú borjúkat és azokat a hónap egy napján vasuti kocsiba berakná és elindítaná egy állami birtokra, havasi gazdaságba, hol azokat nyár végéig tartanák, selejteznék és önköltségen adnák át az azokat kereső gazdáinknak. Ezzel feleslegessé válna a drága svájci behozatal és a borjak magas ára szerkentén a gazdákat az állattenyésztésre.

A selejtes, hibás alkatú borjú pedig oda kerülne, ahová való — a mészárszékekbe. De egyebütt az országban is biztatni kellene a gazdákat, hogy valóban hazafias kötelességet teljesítenek akkor, ha áldozatokkal bír, de felnevelik a különben eladni való, jobbvéru növendékállatfajtaikat.

A háború folyamán különben is beállott a rosszvéru, alacsony származású tehének selejtezése, mert a gazdák elsősorban és könnyebb szívvel ezektől váltak meg és a jobbvéru anyaállatok vásárlása folytán arra is lehet reményünk, hogy így gazdaközönségünk önkéntelenül is jobb tenyészanyaghoz jut és az eladottaknál jóval értékesebb és szemnek is tetszetősebb, kedvesebb szarvasmarhák tartásával, talán a jövőben azok tenyésztésével nagyobb örömmel és munkakedvvel fog foglalkozni.

(Budapest.)

Trattner Kálmán
m. kir. állatorvos.

Cséplőgépek, rosták, triőrök.

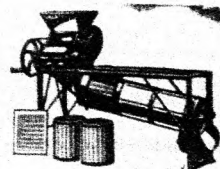
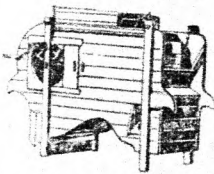
Elsőrendű szerkezet és kivitel, 43 éves tapasztalat, olcsó árak a fogyasztóknak, eladási költségek áthárítása nélkül.

UMRATH és TÁRSA,

Budapest, V., Vilmos-császár-ut 60. sz.

Gyártunk: lokomobilokat, utimozdonyokat, gőzcséplőgépeket, szalmaszektókat, szalmakazalozókat, járgányokat, cséplő- és tisztítógépeket, takarmánykészítógépeket, vető- és aratógépeket, borsajtókat, szivattyukat.

Gazdagon illusztrált árjegyzék kívánatra ingyen.

A gazdaságok háborus jövedelmének megállapítása.

Olvassa Reichenbach Bélának a „Köztelek” folyó évi 20. számában e címmel megjelent közleményét, az ügy érdekében állónak vélem e kérdésre vonatkozólag a következők közlését:

Az kétségtelen, hogy a háborus viszonyok folytán beállott kedvező körülmények a gazdaságok tiszta jövedelmét is emelték, de tényleg nem abban a mértékben, mint azt nagyon sokan hiszik, mert a jobb értékesítési viszonyokkal szemben áll a termelési költségek hihetetlen megdrágulása, vagyis a nagyobb jövedelem jelentékeny része a szükségessé vált nagyobb tőkebefektetések és üzemi költségek kamatja s azt hiszem, egyetlenegy gazdaság sincsen az egész országban, amelyiknek háborus tiszta jövedelme százalékokban kifejezve, csak megközelítőleg is elérné a legtöbb ipari vállalkozás vagy a bankok háborus tiszta jövedelmét. Ezen téves hitre és a hadinyereség megadóztatására való tekintettel sohasem volt fontosabb a gazdaságok valóságos tiszta jövedelmének helyes megállapítása, mint éppen most.

Idézett közlemény szerint tisztázandó volt az, hogy az ellenség által okozott károk (épületek lerombolása, állatok elrablása stb.) a gazdasági üzem veszteségeinek tekintendők-e és a jövedelem mérlegben a tiszta jövedelem terhére írható-e? E tekintetben részben inkább Sedlmayr nézetét osztom, hogy t. i. ezek a veszteségek a vagyon állagának és nem a gazdasági üzemnek a veszteségei s így egyedül az illető év tiszta jövedelmének terhére semmi körülmények között nem írhatók. Itt azonban különbséget kell tenni a gazdaságban szereplő egyes tőkék között; ugyanis szerény véleményem szerint az alap-tőkét, az eszközeleltári tőkét, az élőleltári tőkéből a tenyész- és igaállományt ért nagyobb veszteségek nem számíthatók egy év jövedelmi veszteségeinek nemcsak most a háborus időszakban, hanem rendes körülmények között sem, mert e veszteségek tényleg a vagyont csökkentik és csak közvetve a tiszta jövedelmet, még pedig több vagy kevesebb éven át. A tiszta jövedelem csökkenése nem egyéb, mint az elpusztult tőke, illetve az annak pótlására szükséges tőke évi kamata. A teljes megvilágítás céljából vegyük fel, hogy valamely gazdaságban az ellenség elpusztította az épületek egy részét 40.000 K. értékben. Hogy a gazdasági üzem zavartalanul folytatható legyen az épületeket pótolni kell, ami célból a tulajdonos — nem rendelkezvén tőkével — mondjuk 60.000 K. törlesztéses kölcsönt vesz fel, melyet 25 év alatt törleszt le, vagyis az évi tiszta jövedelem terhére csak a felvett kölcsön évi törlesztési hányada esik és pedig 25 éven át. Ugyanígy van a dolog akkor is, ha az illető a szükséges tőkét saját készpénzből fedezi, amedőn évi tiszta jövedelme — minthogy a gazdasági üzem a rendes jövedelmet adja — az ujonnan befektetett készpénztőke eddigi évi kamatjával lesz kevesebb, amthogy az elvesztett tőkét újból megszerzhesse. Áthárít a gazdasági üzemre törlesztés alakjában és pedig a befektetett tőke természetének megfelelően, több vagy kevesebb évre, vagyis saját maga ad kölcsönt a gazdasági üzem részére.

Ha ellenben az élőleltári tőkéből a növendékállomány, vagy pedig a terményleltár semmisül meg, az már teljesen az illető évi tiszta jövedelem terhére írható, mert ez esetben már nem a tőke, a vagyon, hanem annak kamatja, ami

a jövedelmet adja, semmisül meg, minthogy ezen értékek nem tekinthetők másnak, mint a gazdasági üzemben fekvő tőkék termelés és tenyésztés által előálló évi kamatjának.

Nézetem szerint ugyanilyen elbirálás alá esik a nem háboruokozta elemi csapások által szenvedett veszteség is, ha az biztosítás útján nem térül meg. A biztosítás által ugyanis a szenvedett kár, veszteség megtérül és az évi tiszta jövedelem, az évi biztosítási díjak képezvén a veszteség törlesztését, a biztosítási díjak összegével kevesebb, vagyis itt a veszteség az összes évekre osztódik el.

Nézzük most a dolgot megfordítva. Ha a vagyont nem megtérítés nélküli veszteség, hanem ellenérték nélküli gyarapodás éri, miként alakul akkor a tiszta jövedelem. Ezt is legjobban egy példából érthetjük meg. Mondjuk, hogy valaki örököl vagy ajándékba kap egy birtokrészt vagy állatállományt, akkor az illetőnek nem az évi tiszta jövedelme lesz nagyobb a birtokrész vagy állatállomány értékével, hanem a vagyona; a tiszta jövedelme csak ezen vagyon, illetve tőke évi kamatával lesz nagyobb.

Most az a kérdés, hogy a vagyont ért megtérítés nélküli apadást, illetve ellenérték nélküli gyarapodást miként illeszszük be az évi mérlegbe, anélkül, hogy az, mint vagyonapadás, illetve gyarapodás, az illető év tiszta jövedelmének terhére, illetőleg javára ne számítassék? Ezt elérhetjük azáltal, hogy a vagyonmérlegben az éveleji állagot a kérdéses apadás vagy gyarapodás összegével helyesbítjük. Pl. az épülettőke éveleji értéke volt 150.000 K., evközben az ellenség által elpusztított épületek értéke 40.000 K., akkor az éveleji érték helyesbítés folytán lesz 110.000 K. és viszont.

Ami az evvegi vagyonmérleg készítésénél felveendő egységeket illeti — ez főként az állatállományra vonatkozik —, véleményem szerint, ha az éveleji leltári egységek és az evvegi tényleges egységek, illetve az évi átlagos eladási egységek között lényeges különbség van, akkor járunk el hevesen, ha az évi átlagos eladási árak alapján értékelünk. Hogy pedig az ily módon előálló vagyonértékemelkedés ne emelje a tiszta jövedelmet, szinten az előbbi eljárással érthetjük el. Vagyis, ha az állatállomány éveleji értéket helyesbítjük az éveleji és evvegi egységek közti különbségből származó összeggel. Például az éveleji állatállomány értéke volt 85.000 korona, ugyanezen állomány értéke az evvegi egységek szerinti értékeléssel 110.000 K. lesz, vagyis 25.000 K. értékemelkedés áll elő, amit idézett közlemény szerint sem szabad a tiszta jövedelem javára írni. Ezt elérhető a vagyonmérlegben az állatállomány éveleji értékét 25.000 K.-val emeljük (helyesbítjük) s az fog éveleji értékül szolgálni. Azert tartom ezen eljárást helyesebbnek annál, mintha a régi egységek alapján értékelünk, mert ezáltal a gazdaság vagyonértéke mindig a legjobban megközelíti a valóságot és elérjük azt, hogy a leltári érték és eladási ár között lényeges különbség nem áll elő, továbbá az így előálló vagyonértékemelkedés, vagy pedig csökkenés (t. i. ugyanúgy kell eljárunk akkor is, ha az evvegi egységek számbavehetőleg alacsonyabbak az éveleji egységeknek) az évi tiszta jövedelemnek sem javára, sem terhére nem írható; végül a tiszta jövedelem így mindig a tényleges vagyonérték kamatozását tünteti fel, mert tudvalevő dolog, hogy a tiszta jövedelem mértékét a gazdaságban fekvő tőkék kamatozási százaléka állapítja meg.

Ami a katonaságnak átadott, vagy a katonaság által rekvirált állatok pótlását illeti, ha a magasabb árban tudjuk pótolni, mint amennyi az átadott állatokért kaptunk, a mutatkozó különbség tulajdonképpen nem tekinthető veszteségnek, mert ezt az evvegi értékelésnél a vásárlási árban vehetjük fel s amennyivel több volt e címen a kiadásunk, annyi gyarapodást fog mutatni év végén az állatleltár. Például az átadott állatokért kaptunk 20.000 K.-t, ami az éveleji érték helyesbítése után körülbelül megfelel a leltári értéknek; a pótlás került 30.000 K.-ba, amit év végén ugyanezen összeggel felvevünk a leltárba, vagyis a állatállomány értéke e címen 10.000 K.-val emelkedett, ami ellenértéke a pótlás folytán előálló több kiadásnak, illetve — megfordítva azt a tételt, hogy „a jó tőke változik át rossz pénzzé” — „a rossz pénz változik át jó tőkévé.”

Ha pedig az átadott állatállomány nem pótlatik újjal, véleményem szerint egy teljesen fikatív tételt állítunk be a vagyonmérlegbe akkor, ha idézett közlemény szerint „Tartalék az állatállomány pótlására” címen az eladási, illetve leltári ár és a zárás idején levő forgalmi árak közti különbséget a tiszta jövedelem terhére írjuk, mert a fentebb elmondottak szerint a pótlás alkalmával előállható több kiadás az állatleltár értékelése alkalmával, mint értékemelkedés fog a vagyonmérlegben szerepelni.

Ugyan ez az eset áll elő akkor is, ha pl. az igásókrók selejtezése elmarad; tehát itt sem lesz helyénvaló, ha a tiszta jövedelmet a remélhető bevétel és kiadás közti különbözettel javítjuk.

Hogy a háboru alatt elmulasztott munkálatok (trágyázás, tatarozás stb.) a tiszta jövedelemre befolyással vannak és az így megtakarított kiadások a háborus tiszta jövedelmet a későbbi évek rovására, részben fokozzák, az kétségtelen. De az így előálló költségek megfelelő megállapítása tényleg nagyon nehéz dolog; éppen azért úgy vélem, sokkal helyesebben cselekszünk, illetve kisebb hibát követünk el, ha ezt a körülményt a vagyonmérleg készítése alkalmával nem vesszük tekintetbe, mintha a valóságnak nem megfelelő tételeket állítunk e címen be.

Azt hiszem, hogyha valamely gazdaság háborus jövedelmi mérlegét ezen elvek szemellett tartásával állítjuk össze, az a tiszta jövedelmet a lehetőség szerint a valóságnak megfelelően fogja feltüntetni.

(Tábori posta 59.)

Kakasy Ödön

A tej hamisításának meggátlása.

Köztudomású, hogy a tej a legfontosabb élelmiszereink egyike. Szerencsés összetétel alapján (zsír, albumen, kazein, só, cukor) a szervezet fenntartására egymagában is alkalmas. Sajnos, e fontos élelmiszer nem jut ilyen összetételben forgalomba, mert vízzel hígítják és lefőzik a tejet, sőt, akik már nagyobb kemény készítménnyel fognak az üzlethez, e két műveletet egyesítik; a már lefőzött tejet vízzel hígítják s ezzel a tej rendes fajsúlyát visszaállítják. A kettős hamisítással gyakran kijátszzák a mintavevő hatósági közeg figyelmét, ki a fajsúly alapján nem veszi észre a hamisítást.

A tejhamisítás a háboru második évében érte el legnagyobb fokát; országszerte hihetetlen mértékben indult meg a tej hamisítása. A tejnek vízzel való hígítása átlag 60—70%-os

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZÁLLIT:

tatal, tokodi, dorogi <small>akna-, dara-, darabos és cséplési</small>	tatai tojás- és tegla-	felsőgallai és miskolc- diósgyőri <small>darabos és építkezési</small>	felsőgallai <small>M. Á. K. s. 744- Jegyn portland-</small>
szenet.	brikettet.	meszet.	cementet

BORSODI SZÉNBÁNYÁK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA
BUDAPEST, V., ZOLTÁN-UTCA 2-4. SZ.

SZÁLLIT:

Miraldi Sajószentpéteri Sajókazai Rudolftelepi és Kazincsi	akna-, cséplési és darabos
	SZENET

szokott lenni a hamisított tejekben, de oly esetek is ismeretesek, amikor a tejhez 80. sőt még 120% vizet is kevertek. Az ily minta elintézésékor már csak azt lehetett az ellenvéleményben mondani: A fenti vizpróba tejjel higított. A legesodálatosabb azonban a dologban az, hogy még az ily tejnek is akadt vevője.

Még szerencse, hogy ez a nagymérvű élelmiszerhamisítás, amely a háboruban felütötte a fejét, nem találta az országot készületlenül. Huszonöt jól felszerelt vegyikísérleti állomás működik az ország területén, amelynek az élelmiszerek hamisításának erős kerékkötői. De sajnos, az intelligens közönség sem tudja, hogy ezek az intézetek tisztán a közérdeket szolgálják. Száz és száz esetben vehetné igénybe a közönség ezeket az állomásokat, de annyira nem ismeri, hogy nem is gondol rájuk. Ha majd nálunk is ennyire átmegegy a köztudatba ez intézmények jelentősége, akkor a hamisítások megakadályozása terén is nagyobb eredményt érhetünk el.

A tejhamisítások megakadályozása érdekében a következőket ajánlanám:

1. **Tejársítás hatósági igazolvánnyal.** Vidéki városokba a környező falvakból nagyobb mennyiségű tejet hoznak be a lakosok gyalogszerrel, kocsin, vagy vasuton. A vámoknál történt ellenőrzéseknél gyakran tapasztaltam, hogy egyesek hamis nevet mondtak be. Mivel az árusítók egyetértének, nem árulják el bajba jutott társukat; rendszeren *nem ismerik* az illetőt, bár egy falubeliek. Az a tudat, hogy nem mindig vonhatók felelősségre, fokozza bennük a hamisítási hajlamot. El kellene tehát rendelni az egész ország területén, hogy csak hatósági igazolvány mellett árusítható a tej. Véleményem szerint ez könnyen keresztül vihető, ami lényegesen csökkentené a hamisítást. Az ellenőrzés célja ugy sem az, hogy minél többen legyenek megbüntetve, hanem, hogy tisztességre szoktasuk az árusítókat.

2. **A közönség bevonása a hamisítások kiderítésében.** A tej hamisítását természetesen nemcsak a termelők fizik, hanem a viszontelárusítással foglalkozók is. A fővárosban, vagy nagyobb vidéki városokban szinte lehetetlen a vegyikísérleti állomások csekély vegyészével a város egész területének gyakori ellenőrzése. Ha csak olyan helyekre mehetne az ember, hol gyanu merült fel, lényegesen könnyebb lenne a feladat. Ezt a nagyközönség mozgathatná elő.

A németországi állomások eljárását tanulmányozva, különösen a hamburgi módszer ragadta meg figyelmemet. Itt kitanították a lakosokat, hogy alapos gyanu esetében bármily élelmiszermintát beküldhet az illető kerületi rendőrkapitánysághoz, mely rögtön továbbítja az állomásba. Ha a minta tényleg hamisított, az illető árusítónál hivatalos mintát vesznek. A beküldött természetesen semmiféle költség nem terheli.

Ez eljárás nálunk is megvalósítható volna s egyelőre a tejpróbnál kellene alkalmazni. A feljelentő nevének elhallgatásával kellene a hivatalos mintát venni; a munkásosztály az illető néphivatalok útján szolgáltatathatná be a gyanus próbát. Ily módon a közönség is ellenőrző lenne s a munkamegosztás elve tehercsökkentést idézne elő. Ezt az eszmémet közöl-

tem már régebben egyik fővárosi vásárcsarnoki vegyészszel, talán a háboru után kipróbálható lenne.

3. **A lefőlözött tej forgalombahozatalának eltiltása.** Az 1895: XLVI. t.-c. megengedi a lefőlözött tejnek jelzessel („lefőlözött”) ellátott forgalombahozatalát. Az árusítók jó része jelzi is a kannáján a tej minőségét, azonban a piacokon szépen befelé fordítják a kanna jelzett oldalát s a házakban már mint „főlös” tej szerepel. E lefőlözött tejet a főlös közé is keverik s így a visszaélések egész láncolata keletkezik. A forgalombahozatal eltiltásával feldolgozhatják az illetők turóvá a sovány tejet és semmiféle veszteség nem éri őket.

4. **Végül hangsúlyozni kívánom, hogy a földművelésügyi minisztérium idevonatkozó rendelete értelmében az állomások által végzett ellenőrzések fokozandók lennének s az egész ellenőrzést az állomások hatáskörébe kellene utalni.**

E javaslatok végrehajtásával az állomások üdvös munkát végezhetnének s a nagyközönség meggyőződést szerezhetne róla, hogy egy-egy ily állomás valóságos óra a közegészségügynek.

Gerő Vilmos,

a temesvári vegyvizsgáló állomás vezetője.

Vadászatunk s a külföld.

Még teljes erővel dúl a háboru, de azért nemzeti létünk nagy problémáján kívül is sok kérdést vet fel arról, hogy minő változásokra keljen elkészülnünk s minőket igyekezzünk megvalósítani a háboru után, ha a sóvárgott bekében nyugodtan foghatunk hozzá a romok eltakarításához s az újjáépítéshez.

Akkor majd Magyarország nemzeti és gazdasági értékeinek mindenestre nagy fellendülése várható; olyan, amint az utóbbi évtized zagyva viszonyai közt alig gondolhattunk. A magyar értékek általában olyan nagyoknak bizonyultak a háboru során, még pedig úgy nemzet-erkölcsi, mint gazdasági téren, hogy ennek a köztudata nem maradhat az eddigi szűk határok között, hanem nyilvánulnia kell a határainak talán vilagszerte.

A külföld bizonyára alaposabban ismer meg majd bennünket, mint eddig. A felénk forduló érdeklődést nemcsak a rák szorulókról részéről fogjuk tapasztalni, amintők például azok a külföldi nagyvagyongurak, akiket vadászszendélyük vezet hozzánk, minthogy itt találjuk meg a nemes vadászsport eldorádját.

Mi tagadás benne, eddig a külföld nagyurainak előtt főképpen a vadászatunk miatt voltunk közkedveltek. Hisz kétségtelen, hogy a magyar vadászat, európai mértékkel mérve, bármily összehasonlításban is az első helyen van. Magyarországon ma még nemcsak nemes vadhoz juthat a szenvedélyes vadász, hanem a vadászatnak minden hangulatos szépségéhez is; olyan területekhez, amelyek minden nagy igényt méltóan elégítenek ki s ez nagy vonzóerő, nem is szólva arról, hogy a magyarországi vadászat általában még anyagi szempontokból is kedvezőbb, mint bárhol, ahol kulturterületekre van utalva a vadász.

Tudok esetet, hogy egy külföldi ur, aki évről évre nálunk töltött néhány hónapot a vadászberületén (ami nek rendszerint vagy negyven-ezer koronájába került), erra a kérdésre hogyha annyit áldozhat a vadászatra, miért nem szerzi meg a vadászörömeiket a saját hazájában, így felült: azért, mert arra, hogy én otthon *így* vadászhasam, szegény ember vagyok.

S ez nemcsak szórványos eset nálunk.

Tapasztaljuk is, hogy a mi vadászatunk a külföldiek közt mind nagyobb keresletnek örvend, ami már-már annyira elterjedt, hogy szinte mi a földünk, magyarok alól csuszik ki a vadászat alkalma és talaja. Hogy ezentúl valószínűleg még inkább el lehetünk készülve erre, ha majd a béke a rendes viszonyok helyreállítását megengedi: az alig kétséges. Pedig mi türelesség, sokan vagyunk, akik ezt nem csupán a latszólagosan előnyös anyagi oldaláról nézzük.

A „Köztelek” t. olvasói közt bizonyára vannak olyanok, akik emlékeznek még arra az eszmecsere-re, amelyet néhány kedves barátom Szilárd Ferenc dr. kezdett meg erről a tárgyról a „Vadászlap”-ban s azután én a „Köztelek”-ben feleltem neki 1910. november 3-án, mire ugyanitt válaszolt Szilárd Ferenc, aki nagy barátja volt a külföldi vadászok idecsalogatásának, mert gazdasági lendületet remélt tőle. Az én álláspontom akkor is az volt, hogy nem érttem egyet ezzel a felfogással, mert a mi különleges helyzetünkénél és viszonyainknál fogva nem tarthattam aranyban levőnek az ebből várható előnyöket a legszubbtilisabb szempontból észlelhető hátrányokkal. Akkor még nem volt rá kézzelfogható adat, amit most tények alapján bátran megmondhatok, hogy a külföld vadászaik ellenőrzetlen beözönlésében még nemzeti veszedelmet is láttam. Ma ugyanis már tudjuk, hogy voltak minékünk olyan külföldi vadászterület-bérlőink, sőt tulajdonosaink, akiknek titkos céljuk nem a trofea-gyűjtés, hanem valami egészen más volt: t. i. a leggonoszabb kémkedés és az, hogy Magyarország határterületeiről minél hitelesebb katonai térképek adatait szedjék össze, bizony nem a mi érdekünkben. A kárpáti és a maramarosi vidékek lakossága tud erről *ma* beszélni, amikor már „cső után késő a köpenyeg”. De hát „jobb későn, mint soha” és ami hibába estünk eddig, gyantulannál, azt legalább ezentúl nem szabad elkövetnünk, amikor meg az a mentségünk sem lehet többé, hogy nem tudtunk a bennünket érhető veszedeletről.

Amily kívánatos a jó mederbe terelt „idegenforgalom”, annyira nem kérünk abból, amely bennünket óhajt idegenekké tenni a saját hazánkban. Az egészséges idegenforgalom a természet mozgítja elő, nem pedig a tespedést s a megkötöttséget a termelésben. Ha az idegen tőkének sikerülne Magyarország területével akár tulajdonjog alapján, akár hosszú bérlétek és főként vadászati bérlétek eimén honitón rendelkezni, abból még akkor is csak kiszámíthatatlan kárunk lenne, ha ezért a jogért akár-milyen drága pénzt kapnánk is a külföldiektől, akik sem velünk nem éreznek, sem az érdekeik velünk nem közösek; sőt esetleg a miénkkel éppen ellentétesek.

A vadászterületek idegen kézben, Magyar-

Legtökéletesebb szab. répakiszedő,

teljesen vas- és acélból. Kitűnő szerkezete folytán csekély vonóerőt igényel, könnyen kormányozható. A répát nem sérti meg. Kiválóan jól dolgozik.

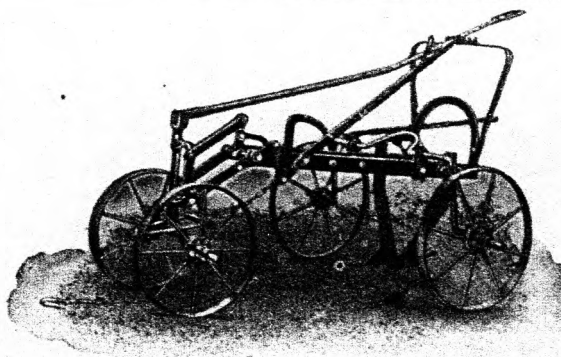
Gépgyár, vas- és fémöntöde

PERL ÉS TÁRSA

SZERED, Pozsony megye.

Sürgőnycim: Gépgyár Szered.

Telefon: Szered 8.

országunk hosszú lekööttségét jelenthetik meg oly irányban is, hogy onnan nemcsak a fejlődő magyar kultúra, hanem maga a magyar közönség is teljesen ki van, vagy ki lehetne zárva. A külföldi vadász urnak egyikhez sincs köze és ha a vadászata érdekei, a vadtenyésztés címén, a finnyás vad nyugalmának a biztosítása okán, úgy kívánnák: elzárhatná mi előlünk a saját hazánkat, évtizedekre is és ezzel tönkre tehetné az igazán hasznos idegenforgalmat, amelyre talán más oldalról lehetne reménységünk. Vajjon elképzelhető-e, hogy Svájc és Tirol alpeseit, természeti szépségeikben ritka területeit úgy megszerezhesse valamely amerikai Krózus, hogy ott az idegenforgalmat — a nép igazi egészséges jövedelmi forrásait, megbénítsa — vagy éppen tönkre tegye? ... Mit érnek az aranyban csengő milliók, ha földönfutókká valunk általok, a hazánk kisajátításával, idegenek által?

A turista jön-megy, néz, élvez, fogyaszt, kényelmet keres és ezért jól, esetleg busosan fizet, de nem foszt meg bennünket emellett semmitől sem, amire nekünk magunknak is szükségünk van, sőt azzal, hogy a termelést pezsgésbe hozza, a magunk fogyasztásának az anyagát szaporítja. A turistát oda ereszttem be, ahova nekem tetszik és ő az én utamban nem lehet sohasem, hátrányosan legalább nem. Ezzel szemben a külföldi vadász ur, aki az ő nagy pénzéért igazán is ur akar lenni, azon kezdi, hogy még a saját finnyás igényü ellátásához való is magával hozza, vagy maga után küldeti: a magyar területeket megrakhatja idegen személyekkel; idecsődíthet idegen vendégeket, de nem az idegenforgalom szempontjából, hanem hogy elkülönítve mulathasson a magához valókkal és lehetetlenné teheti emellett, hogy ott, ahol ő az ur, más „idegen“, aki csakugyan forgalmat csinálna, akár csak meg is jelenhessen.

Igaz, hogy minden nagybirtok, tehát a tisztán magyar kézen levő is, elzárható bizonyos körülmények közt a közforgalom elől; de a nemzeti kárral járó elzárástól mégis csak akkor lehet igazán tartanunk, ha idegennek adunk erre lehetőséget és jogot, aki azután a sajátos magyar érdekekkel nem törődik s ezek iránt semmi érdeke sincsen; mi több, úgy lehet, titkos ellenségünk, akit politikai célok hoznak közénk.

Ma a legszorosabb érdekkapcsolat köt össze bennünket Németországgal és ezidőszert nem juthat eszünkbe, hogy Hohenlohe herceg tátrai birtokait ellenséges kézen levőknek tekintsük; de ha meggondoljuk, hogy hajszálnyi választott el bennünket attól, hogy orosz milliósok verjék meg a német hercegtől azokat a magyar területeket — éppen a Kárpátokban! —, hat még a hajunk szála is az égnek meredhet. Pedig majd-hogynem ez történt.

Én — őszintén megmondom — a német herceg latifundarius mivoltát sem látom szívesen ott, ahol a mi magyar érdekünk nyílt jogokat követelhet a maga számára a kifejlődhető egészséges idegenforgalom számára. Már pedig, ha lehet reményünk arra, hogy az idegent mihozzánk valami idevonzza, mint fogyasztó turistát: akkor elsősorban a Tátrát kell ilyen vonzóerőnek tekintenünk, mint Magyarország legszebb tájvidékét. Nem is szólva arról, hogy a tisztán vadászterületnek fenntartott terület különben is

távol igyekszik tartani magát a kulturát, mert a nagy vadnak béke és nyugalom kell, ősi háborítatlansággal parosulva. Az ily célnak szánt területről tehát mindenféle ipari üzemenk: „kint tágasabb“.

En még azt az ideális szempontot is mérlegre vetem, hogyha a mi hainkat az idegen pénz ereje megfosztja a vadászat nemes, férfias sportjának a gyakorlásától: nyernék-e vajjon igazán akár a legkáprázatosabb ilyen jövedelmek által is?

Szaz szó, mint egy, a külföldi vadászok beözönlésében nekem sem így, sem úgy örömem nem telik; lehet az egyesekre nézve elég jó üzlet; de a végén a nagy közérdek szempontjából nem látok benne annyi hasznót, amennyi más egyébrele hátráltatásunkkal, bajunkkal, gondunkkal, sőt még kárunkkal is járhat.

A háboru után tehát — a példákön okulva — élénk ügyelemmel kell kísérnünk a magyar vadászterületekre vágyó külföldiek minden törekvését és célját: ha nem is zárjuk ki őket, de gondoskodnunk kell róla, hogy az ily invázió sehogya veszélyeztesse a magyarság igazi érdekeit, amelyek nem tisztán csak anyagiak.

Földbirtokosnak nálunk például csakis magyar honosnak szabadna lenni; de biztosítani kellene a bárminő című bérletek gazdasági kibaszalását is, magyar személyzet ellenőrzése mellett: a vadászberletekért külön jelentékeny adóztatással, közecelokra. Főképpen pedig legyen nyitva a szemünk azokkal szemben, akikről politikai ügyönkség feltehető: akik nem vadászni akarnak itt, hanem kénkedni.

Régi igazság az, hogy jobb félni, mint megijedni.

Lám, most is méltán ijedhettünk meg attól, amit a háboru az idegen vadász-kémekről tudomásunkra juttatott. *Bársony István.*

IRODALOM.

Kísérletügyi Közlemények. XIX. kötet, 1916. január—június. I. füzet. Közreboesátja a m. kir. földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági kísérletügyi tanácsa. Szerkeszti: *Károly Rezső dr. gazd. akad. igazgató, műegyetemi magantanárr.* A háborus viszonyok miatt a Kísérletügyi Közlemények bár ritkábban jelennek meg, azonban olyan értékes tartalommal, hogy annak legnagyobb részét a gazdaközönségnek is érdemes közelebbről megismerni.

A budapesti orsz. m. kir. kémiai intézet és közp. vegykísérleti állomásról *Vuk Mihály dr. nak* „A Codex Alimentarius Austriacus és a borok megítélése“ és a „Szaför kimutatása borokban“ című értekezései jelentek meg. Az előbbiben megállapítja, hogy:

Miután boraink különösen szomorodni és aszaboraink glicerintartalma nem ritkán oly nagy, hogy összetételükben ennél fogva 100 gr. alkoholra 14 gr. glicerinnel jóval több esik, az osztrák codex alimentarius 373. oldalán az 5. pont (mely szerint „olyan borok, melyeknek alkohol-glicerinaránya 14-nél nagyobb, glicerintartalmával hamisítottaknak tekintendők“) a magyar borokra nézve sérelmes és ezért ezen pont javítása vagy helyesbitése annál is inkább kívánatos, mert a codex az osztrák közegeknek és

borvizsgáló intézeteknek mihez tartás végett hivatalosan előíratott. Mindaddig tehát, míg a codex ezen tétéle változatlanul érvényben marad, különleges borainkat az osztrák vizsgálóállomásokra tévesen ítélik meg.

A szafórral végzett vizsgálatai szerint pedig kémiai uton a szafórvirág sárga festőanyagának jelenléte a borban kimutatható.

A budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomásról *Degen Árpád dr. „Konkolymérgezés“* című közleménye a gazdákat különösen közeleiről érdekli. A közleményben előadja, hogy Pestszentlőrincen egyik baromfitenyésztésben 280 drb liba elhullott egy lisztféle etetésének következtében, amelyet 8 as liszt gyanánt vásároltak, a valóságban azonban (40—50%) konkoly- és búkkölymagvak őrleményéből álló rozs-rostaaljnakkal lisztje volt.

Ezzel a lisztel azután a m. kir. állatelettani és takarmányozási kísérleti állomáson *Werner István dr. fővegyész* kísérleteket végzett, három csirkével és három libával, amelyek azt eredményezték, hogy egy csirke és egy liba 5 órával a konkolyliszt megevése után elhullott; a többi állat fokozatosan kapott a) 80 gr. tengerit 20 gr. konkolyos lisztel, egy nappal később b) 60 gr. tengerit 40 gr. ugyanilyen lisztel, végül c) 20 gr. tengerit 80 gr. konkolyos lisztel. A két csirke közül az egyik a b) alatt jelzett adagtól már elhullott, a másik a 80 gr. konkolyos lisztől pusztult el; az egyik liba 120 gr. tengeriből és 80 gr. konkolyos lisztből álló adagtól pusztult el, a másik csak akkor, amikor 100 gr. konkolyos lisztet kapott. Az elhullott baromfiakat mind megvizsgálták a m. kir. állatorvosi főiskola kórbonctani intézetében, ahol a következő elváltozásokra találtak:

A ludhullákban a vizsgálat krupos nyelősörgyulladást, savós nyelősörgyulladást, heveny vékonybélgyulladást és a szivburok zsigeri lemezén véromléseket derített ki.

A három tyukhulla közül kettőben heveny vékonybélhurutot és a szivburok zsigeri lemezén véromléseket, a harmadikban pedig heveny zuzógyomorgyulladást, a nyelősörgyben és a begyben krupos gyulladást állapított meg a boncolás.

Végül említésre méltó még, hogy valamennyi ludhullában véromlésekes mirigyos gyomorgyulladás is volt, amit a nagy számban jelen levő *Strongylus nodularis* okoztak. Ez az utóbbi elváltozás eszerint önálló parazitás eredetű kóros folyamat volt, ami a mérgező anyag felvételétől függetlenül fejlődött.

Ezekből a kísérletekből tehát a következő eredmények vonhatók le:

1. A megfigyelt eset tehát kétségtelen bizonyítékát szolgáltatja, hogy a konkoly a szárnyasokra rendkívül hevesen ható mérge.

2. Tekintve, hogy a kísérlet céljaira felhasználott liszt sem tartalmazott többet 40—50% konkolymagőrleménynél, már a napi adag ötöd részének konkolylisztel való helyettesítése az állatok elhullását okozta.

3. A kórbonctani tüneteknek heveny ásványmérgezés tüneteivel való nagy hasonlatossága ilyenek megállapításánál nagy óvatosságra int, mert a baromfiak etetése rostaaljjal, mely többkevesebb konkolyt szokott tartalmazni, nálunk meglehetősen el van terjedve.

Kitűnő karban, kifogástalan üzemképes állapotban levő 50 HP.

0947

„Big Four“ traktorok

azonnali szállítással, ingyenes gépkezelői betanítással, előnyös árban, kedvező fizetési feltételek mellett **kaphatók:**

Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság

Telefonszám: 86—97.

géposztályánál, Budapest, V., Vilmos-császár-ut 26. sz.

Sürgőnycim: Centralis.

Kitűnő szerkezetű dupla

tárcsás vetőgépek

és kiváló anyagból épített

igatárcsásboronák kaphatók.

4. A malomkonkoly konkolytartalmának nagy ingadozása mellett a belőle nyújtható adagok megállapításánál okvetlenül tekintettel kell lenni a benne foglalt konkolyanyag mennyiségére s mérgezősegek elkerülése végett a napi adagok mennyiségét ennek megfelelően kell megállapítani.

5. Mivel a konkolyhulladékban a konkolyának bizonyos állandó arányban való elosztása a malomban szinte leküzdhetetlen akadályokba ütközik, ilyen hulladéknak etetése esetén célszerű, vagy a konkolyanyag maximális mennyiségét (kb. 40%-ot) a napi adag kiszámításának alapjául venni, vagy egy minta beküldésével valamely szakintézetnek tanácsát igénybe venni.

Az országos magyaróvári m. kir. növénytermelési kísérleti állomásról *Surányi János* asszisztens: *Az idegen kulturnövényekkel végzett termelési kísérletek* eredményeit ismerteti.

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás különféle helyekről megnyilvánult érdeklődésre az utóbbi években termelési kísérleteket végzett Atriplexekkel (*Semibaccata*, *Leptocarpa*, *Vescicaria*, *Holocaepa*), *Stizolobium aeterrimum* (*Black Mauritius Bean*), *Cytisus proliferus albus* (*Tagasaste*), *Taro*, *Dasheen*, *Cow pea* (tehénborsó), *milo*, *kafir*, *durra*, *tövistelen kaktusz*, *Paspalum dilatatum*, *Chloris gayana* és *Trifolium alexandrinum*, idegen világgrészekből származó, részint vadon előforduló, részint mezőgazdasági kulturnövényekkel. Amint az előrelátható volt, a kísérletek folyamán tett megfigyelések, tapasztalatok arra a következtetésre engednek vezetni, hogy a nevezettek közül első kilencnek, mint a tropikus és subtropikus vidékek növényeinek, hazai viszonyaink között termelési értéket tulajdonítani nem lehet. Valószínűleg erre a megállapításra vezetnek majd a *Paspalum dilatatum* és *Chloris gayana*-val folytatódóan végzendő, használhatóságuk végleges tisztázását célzó kísérletek is, míg a *Trifolium alexandrinum* olyan tulajdonságokat mutatott, amelyek határozottan több és kimerítőbb kísérleti adat megszerzését teszik szükségessé avégből, hogy gazdasági értékét nálunk megállapítottak tekintessük.

Erről az állomásról ugyancsak *Surányi János* még: *Termelési kísérletek édes burgonyával (Ipomea batatas) 1913. és 1914. években* című közleménye jelent meg.

Összefoglalva a lezárt tapasztalatokat, ezek alapján megállapítja, hogy nincs okunk kétségbe vonni, hogy megfelelő melegeházi, illetőleg melegeházi kulturával a növény termelését a hazai kertészeti üzemekbe be lehetne vezetni. Természetesen más kérdés az, vajjon tekintettel az értékesítési stb. viszonyokra a termelés általában jövedelmezővé válik-e. Az a körülmény, hogy a batát 1914. évben betonmedencékbe ültetve, meleg földben és meleg fekvésben ugyan, de tisztán melegágyi művelés nélkül elég jó termést adott, azt a feltevést is támogathatja, amely szerint nem tekinthető kizártnak, hogy a batátnak az Északamerikai Egyesült-Államok északibb vidékein termelt feleségeivel (az 1914-iki eredményt is ezekkel értük el) hazánk melegebb déli részein szántóföldi termeléssel is lehetne sikert elérni, különösen akkor, ha a talaj, ég-

hajlati viszonyok és a külső körülmények e növény igényeinek lehetőség szerint kedveznek. Hogy erre vonatkozóan tapasztalatokat szerezzünk, az állomás tervbe vette azt, hogy aradi kirendeltsége révén kísérleteket végez a nagy Alföldön, amely tervében azonban az időközben beállott háború megakadályozta. Eppen ezért az édes burgonyának hazánkban való termelhetőségének kérdését nem lezárták s az eddig végzett kísérleteket csak mint előkészítő és alapvető kutatásokat tekinthetjük, az elkövetkező békés idők feladatául hagyva azt, hogy nagyobb számú új tapasztalatokat szerezzünk, azok e kérdés végleges megoldásához vezessenek.

A budapesti m. kir. állatállomány- és takarmányozási kísérleti állomásról *Somogyi Mihály dr.-nak* és *Weiser István dr.-nak*: *Hazai málnalé és szörp kémiai összetétele* című nagyobb tanulmánya jelent meg.

Hazánk tekintélyes mennyiségű málnalé és szörpöt termel, mindamellett mai napig nem állapították meg e termékek kémiai összetételét. E dolgozat volt a célja, hogy a friss és elerjedt málnalé összetételét megállapítsa, mely célból a szerzők nagyobb számú hamisítatlan — részben saját készítményű, részben megbízható termelőktől beszerzett, gyárilag készült — málnalé és málnatörkölyt vizsgáltak meg. Ezenkívül nagyobb számú málnaszörpöt is vizsgáltak, melyek részint a kereskedelmi forgalomból szereztettek be, nagyobb részt pedig ismert összetételű levekből és törkölyvevekből készültek.

A gyümölcskészítmények forgalmának hazánkban küszöbön álló rendezésére való tekintettel, szerzők ismertetik a hasonló tárgy fontosabb külföldi törvényes rendelkezéseket is.

A m. kir. állatorvosi főiskola állattenyésztési tanszékének tanára *Wellmann Oszkár dr.*: *Az eltérő fehérjearányú zsiros és szénhidrátú takarmányozás befolyása fiatal malacok összetételére* címmel közli nagyszabású kísérletezését. Az óriási kísérlet anyagának eredményeit a következőkben foglalja össze:

1. Tizenkét, a kisbéri tenyészetből származott, 5—18 kg. súlyú, 4—12 hetes berkshirei malacot elemeztem, melyek közül három-három egyazon alombeli, himivaru testvérállat volt. A testvérmalacok közül kettő kísérleti, egy pedig kontroll-állatul szolgált, melyet az anyag- és enerzsiatorvosi kísérlet megkezdésekor öltem le azért, hogy a kísérleti állatok termelte szulgyarapodás összetételét megállapíthassam. A 23—39 napos kísérlet közben szük (1:2:5), mérsékelt szük (1:4:5), mérsékelt tág (1:5:8), és tág (1:7:8) fehérjearányú szénhidrát-dus-diafarinos, illetőleg zsiros-emulziós tejet ettettem a malacokkal. A leölt állatok szerveit, 10—12 csoportban külön-külön, teljes egészükben dolgoztam fel, kivéve a félmalacból származó izomzatot, csontokat és bőrt, kötő- és zsirszövetet. Meghatároztam a szerveknek szárazanyag-, zsir-, hamu-, N., glikogén- és enerzsiatartalmát.

2. A vágás eredménye tájékoztatott az egyes szervek súlyáról, továbbá felvilágosítást nyújtott a lepreparált bőr, kötő- és zsirszövetnek, izomzatnak és csontoknak egymáshoz való arányáról, mely szerint a szükebb fehérjearányú tejjel etetett malacok több húst, de kevesebb

zsirszövetet termeltek, mint a tágabb fehérjearányú tejen tartott állatok.

A fiatalabb állatok csontjai aránylag nehezebbek voltak, mint az idősebb és intenzíven táplált malacoké.

3. A malacok összetételéről szóló adatokból kitűnt, hogy a N, illetőleg a zsir- és hamumentes szárazanyag a malacszerkezet legállandóbb, a zsir és a hamu pedig legvariábilisabb alkotórésze. Igen állandó továbbá a zsir- és hamumentes szárazanyagnak vízhez való aránya.

Az eltérő kor az összetételt annyiban befolyásolta, hogy az idősebb malacok aránylag kevesebb vizet, de több szárazanyagot, zsirt és enerzsiát tartalmaztak.

A mikénti takarmányozás feltűnően módosította a malacok összetételét; nevezetesen a zsiros táplálék a szénhidrátdussal szemben fokozta a fiatal malacok szárazanyag-, hamu-, zsirmentes szárazanyag-, zsir- és hamumentes szárazanyag- és N-tartalmát, továbbá az egészeletet, de csökkentette a viztartalmát, minek folytán szűkült a szárazanyagnak, zsirmentes szárazanyagnak, zsir- és hamumentes szárazanyagnak és N-nek vízhez való aránya.

Az étel fehérjearányának döntő befolyása volt az összetételre, mivel a fehérjearány túlsúlyával kifejezetten növekedett a relatív szárazanyag-, zsir és enerzsia mennyisége, ellenben csökkent a viztartalom és szűkült a szárazanyagnak vízhez való aránya.

4. A takarmányozás befolyását a kísérlet közben termelt szulgyarapodás összetételében lehet legkifejezettebben felismerni.

5. A malacszerkezetet alkotó egyes vegyületek, illetőleg az enerzsia elosztódása a következő volt:

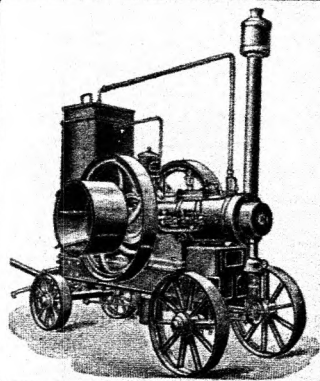
A szárazanyag legnagyobb, kb. $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ részét a bőr, zsir- és kötőszövet, illetőleg az izomzat tartalmazta. Idősebb állatokban a szóbanforgó szervek az összes szárazanyagnak nagyobb, a többi szervek pedig kisebb hányadát alkották, mint a fiatalabbakban. A takarmányozás a szárazanyag elosztódását annyiban befolyásolta, hogy a tágabb fehérjearányú étel növelte a kötőszövet szárazanyagát az izomzat rovására, a zsiros táplálék pedig a szénhidrátdussal szemben elősegítette a csontokba és izmokba való szárazanyaglerakódást.

Az összes víz legnagyobb, kb. fele részét az izmokban foglaltatik. Idősebb malacok agya, csontozata és izomzata a víz kisebb részét tartalmazta a fiatalabbakhoz képest. A zsiros tejtáplálék a szénhidrátdussal szemben csökkentette a kötőszövetbe, de fokozta az izomzatba való vízlerakódást.

A csontok az összes hamunak 65—76, az izomzat pedig kb. 15%-át tartalmazták. A diafarinos malacok csontjai az emulziósokéhoz képest a hamu kisebb, az izomzat pedig nagyobb részét foglalta magában.

A malacszerkezet N-jének kb. fele részét az izmok tartalmazták.

A kémiai enerzsiának 36—60%-át a bőr, zsir- és kötőszövet, 28—41%-át az izomzat, 6—10%-át pedig a csontok képviselték. Az étel túlsúlyú fehérjearánya fokozatosan növelte a bőr, zsir- és kötőszövet enerzsiakészletét.

WOHANKA ÉS TÁRSA

Budapest, V. ker., Vilmos-császár-ut 76. szám.

**Nyersolajmotorok,
nyersolajlokomobilok**

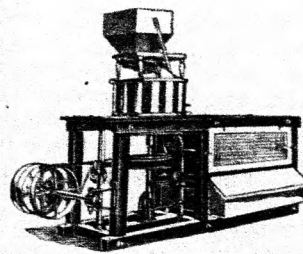
minden nagyságban
azonnal szállíthatók.

Olcso üzem, tökéletes szerkezet,
tartósság, nyugodt járás, egyszerű
kezelés stb.

Gazdasági malmok

nyolcféle nagyságban
gyorsan szállíthatók.

Malmaink tészta-, főző- és kenyér-
lisztet, finom és lisztes darát
állítanak elő a legmagasabb ki-
aknázás mellett.

6. Az egyes szervek elemzése a következő eredményt szolgáltatotta:

A kísérleti állatok vére, különösen pedig az emulziós malacoké higabb volt, azaz kevesebb szárazanyagot tartalmazott, mint a kontroll-állatoké.

Az idősebb malacok tüdői és szíve, mirigyei, csontjai, bőr, zsír- és kötőszöve, izomzata és bélfala több szárazanyagot, zsirt és enerzsiát, de kevesebb vizet tartalmaztak, mint a fiatalabbaké. A zsiros táplálék fokozta a szénhidrátdussal szemben a szóbanfogyó szervek szárazanyag-, hamu-, zsirmentes szárazanyag-, N. és enerzsiatartalmát, de csökkentette a víz mennyiségét és szűkítette a vizarányt; az étel tág fehérjearánya pedig fokozta a szárazanyag-, zsír- és enerzsiatartalmát.

A mikénti takarmányozás feltűnően módosította a csontok összetételét, amennyiben az emulziós tej a szénhidrátdussal szemben különösen a hamutartalmat fokozta nagy mértékben.

7. A liszté örölt izom és máj légszárazanyaga 0.16—0.74, illetőleg 0.40—11.60% glikogént tartalmazott, vagyis egy malac 0.53—8.72, illetve 0.71—5.93 gr.-ot. A glikogén legnagyobb része nyilván a szarítás közben elbomlik, mivel egy szénhidrátus, illetőleg zsiros tejjel etetett kb. 5 kg. súlyú malac friss izmában és májában 34.2, illetőleg 13.9 gr.-nyi glikogént határozott meg. A szénhidrátus tejjel etetett malac ezek szerint kb. 2 $\frac{1}{2}$ -szer annyi glikogént tartalmazott, mint a zsiros tejen tartott állat.

8. Mind táplálkozás élettani, mind pedig gyakorlati szempontból kiváló figyelmet érdemel, hogy a szénhidrátus táplálék a zsirrossal szemben fokozza a szervezet vizeitartalmát és hátrányosan befolyásolja a zsirmentes szárazanyag és hamu lerakódását. Két-két hasonló fehérjearányú szénhidrátus, illetőleg zsiros tejjel etetett malac átlagos középértéke szerint az emulziós malacok 10 kg. súlygyarapodás közben 1913 gr. zsirmentes szárazanyagot és 6263 gr. vizet termeltek, a diafarinós malacokban pedig egyazon mennyiségű zsirmentes szárazanyagtermelés közben 7837 gr. vizet rakódott le, vagyis a diafarinós malacok 1574 gr.-mal, azaz 25%-kal több vizet tartottak vissza, mint az emulziós malacok. Ezen víztöbbletből a bőr, zsír- és kötőszövet 420, az izomzat 502, a csontok 276 és a többi szervek 370 gr.-ot tartalmaztak. Vagyis a vizeitartalom a szénhidrátus tej hatására az emulzióshoz képest a bőr, zsír- és kötőszövetben 45, a csontokban 35, az izmokban 16 és a többi szervekben 23%-kal emelkedett.

A nagyobb vízretenció előidézésében mindenképpen a glikogénnek lehetett szerepe olyanképpen, hogy a zsirráló átalakulás közben felszabaduló duzzasztó víz a szövetekbe ivódott.

LEVÉLSZEKRÉNY.

8 rovatban csak a közérdekű kérdésekre adjuk meg a választ, ezért tessék állandóan figyelemmel kísérni a „Szerkesztői üzenetek”-et is.

A szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó levelek intézendők, hirdetési, lapreklamálási, cím-változtatási stb. ügyekben tessék egyenesen a kiadóhivatalhoz fordulni.

Megvasalt lovak közös legeltetése. 64. kérdés. Van-e olyan miniszteri rendelet, amely szerint lovat hátsó lábán vassal, közös legelőre engedni tiltva van, vagy ez csak helyenkénti szokás. Ha van, úgy kegyeskedjenek a számát megírni. Egyik lovamat közös legelőn egy másik úgy megrugta, hogy a lába eltört és le kellett bunkóztatni. A ló gazdája ellen indíthatok-e jogosan kártérítési keresetet? **B. E.**

Felelet a 64. sz. kérdésre. Olyan miniszteri rendelet, mely előírná, hogy a lovak közös csordákban a közlegelőkön csak patkó nélkül (akár első, akár hátsó lábakon) legyenek hajthatók,

nincs. A dolog úgy van, hogy a községek vagy közbirtokosságok maguk állapítják meg a közös legeltetésre vonatkozó szabályzataikat és a helyi viszonyok szerint döntenek el, hogy miféle tiltó rendelkezéseket vegyenek fel abba. Rendes viszonyok között, vagy mondjuk, ott, ahol a közlegelő jókarbantartására gondot fordítanak, nem engedik meg azt, hogy a ló patkolva menjen a közlegelőre, mert hiszen így a legelő *fűnövesztésének károsodik*, de meg mint a jelen eset is igazolja, a rugás által jelentékeny károkat okozhat egymásban. Kérdéstevőnek tehát azt kell megállapítania, hogy S. város legeltetési szabályrendeletében fel van-e véve azon kikötés, hogy hátsó lábra megpatkolt lovak a közlegelőre való hajtása tilos? Ha benne van, úgy forduljon ügyvédhez, ha pedig nincs benn, akkor nincs sok kilátása kártérítésre.

Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy idegen és egymáshoz össze nem szokott lovak közlegelőre való hajtása mindig kockázatos, mert az erőben levő (azaz le nem csigázott) lovak folyton veszekednek és marják, rugják egymást. *Egy értékesebb lovat tehát idegen (paraszt) lovak közé kár volt kihajtani.* A balesetet az sem zárja ki, ha a lovak nincsenek megpatkolva. Mezőhegyesen a D'Orsay gróf által létesített tájfajta ménesben többször olyan verekedés van a legelőn a 3—4 éves méncsikók között, hogy az ember hajszála is égnek mered. A hadbavonult kemény csikóslegényeket helyettesítő gyakorlóok bizony alig tudják őket a karikással széjjelverni és az erősebb Noniusok között is esik baj elég, pedig össze vannak szokva és nincsenek megpatkolva. **e. D. B.**

A gazdaközönség köréből.

Sertésenyésztésünk fejlesztése.

A sertésenyésztés jelentősége a háborús viszonyok következtében rendkívül fokozódott. Sajnos azonban, itt a Felvidéken akármelyik vásáron csak kocákat lehet látni, ártányokat nem kínálnak, mert nincs. Megfigyelve a dolgot, minden oldalról azt a panaszt hallom, hogy nem jók a kanok, nem ugranak s ha igen, akkor is eredménytelenül, tehát rosszak és ha lesznek is malacok, azok csaknem kivétel nélkül nőtények. Tovább vizsgálódva, azt tapasztaltam, hogy az emelkedő sertésárak miatt a nép szaporította koca állományát, ellenben a kanok szaporítására nem gondolt senki, sőt sok helyen a községnek nincs is kanja, csak a sertéspásztornak, amely kiváratosan erőteljes fajtának éppen nem mondható. Az ilyen kan többnyire fiatal, fejletlen korában vétetik használatba, most a megnövekedett kocaállomány mellett a megengedhető mértéken felül használtatik, aminek következménye aztán a meddőség s az újabb tudományos vizsgálódások szerint a kanmalacokelenyésző csekély száma is, amik a sertések nagyszámú leölése mellett (a magas ár miatt malacokat nem igen vágnak szerencsére) még rosszabbítják állatállományunk, a nemzeti élékincstár helyzetét.

Ezen segíteni kell idejében. Nem pénzbeli támogatásról van szó, hanem csak fel kellene világosítani az elsőfokú közigazgatási hatóságot a megfelelő beszerzési helyekről s utasítania kellene a közpénzen való beszerzés keresztülvételére.

Szerény véleményem szerint, amint egyes tájonként más-más fajta lovat fognak tenyészteni, úgy a sertéseknél is körzetenként meg kellene állapítani, hogy mily fajta célszerű.

Végül arra is nagy szükség lenne, hogy akik sertésvész ellen hasznos tapasztalatokkal rendelkeznek, azt a „Köztelek”-ben ismertessék. Hazafias dolgot cselekednének ezáltal.

M. A.

A földművelésügyi miniszter a hadiközpontokról.

Ghillány Imre báró földművelésügyi miniszter a képviselőház folyó hó 20-iki ülésén válaszolt *Ráth* Endre és *Eitner* Zsigmond képviselőknek a hadiközpontok és a Hadügyi Részvénytársaság ügyében a kormányhoz intézett interpellációira. Tekintettel arra, hogy a szóbanfogyó interpellációk jórészt azoknak a panaszoknak és kifogásoknak ártak, amelyek meglehetősen tájékoztatlanysággal, kifejezést, amelyek egyes központokkal szemben a gazdaközönség körében is ismételtelen felmerültek és szövegtettek; az alábbiakban röviden ismertetjük a földművelésügyi miniszternek a hadiközpontok — főként a H. T. és a Korpaközpont — tevékenységére vonatkozólag adott legilletékesebb felvilágosításait.

Ghillány Imre báró abból indult ki, hogy a háborús közgazdasági berendezkedésekben kétféle rendszert követtek. Az egyik a teljes decentralizáción felépülő német rendszer, melynél a községi szervezetek, a különféle szövetkezeti és egyesületi alakulatok adták a szervezés alapját; a másik a főleg Ausztriában érvényesült központosítási rendszer. Kétségtelenül mondotta a földművelésügyi miniszter, hogy a dolog természeténél fogva egyik rendszer sem válhatott be teljesen, továbbá kétségtelen az is, hogy a decentralizált szervezetnek a nép felelőssége és fejlett gazdasági gyakorlattal bíró közigazgatás az előfeltétele; mindamellett meg Németország is áttért a háború második évében a központosítási rendszerre, holott ott a decentralizált szervezés előfeltételei sokkal inkább adva voltak, mint pl. nálunk.

A központok legnagyobb hátrányát abban látja a földművelésügyi miniszter, hogy azok a szükséges nagyobb ellenőrzés folytan tenyleg lassabban és nehezebben működnek s noha tulajdonképp az illető szakmabeliekből alakítottak, rögtön elvesztik üzleti agilitásukat és bürokratikus szervezetekké alakulnak. Eppen ezért a kormány lehetőleg kevés központ alakítását rendelte el. A hadügyi kormány sürgetésére a Fémközpont, Bőrközpont, Pamutközpont, Gyapjuközpont, Lenközpont, Kenderközpont, Csontközpont, Gyantaközpont, Zsír- és Olajipari Központ, valamint a Cukorközpont állítottatott fel, amelyek túlnyomóan a kereskedelemügyi miniszter felügyelete alá tartoznak, míg a földművelésügyi kormányzattal szorosabb kapcsolatban a H. T., a Korpaközpont és az ugyan szervezett Burgonyaközvetítő Iroda állanak.

Kiemelte a földművelésügyi miniszter, hogy valamennyi központot az összes érdekeltségek bevonásával alakították meg, részvényeik csak 5%-kal kamatoztathatók, feleslegük hadijövedelmekből és gazdasági célokra lesz fordítandó; a központok igazgatósági tagjai tiszteletdíjban nem részesülnek s a kormány részéről minden egyes központban az érdekelt szakminiszteriumok egy-egy kiküldött tisztviselője van megbízva az egész ügyvitel állandó és hatékony ellenőrzésével. Emellett a kormány ketős ellenőrzésről gondoskodott azáltal, hogy az összes érdekeltek képviselőiből alakította meg az egyes központok igazgatóságát, úgy, hogy pl. a mezőgazdasági vonatkozású központok igazgatóságában arányosan képviselve van a gazdaérdekeltség is.

De bármily körültekintéssel és ellenőrzéssel történt is a központok szervezése s folyik azok működése: nagyon természetes, hogy mégis előfordulhatnak s elő is fordulnak egyes hibák, továbbá a központok rajtuk kívül álló okokból sem felelhetnek meg minden velük szemben támasztott igénynek. Példaképpen felemlítette *Ghillány* Imre báró, hogy a Korpaközpont erősen támaszkodik a gazdáknak és sokszor távolabbi vidékekről nagy fuvarokkal terhelte korpát utal ki egyeseknek. A földművelésügyi miniszter hangsúlyozta, hogy nem a Korpaközpont működésében, hanem magában a helyzetben rejlik e bajok oka.

Ugyanis a katonaság részére örölt gabona-
neműek korpáját részben teljes mértékben,
de legalább is 70 százalék erejéig maga a
katonaság foglalja le, a vámörölő malmokban
előállított korpa pedig közvetlenül az örletékhöz
kerül s így a Korpaközpont csak az ezek után fenn-
maradó korpamennyiséggel rendelkezik. A Korpa-
központ működésének első esztendeje folyamán
18,609 kocsirakomány korpa állott a központ
rendelkezésére, amiből tizenharmadfelezer kocsi-
rakomány közvetlenül egyes gazdaságoknak, a
többi pedig a kisvásárlók részére viszontelaru-
stóknak és szövetségeknek utaltatott ki. Ezzel
szemben gazdasági felügyelői utalványok alapján
a gazdaközönség részéről 25,176 kocsirakomány
korpa kiutalását kérelmezték. Mivel így mindenki
csak szükségletének felét kaphatta meg, sőt a tej-
gazdaságoknak előnyben részesítése miatt egye-
sek még ennél is kevesebb korpa-hoz juthattak:
érthető a gazdaközönség elégtelensége. Ez
azonban csakis a korpahiányban, nem pedig a
Korpaközpont mulasztásában találja indokát.
Urvanacs a korpahiány idézte elő azt is, hogy
a Korpaközpont néha nagyobb távolságra fekvő
malmokból kényszerült egyes korpa nélkül álló
tehenészeteknek korpát kiutalni, ha közeli mal-
mokban nem volt korpa, vagy a katonaság le-
foglalta a készleteket.

A többi központokkal is hasonlóképpen áll a
dolog. De mindamellett egyes központok meg-
szervezését és fenntartását szükséges rossznak
kell elismerni, mert ha — ugymond a föld-
művelésügyi miniszter — a termelés és fogyasztás
arányainak teljes megbomlása közben szabad-
jára engednék a forgalmat, ez egyrészt lehetet-
lenne tenni a meglévő készletek arányos elosz-
tását, másrészt még sokkal nagyobbra növelné
az áruuszorót. Ezért volt kénytelen minden had-
viselő állam eltérni a szabad kereskedelem
elvétől s ezért kellett az államhatalomnak az
áralakulásba kényszerítőleg belenyulnia.

Ezután a H. T. összeállításával, szervezetével
és működésével szemben az interpelláló kép-
viselők részéről felhozott kifogásokra tért át a
földművelésügyi miniszter és részletesen ismer-
tette a H. T. szervezetét. Elmondotta, hogy az
alapítási tervet kimondja a részvénytöke 5% os
kamatozását s az esetleges feleslegeknek hadi-
jótékonyági és mezőgazdasági célokra való
fordítását. Az alapítási tervet értelmében
az elnökök és az igazgatósági tagokat a
kormány nevezte ki s azok állandóan befoly-
nak az ügyvitelbe s a legtevékenyebben ellen-
szik a H. T. működését. A részvények fele,
vagyis 1000 darab az államé, a többi
gazdasági egyesületek, szövetségek, tárházak,
malmok, pénzintézetek s egyes magángazdasá-
gok, illetve kereskedőcégek jegyezték. A részvé-
nyeknek 10%-a sincs tehát bizományosok és
gabonakereskedők kezében. A H. T. tisztviselői-
nek száma 843, a bizományosok száma 353,
akik közül sokan ismét nagy személyzettel dol-
goznak, úgy, hogy a H. T. összes alkalmazot-
tának száma több ezerre rug. akik közül
mindössze 280 van katonai szolgálat alól fel-
mentve. Az alkalmazottak fizetése egyáltalában
nem mondható magasnak, mert mindössze 14 fő-
tisztviselő élviz 11—18,000 korona évi összjava-
lalmazást, a többi tisztviselők fizetése pedig

semmivel sem haladja meg az egyes magán-
cégeknél alkalmazott hasonló munkakörű tiszt-
viselők javadalmazását. A H. T. üzleti nyeresé-
gére vonatkozólag Eitner Zsigmond interpelláció-
jában felhozott adatokat Ghillány Imre báró „fan-
tasztikusaknak” mondotta. A H. T. ugyanis nem
60.000.000, hanem legfeljebb 20—25.000.000 q
termény forgalmát közvetítette s nem 2:50 ko-
rona, hanem csak 1:50 korona jutalékot szed-
ett q-ként, amiből egy korona a bizományost
illeti s így a H. T. költségeinek fedezésére
q-ként csak 50 fillér marad. Még ebből is vissza-
utaltatta a kereskedelemügyi miniszter a köz-
ségtől és hatóságoktól bevételezett jutaléko-
kat az illető hatóságok élelmezési alapja ja-
vára, ami szintén azt bizonyítja, hogy a kor-
mány teljesen altruisztikus alapon irányítja
a H. T. működését. A fennmaradó nyereség
közélcokra lesz fordítandó, de mivel egyelőre
nem lehet előrelátni, minő feleslegek felett fog
annakidején a kormány rendelkezhetni, termé-
szetesen még nem is jelölhetők meg azok a
közélcok, melyek közt a fennmaradó nyereség
aránylagosan felosztandó lesz. Mindenesetre
hangsúlyozni kívánjuk itt, amit a földművelé-
sügyi miniszter nem említett meg, hogy illetékes
helyről annakidején elhangzott ígéret alapján
feltétlenül ragaszkodunk a H. T., Korpaközpont,
Gyapjúközpont stb. fennmaradó üzleti felesle-
geinek hadijótékonyagságon kívül legalább fele-
részben mezőgazdasági célokra leendő for-
dításához, valamint ahhoz is, hogy a fennmaradó
feleslegek rendeltetésének, egyes közélcok között
való felosztása arányának megállapítása előtt
az OMGE. tanácsát mindenesetre kikérjék és
figyelembe vegyék.

Ezután részletesen kimutatta a földművelésügyi
miniszter az egyes felhozott konkrét kifogások
alaptalanságát. Így többek közt ismételtén kifejt-
ette, hogy a vetőmagelosztás nem a H. T. hatá-
körébe tartozott s a vetőmagárakat nem a H. T.,
hanem a viszonyok alapos mérlegelése alapján
a kormány szabta meg. Ezekután a földműve-
lésügyi miniszter azzal a kérelemmel fordult a
képviselőház tagjaihoz, hogy mielőtt egyes bár-
hol hallott, költőleg meg nem vizsgált, alaptalan,
vagy túlzott vádak a nyilvánosság elé hozná-
nak, szerezzenek maguknak a tényállásról akár
az illető központoknál, akár az illetékes minisz-
tériumokban tájékozást. Tájékoztatlan vádako-
dások és mende-mondák alapján odavetett gya-
nusítások csak azt eredményezhetik, hogy el-
kedvetlenítik az egyes központok irányítására,
ellenőrzésére önzetlenül vállalkozott gazdasági
kitűnőségeket, már pedig ezek közreműködését
a közérdek szempontjából nem lehet nélkülözni.

Végül még arra a kérdésre tért ki Ghillány
Imre báró, miért nem szervezett a kormány
egy központi élelmezési minisztériumot. Erre
vonatkozólag kifejtette a földművelésügyi minisz-
ter, hogy a háboru első napjaiban felmerült
szükségnek megfelelően bizonyos termelési, élel-
mezési és közellátási ügyeknek egységes lebo-
nyolíthatása céljából már 1914. augusztus havá-
ban szervezetet a földművelésügyi minisz-
térium kebelében az Országos Gazdasági Bizott-
ság, melyben a hatáskörileg érdekelt belügyi
és kereskedelemügyi minisztériumok is kép-
viselve vannak s amely a többi tárca ügy-

körébe tartozó ügyeket rögtönösen intézi el.
Az Országos Gazdasági Bizottságnak tudva-
levőleg Bartóky József dr. földművelésügyi
miniszteri államtitkár az elnöke és Serbán János
miniszteri tanácsos az alelnöke. Mielőtt a háborus
közgazdasági élet kialakult volna, mielőtt az
élet szükségletei az ügyeket ismerő s azokat
helyesen elintézni tudó gárdát maguknak ki-
nem nevelték, addig — mondotta Ghillány
Imre báró — lehetetlenség lett volna az annyira
különféle gazdasági vonatkozású ügyek töme-
gének központosítása. A termelés biztosítása
és lehető fokozása a földművelésügyi tárca ügy-
körébe tartozott, a közlekedés megteremtése a
belügyminisztérium, az ipari és közlekedési kér-
dések pedig a kereskedelemügyi tárca fenn-
hatósága alatt állottak. Ma azonban, Ghillány
Imre báró szerint, a háborus idők eddigi tapasztalatai alapján „másként áll a helyzet s az
Országos Gazdasági Bizottság keretén belül
ugyszólván összeforrt a háborus gazdasági
ügykör, melynek élére ma már igenis, bátran
lehet valakit miniszteri hatáskörrel állítani, aki
azután egyúttal olyan munkatársakat vehet maga
melé, hogy velük valamennyi élelmezési köz-
pont s a közlelmezési intézkedések összes-
ségének ellenőrzését is elláthassa”. A kormány
a földművelésügyi miniszter kijelentése szerint
tényleg foglalkozik is ilyen országos közlelmezési
központi szerv létesítésével. Egyrészt, mert azt
hiszi, hogy ezzel is segíthet némileg a mutat-
kozó bajokon, másrészt pedig tehermentesíteni
óhajtja ez új szervezet megalakításával a foly-
tonos munkatorlás következtében amugy is
túlterhelt közgazdasági szakminisztereket.

A magunk részéről a kormánynak ezt a föld-
művelésügyi miniszter utján immár hivatalosan
is bejelentett, egyébként régóta érlelődő tervét
csak örömmel üdvözölhetjük s készséggel fog-
juk megvalósulása után is támogatni, feltéve,
hogy a tervbevett új központi szervezet oly-
módon és oly hatáskörrel fog megalkottni,
mely eredményes működését lehetővé teszi s
amely a társadalomnak, valamennyi gazdasági
érdekeltségnek s esetleg a képviselőház által
pártkülönbség nélkül kiküldendő parlamenti bi-
zottságnak is lehetővé teszi az ügyekbe való
betekintést, az egyes intézkedések előtt pedig
biztosítja a szakkörök kívánatos meghallgatását.
A háboru harmadik esztendejében, temérdek
gazdasági nehézséggel küzdve, kétségtelenül
súlyos, de annál jelentősebb feladat fog a ter-
vezett új központi intézményre s annak felelős
vezetőjére hárulni. De annál nagyobb körül-
tekintéssel kell eljárni a vezető egyéniségek ki-
választásánál s az új szervezet megalkotásánál,
hogy működése azután valóban a közérdeknek
megfelelő és eredményes lehessen.

VEGYESEK.

Mál számunk tartalma:	Oldal
Az OMGE. közleményei	1387
Egyről-másról	1387
Őszi vetés előtt	1393
Takarékoskodjunk a burgonyával	1394
Szarvasmarhatenyésztésünk fejlesztése	1395
A gazdaságok háborus jövedelmének megállapí- tása	1396
A tej hamisításának meggátítása	1396

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T. GYARTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19.

Ajánlja: Toló-
rendszerű

„HORTOBÁGY-DRILL”,

kanalas
rendszerű

„HAZAI-DRILL”

műtrágyaszó-
róval kombinált

„NAPOLEON-DRILL”

vetőgépeit,

melyek sorba vetnek
és sorba trágyáznak.

Gazdasági szekereit, szénagyűjtőt, továbbá egyetemes acélekéket, SV jegyű 2-, 3-, 4-tagu
boronákat, tárcsás répvágókat, dobrendszerű szecsavágókat, kukoricaültetőket és morzsolókat.

Szíveskedjék ajánlatot kérni.

Vadászatunk s a külföld.....	Oldal
A földművelésügyi miniszter a hadiközpontokról	1397
A gazdaközönség köréből.....	1400
Irodalom	1398
Levélzsekrény	1400
Vegyesek	1401
Kinevezések és kitérítések a földművelésügyi minisztériumban. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete. — Az erdélyrészi mezőgazdasági felmentések. — Mezőgazdasági munkára kiadott katonai lovak. — Valótlan borászati hírek. — A Pestpilisoltkiskunvármegyei Gazdasági Egyesület. — A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület. — Konkolymérgezés. — Törkölyfőző a Hegyalján.....	1408
Kereskedelem, tőzsde	1403
Szerkesztői üzenetek	1404

Kinevezések és kitérítések a földművelésügyi minisztériumban. A király a földművelésügyi magyar miniszter előterjesztésére kiskéri Tóth Elemér miniszteri tanácsosi címmel és jeleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, kövesskallai Kövess György dr. miniszteri osztálytanácsosi címmel és jeleggel felruházott miniszteri titkárt miniszteri osztálytanácsossá kinevezte, egyben felsőkápolnai Kakucsy György dr., felsőzopori Tóth Jenő dr. és Koós Mihály dr. miniszteri osztálytanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet, szigetszentmiklósi Bakonyi Károly dr. és losonczi Losonezy Géza dr. miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi címet díjmentesen, báró Than Albin dr., bozói Lengyel Zolt dr. és Szandner Ernő dr. miniszteri segédtitkároknak a miniszteri titkári címet és jeleget, retkegi Moldoványi Sándor dr. miniszteri segédtitkárnak a miniszteri titkári címet, Zakó Elemér dr. és báró Wlassics Tibor dr. miniszteri fogalmazóknak a miniszteri segédtitkári címet és jeleget, Pataky Dénes dr., Lenek Jenő dr. és kolta Tóth Lóránd dr. miniszteri segédfogalmazóknak a miniszteri fogalmazói címet és jeleget adományozta.

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete állasközvetítő osztályánál több Erdélyből menekült szakképzett gazdatiszt jelentkezett, akik uradalomba segédtisztnek, ispánnak, kulesárnak is szívesen elmennének. A földbirtokosok ily gazdasági alkalmazottakért forduljanak az egyesület titkári hivatalához. (Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.)

Az erdélyrészi mezőgazdasági felmentések ügyében az OMGE. részéről a honvédelmi miniszterhez intézett és lapunk múlt számában ismertetett sürgős felterjesztésére a honvédelmi miniszter f. hó 21-én kelt 18,583. számú következő leiratában adta meg — elismerésre méltó gyorsasággal és helyes gazdasági érzékre valló méltányossággal — választát: „A folyó évi szeptember 14-éről 2978. szám alatt kelt felterjesztésére értesitem az Egyesületet, hogy teljes tudatában a mezőgazdasági érdekek országos fontosságának, a mai napon az összes honvédekiegészítő, honvédkerületi, kiegészítési kerületi, valamint az összes póttest és népfelkelő parancsnokságokat táviratilag utasítottam, hogy az általam kiadott rendeletek alapján Krassószőrény, illetőleg Hunyad, Szeben, Fogaras, Brassó, Csik, Udvarhely, Háromszék, Beszterce-naszód, Nagyküküllő, Alsó-

fehér, Kisküküllő és Marostorda vármegyékben a kiegészítő parancsnokságokhoz vagy a póttestekhez ezen rendeletem vételét megelőzőleg már bevonult mező- és erdőgazdasági érdekekből felmentett vagy szabadságot szolgálat- és népfelkelésre kötelezettek közül mindazok, akiknek állandó tartózkodási helye a Fehértemplom, Lugos, Déva, továbbá a Dévától Nagyenyedre vivő vasutvonal Marosludas—Beszterce határvonaltól délre, illetőleg keletre fekszik, a póttestek által visszatartandók, azonban pótlási célokra fel nem használhatók és a menetszázadokba be nem oszthatók. Ellenben a fentemlített felmentett, de bevonult egyének közül azok, akiknek a tartózkodási helye a felsorolt községekben van, azon vonaltól északra, illetőleg nyugatra fekszik, további rendelkezésig azonnal szabadságolándók. Egyuttal a kormánybiztos, illetőleg a törvényhatóságok útján intézkedtem aziránt is, hogy a fentemlített megyékből eddig még be nem vonult mezőgazdasági és erdőgazdasági érdekekből felmentett és szabadságot összes egyének a szabadságot és felmentett gőz- és motoreke gépészek, valamint fűtők, továbbá azok a cséplőgépészek és fűtők, akik saját földjükön a gazdasági munkákat még nem fejezték be, az előzőleg adott felmentés lejártának időpontjáig bevonulni nem tartoznak.“

Mezőgazdasági munkára kiadott katonai lovak. A honvédelmi miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy a mező- és erdőgazdasági munkálatokra kikölcsönzött katonai kinevezési lovak kiadási idejét, amennyiben ezek katonai célokra igénybe nem vétetnek, meghosszabbította. Ezek a lovak csak külön miniszteri rendeletre vonhatók be, tehát továbbra még akkor is a mezőgazdaság szolgálatában maradnak, ha a termék már be van takarítva. Ebben az esetben az öszi szántás-vetésnél és egyéb mezőgazdasági munkálatoknál használandók fel.

Valótlan borászati hírek. Egy idő óta olyan hírek vannak a vidéken elterjedve, mintha a kormány a bor árát maximálni akarná. Ugy látszik, hogy e hír terjesztésével az illetők a szőlőgazdákat akarják megijeszteni és rábírní, hogy előre olesón adják el a várható újbort. Illetékes helyről nyert értesülés szerint, a híreknek semmi alapjuk ninc, mert a kormány a borárak maximálásának kérdésével nem foglalkozik és nem is foglalkozott. Egyik budapesti lapban az a hír jelent meg, mely szerint, egyik vezető pénzintézetünk nyilván a földművelésügyi minisztérium támogatásával Borközpont létesítését tervezi. Illetékes helyen kijelentették előttünk, hogy a földművelésügyi minisztériumban ebben az irányban sem volt semmiféle tárgyalás.

A Pestpilisoltkiskunvármegyei Gazdasági Egyesület Keglevich Gábor gróf elnöklete alatt igazgatóválasztmányi gyűlést tartott. *Keglevich* Gábor gróf elnök megnyitójában az aratási eredményeket s azt a mozgalmat ismertette, amelyet a gazdasági egyesület a vármegye gazdatársadalmának körében erdélyi menekültjeink felségelyezése érdekében megindított. *Dalmady Győző* árvaszéki elnök és *Györgyey Miklós* tápiógyörgyei földbirtokos elhunytá felett az igazgatóválasztmány jegyzőkönyvi részvétének adott kifejezést. *Horváth Jenő* ügyvezető-igazgató szá-

molt be ezután az egyesület ügyeiről. Jelentéséből kitűnt, hogy a gazdaközönség vetőmag szükségletének fedezésére irányuló mozgalom igen nagyarányúvá fejlődött, amennyiben több mint másfélszáz vagon nemesített buza- és rozs-vetőmaghoz jutottak általa gazdáink, aminek hasznos eredményei bizonynyal erősen észrevehetőek lesznek a jövő évi átlagtermések emelkedésében. Javaslataira elhatározta az igazgatóválasztmány, hogy haladéktalanul lépéseket tesz a földművelési kormánytól a tavaszi gabonák, különösen pedig az árpa vetőmagjának elegendő mennyiségben való biztosítására, valamint arra nézve is, hogy kormányrendelet útján szorításának rája a gazdák, hogy értékes vetőmagvakat az üszög ellen csávazzák és úgy vessék el. Nagy meglepedést keltett annak a mozgalomnak ismertetése, amely különösen az erdélyi menekültek állapotállományának megtartására és biztosítására irányul. Cegléd város pusztasőregi birtokán 10,000 darab szarvasmarha legeltetésére megfelelő gyűjtőállomás lesz felállítható és berendezhető. Elhatározta az egyesület választmánya, hogy a honvédelmi miniszternél közzé fog jarni, hogy a hadifogyók lábbelijének előállítására a Borközpontnál méltányos áron bőrt és talpat utalványozzon ki. Továbbá felírta a kormányhoz az ipari gyártmányok armaximálásának sürgős elrendelése tárgyában. Az egyesület az irányban is lépéseket tesz, hogy a gazdasági vándormunkások élelmezéséhez szükséges és természetben kiszolgáltatandó termények országsszerte egységesen legyenek szabályozva és ezáltal mód legyen arra, hogy az e tekintetben tapasztalható pazarlás megszünjön. *Beniczky Adám* jelentette, hogy a vármegyei félvérű tájfajta lótenyésztési szövetkezet alapszabályai jóváhagyattak, valamint a lóköztenyésztés fejlesztését szolgáló ménállomásokra a tenyészmének oly gondnal osztattak be, hogy joggal remélhető a vármegyei lótenyésztés gyors iramban való fejlődése. *Beniczky Adám*nak szabavattott és buzgó működéséért az igazgatóválasztmány köszönetet szavazott.

A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület *Hunkár Dénes* főispán elnöklete alatt igazgatóválasztmányi gyűlést tartott. *Magyar Károly* dr. országgyűlési képviselő, az egyesület alelnöke meleg és elismerő szavak kíséretében egy díszes emlékalbumot adott át az elnöklő főispánnak, amelyben meg van örökítve az összes tagok aláírása, az elnök tízeves működése évfordulójának emlékeztetőre. A vármegye alispánja köszönetet mond a törvényhatóság nevében az egyesület vezetőségének, hogy az egyesület elvállalta az állami részgálic kiosztását és azt a gazdák legnagyobb meglepedésére végezte el. *Kajdacsy Endre* ügyvezető-igazgató bejelentette, hogy az 1916. évi gabonaértékesítésről szóló kormányrendelet alapján az egyesület felhatalmazást kapott, hogy tagjai részére vetőmagot vásárolhat s ezen az alapon eddig 1500 q vetőbuzát és rozsot biztosított az egyesület a gazdaközönségnek. Az OMGE. felhívására a vagyonszámla kivételével kapcsolatosan megalakítandó becsőbizottságba a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület választmánya a következő tagokat választotta meg: *Haidekker Lászlót*, *Kajdacsy*

SZEMERE ÉS GYÖRGY

gazdasági nagykereskedése,
Budapest, V., Széchenyi-utca 7. sz.

Veszünk lóherét és lucernát

a legmagasabb napi áron.

Kérünk mintázott ajánlatokat.

Szövegelm:
SZEMERE,
BUDAPEST.

Telefon:
32-88.

Endrét, Kubovich Ignácot, Erdős Bódogot, Tar Gyulát, Kluge Endre dr.-t, Schmidt Károlyt, Csorba Györgyöt, Gyérey Richardot és Rausch Lászlót. Kajdacsy Endre igazgató indítványára elhatározta a választmány, hogy a vármegye területére menekült erdélyi kisgazdák, serdülő ifjak és mezőgazdasági munkások részére gazdasági alkalmazásról gondoskodik. Felkéri az egyesület a gazdaközönseget, hogy az apátnak és anyátlan menekült serdülő székely gyermekeket fogadják házaikba és mint saját fiaikat tartásuk és foglalkoztatásuk gazdaságaikban. Intézkedéseket tesz az egyesület az Erdélyből megmentett szarvasmarhaállomány elhelyezése és értékesítése érdekében a községi előjárásokkal összeírja mindazokat a gazdákat, akik a kormány által megállapított áron, illetve feltételek mellett a menekültek szarvasmarháikból készpénzen vásárolni, vagy tartásra vállalni szándékoznak. Az egyesület választmánya 500 K. segélyt utalt ki a vagyontalan erdélyi menekültek részére. A választmány kifogásolta a kormánynak azt a rendeletét, melyben megállapítja, hogy a mezőgazdaságilag művelt ingatlanokra vonatkozó azon haszonbérleti szerződések, melyek a rendelet életbelépte után, de 1917. ápr. 1-je előtt járnak le, de ha a felek másképp meg nem állapodnának, úgy a haszonbérleti szerződés egy további év tartamára meghosszabbíthatik. Magyarországon a haszonbérleti szerződések április és október hónapokban veszik kezdetüket, a választmány tehát sérelmesnek látja a rendelet azon intézkedését a birtokosokra vonatkozólag, hogy aki január, február vagy március hónapban kötött szerződést, annak bérletmeghosszabbításáról törént intézkedés, de akinek már április 1-én, vagy később jár le szerződése, annál a bérletmeghosszabbítását már meg nem hosszabbítható, így kénytelen a birtokot saját kezelésbe átvenni. A mai viszonyok között azonban igen kevés birtokos akad, aki a házi kezelésben átvett birtokot kellően fel tudná szerelni. Elhatározta a választmány, hogy felír a földművelésügyi kormányhoz és arra kéri, hogy a művelt ingatlanokra vonatkozó haszonbérleti szerződések, ha a szerződő felek között más megállapodás nincs, abban az esetben is hosszabbítható legyen egy év tartamra, ha azok a rendelet életbelépte után, de legalább is 1917. december 31-e előtt járnak le. Örömmel vette tudomásul a választmány az ügyvezető-igazgató azon jelentését, hogy ma már a gazdák felhívás, rábeszélés nélkül önként jelentkeznek az egyesület tagjaiként, közli a választmánnyal, hogy a legutóbbi igazgató-választmányi ülés óta 126 taggal szaporodott a tagok száma, vagyona pedig az 1916. évben 14 ezer K.-val gyarapodott. Ügyvezető-igazgató bejelenti, hogy a Veszprém környékbeli birtokosok szövetkezeti alapon Veszprém várost tejjel ellátó központi tejszarnokot óhajtanak létesíteni. A szövetkezet a környékbeli birtokosokból már meg is alakult s a soproni szövetkezeti tejszarnok mintájára fogják azt létesíteni. Végül letárgyalták a legújabb háborus miniszteri rendeleteket.

Konkolymergezés állandóan előfordult ugyan, az érdeklődés azonban az újabb időben sokkal nagyobbak az ezután származó károk, mert a jelenlegi állatárak mellett nagyon is érzékenyen sújtja a gazdát az állatállományában előforduló elhullás. **Dégen Arpád dr.** a „Kísérletügyi Közlemények” legutóbbi számában, amelyet mai számunk „Irodalom” rovatában ismertettünk, a legnagyobb alaposággal tárgyalja a kérdést. A „Kísérletügyi Közlemények” irodalmi ismertetésével kapcsolatban kivonatatosan mai számunkban közöljük ezt a nagyérdékű tanulmányt, amire ezután is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét.

Törkölyfőző a Hegyalján. Az új szeszadó törvény a gyümölcs- és szőlőtermékek feldolgozását kiveszi az egyes birtokosok kezéből és azt ipari vállalatok körébe utalja. A pénzügyminiszter azonban, méltányolva a szőlőbirtokosság az a kívánságát, hogy továbbra is maga szeretné

ezeket az anyagokat feldolgozni, módot nyújt arra, hogy községi vagy szövetkezeti központi főzdek felállításával ezentúl a társulatba tömörült gazdák maguk főzhessék ki hulladékgyümölcsöket, törkölyüket, seprőjüket és készíthessenek a kifőzött törkölyből egyéb, ma különösen fontos anyagokat, takarmányfogácsát vagy lisztet, borkövet, szőlőmagolajat stb. Az első ilyen szövetkezet Tokajhegyalján alakult meg népes gyűlés keretében, Hegedűs Sándornak, a tarcali vincellérképző igazgatójának kezdesére. Bernát Béla országgyűlési képviselőt választották meg elnöké, aki örömeinek adott kifejezést, hogy az ország első törkölyfőző szövetkezetét az ország legnevesebb borvidékén alakítják meg. A szövetkezet már most megkezdte működését, egyelőre azonban csakis pálinkafőzéssel, esetleg borkökiválasztással foglalkoznak, de tavasszal nagyszabású üzemet fejlesztenek. A szeszfőző szövetkezetek szervezésével a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége is foglalkozik, mely az érdeklődőknek alapszabálytervezettel is szolgál.

Sertéspestis ellen az egész országban és a külföldön is kiváló eredménnyel alkalmazzák a Laboratorium védőoltóanyagok termelésére r.-t. Budapest, IX., Lónyay-u. 18/b (Sürgőnycím: Vaccin, Budapest. Telefon: József 20-14.) sertéspestis-szerűmát. Vegyes fertőzésnél a sertéspestis-szerűm mellett az intézet szintén kitűnően bevált sertésszeptikemia elleni szereumával sikerült jó eredményeket elérni.

Utmutató füzet a termés értékesítésére. A Magyar Gazdaszövetség, mint a múlt évben, az idén is kiadja a termésrendeletek magyarázatát külön füzetben. Ez a füzet tájékoztatást nyújt főleg a gabona, de a többi mezőgazdasági termények értékesítése körüli eljárás felől is. A füzet a napokban megjelenik s a *Pátria* könyvkereskedésnél (Budapest, Üllői-ut 25.) is megrendelhető. Ara 80 fillér lesz.

NYILTTÉR.

8 rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Gőzekebér szántást vállalok

nagyobb területen **Kemna-, Ganz- és Heucke-**féle kétgéprendszerű, 20-as gőzekegarnitúrákkal. **Előnyben részesíték** olyan uradalmaikat, ahol a munkát **több évre** elvállalhatom. Érdeklődőket kérem velem pontosan a birtok fekvését, nagyságát, vasutállomását, talajminőségét, a szántandó terület nagyságát, szántás mélységét és az utak, hidakra vonatkozó adatokat közölni.

ERDÉLYI MÁRK

Budapest, V., Csáky-utca 15. szám, I. emelet.
 ■ Telefonszám: 144-62. ■

Azonral szállíthatunk szántáshoz, daráláshoz és ipari célokra kétszer mosott fehér

BENZOLT

70 kor.-ért

Benzol szállítását kizárólag vashordókban vállaljuk. MOTORTULAJDONOSOK ANYAG-BESZERZÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA Budapest, VII., Király-u. 67. sz. Távirati cím: Motul Budapest. ■ Telefonszám: 38-33. ■

BIRTOKOT KERES BÉRBÉ

vagy megvételre Dunántul, Tencsen, Nyitra megyében, vagy Alföld északi részén előkelő intézet, legalább 2-3000 hold szántóval. Ajánlatok, vagy megkeresések értékesítésre lehetőleg közvetlenül birtokostól, **Valkó Lászlóhoz, Budapest, Országháza** intézendők.

A múlt számban folyó hó 24-re hirdett önkéntes árverést

nem tartom meg. LAENDLER ANTAL.

Eladó birtok.

Több elsőrendű birtoknak esetleg felszerelés és vétessel együtt való eladására közvetlen megbízásom van, valamint 4-8% kamatozás alapján **törlesztéses kölcsön** szolgálhatok. **Schwarz Gusztáv banküzlet** Budapest, V., Gizella-tér 6.

Kimutatás a ragadós állatbetegségek elterjedéséről.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1916. szeptember 22.

A betegség neve	Fertőzve volt		Állapot			
	K.	U.	K.	U.	K.	U.
Lépfene	169	198	188	215	104	120
Vesztetség	450	472	466	485	321	339
Takonykór	30	36	30	37	38	52
Szaj- és körömfájás	1394	12008	1451	12381	814	6780
Juhhimlő	18	20	17	19	6	8
Ivorsz. hóly. kitérés	8	20	9	35	4	32
Rühkór	436	988	462	1059	280	574
Sertésorbánc	349	1397	362	1421	97	318
Bivalyvész	30	51	34	55	57	110
Sertésvész	1025	6121	1043	6129	540	2631

Ausztriában 1916. év aug. 23-án fertőzve volt: vesztepséggel 6 k. 11 u., takonykórral 16 k. 16 u., ragadós szaj- és körömfájással 352 k. 2387 u., sertésvészettel 98 k. 328 u.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Napijelentés a gabonaföldszéről.

1916. szeptember 22.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Gabonaneműekben fizetkötések nem történtek.

Budapesti takarmányvásár. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Szept. 22.

Hozatalok és árak.

Szállastakarmányok.	Főhözatal:	Árak métermásánként fillérekben:
Réti széna I. rendű, ó.	25 szekér	2100-2700
„ „ II. „ „ 6.	55 „	1500-2000
„ „ I. „ „ uj (csak junius-juliusban)	—	—
Réti széna II. rendű uj (csak junius-juliusban)	—	—
Muharszéna	35 „	2200-3000
Lucernaszéna	5 „	2400-3000
Lóhereszéna	10 „	2400-3000
Zabos-bükkönyszéna	15 „	2200-3000
Takarmányzalma (árpa)	—	—
Összesen szállastakarmány	145 szekér.	
Átlag 1400 kg. Összes súly	203,000 kilogramm.	

Száma s alomfélék.	Ár
Alomszalma	25 szekér 1000-1400
Zsupszalma	5 „ 1400-1600
Szalmaszecska	— „ —
Rétiszéna III. r. csomagolásra	10 „ 1200-1400
Összesen szalmaféle	40 szekér.
Átlag 1200 kg. Összes súly	48,000 kilogramm.

A vásár irányzata s forgalma: Legtöbb széna érkezett Ócsáról és Alsónémediről. Legtöbb szalma érkezett Ócsáról és Soroksárról.

A kínálat: szükség volt. A vevők száma: rendszeres. A kereslet: élénk. Az árak a vásár folyamán: hanyatlottak.

Örlemények és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete abraktakarmányosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Finom korpa	} Határár 20.— K.
Goromba korpa	
Rozskorpa	
100 kg.-ként ab feladóvasutállomás.	
Zsákokért 5-50 korona fizetendő 100 kg.-ként.	

A szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten szeszgyárak részéről nem volt kínálat és csak egyes kisebb adózott finomított szeszletek kerültek forgalomba főleg másodkézből.

Denaturált szeszben igen élénk a kereslet és rendelések állandóan érkeznek a gyárakhoz. Főleg ipartelepek részéről. Készlet nem lévén, a rendeléseket csak részben és csak redukált mennyiségben lehetett teljesíteni.

A pálinka- és rumüzletben igen nagy a kereslet, azonban kínálat alig van és a forgalomba került kisebb tételek drágább árban kerültek forgalomba.

Budapesti lóvásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 21.

Főlhajtatott:	Árak
	(drb.-ként kor.)
Jobb minőségű hátszló és csikó	22 drb 1900-5000
Könnyű kocsló (jukker)	56 „ 1200-3400
Nehéz kocsló (hintós)	48 „ 1000-2100
Igás kocsló (nyugati vér)	39 „ 1800-4400
Igás kocsló könnyű	238 „ 680-900
Fuvaroslovak	23 „ 520-680
Parasztlovak	36 „ 280-580
Alárendelt minőség és vágó	174 „ 110-550
Összesen	636 drb
Kiadatlan maradt	349 drb

Irányzat: közép. Székesfőváros levágásra vásárolt 97 darabot 310-620 koronáig.

Budapesti szurómarhavásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 19.

Főlhözatal:	Árak
	(kilogrammonként élőszulyban fillérekben)
	I. oszt. II. oszt.
Magyarországból élő borjú	293 drb 530-580 480-520
„ „ rugott „	36 „ 320-340
Összesen	329 drb
Kiadatlan maradt	darab élő borjú, — darab rugott borjú, — darab élő bárány, — darab leszurtt bárány.
Irányzat:	élénk volt, az árak 8-10 fillérrel emelkedtek kilogrammonként.

Budapesti juhvásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 18.

Főlhajtatott:	Ár
Magyarországból	5085 drb juh 24 drb kecske
Szerbiából	— „ juh — „ kecske
Összesen	5085 drb juh 24 drb kecske
Kiadatlan maradt	— drb juh — drb kecske

(kilogrammonként élőszulyban, korona értékben).

Ár	kg.	párónként	kor.
Hízott árú	370-415 fill.	—	—
Feljavított juhok	300-360 „	—	—
Kiverő juhok (anya)	200-350 „	—	—
Kisorolt kosok	260-320 „	—	—
Durvaszőrü	276-330 „	—	—
Kecskék	310-320 „	—	—

Irányzat: lanyhább volt, az árak 20-30 fillérrel hanyatlottak kilogrammonként.

Budapesti vágómarhavásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 21.

Főlhajtás összege:	Minőség szerint:
Uj felhajtás	3776 drb
Másodrendű	3626 „
Mult vásárról visszamaradt	— „
Összeg	3776 drb
Kiadatlan maradt	— drb

Származási hely szerint:

Magyar eredeti	600 drb	Nem szerint:	
Magyar tarka	2952 „	Bika	492 drb
Bivaly	19 „	Ökör	1905 „
Horvát marhák	205 „	Tehén	1379 „
Ausztriai marhák	— „	Növendék-bivaly	— „
Összeg	3776 drb	Összeg	3776 drb

(100 kg.-ként élőszulyban minden levonás nélküli fillérekben.)

1916. szeptember 21.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hízott ökör	500-550	400-490	300-390
Tarka hízott ökör	550-600	410-540	310-400
Konzerv ökör	—	—	—
Tehén	480-580	390-470	300-380
Bika	490-580	420-480	360-410
Növendékmarha	—	240-430	—
Bivaly	—	300-440	—

Irányzat: lanyhább volt, az árak jobbminőségűeknél 20 K.-val, egyéb minőségűeknél 30 koronával métermásánként hanyatlottak.

Budapest-ferencvárosi zárt sertésvásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 21.

Heti felhajtás összege	Érkezett vagon	Érkezett összesen darab	Kiadott	Kiadatlan maradt
szept. 15-től szept. 21-ig	1	20	20	—

Napi árak fillérben

N a p	Öreg csibék (40-50 kg.)	Párónként 300 kg.-on felül	Párónként 200-300 kilogramm	Könnyű 220 kg.	Husos (ca)
*) szept. 15.	724-724	724-724	724-724	724-724	—
szept. 21.	724-724	724-724	724-724	724-724	—

*) Az árak levonással, ételsulyra párónként 45 kg. s tisztasúly árának 4%.

Irányzat: változatlan, az árak maximáltak.

Soványsertés-árak.

(Kredeti tudósítás Új Rezső sertésbizományostól [VIII. kerület, Népszínház-utca 22.] a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 20.	kilogramm	korona
Sertésveszén átment sertések	60-100	600-600
„ „ „	100-120	600-600
„ „ „	120-180	600-600
„ „ „	160-180	600-600
Sertésveszén át nem ment	80-100	580-580
„ „ „	100-120	580-580
„ „ „	120-160	580-580
„ „ „	160-180	580-580
Irányzat:	változatlan.	

Bécsi szurómarhavásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 21.

Főlhözatal:	Árak	
	(kg.-ként élőszulyban fillérekben)	
	I. oszt. II. oszt.	
Magyarországból élő borjú	— db	—
Magyarországból leölt „	— „	—
Ausztriából élő „	1504 „	820-660 550-610
Ausztriából leölt „	— „	—
Magyarországból leölt bárány	33 „	600-650 K. párja
Ausztriából leölt „	— „	—
Magyarországból „ zsírterítés	— „	—
Ausztriából „ hussertés	599 „	780-—
Magyarországból leölt juh	— „	—
Ausztriából leölt „	442 „	600-700 500-550
Összesen	2578 db.	

Irányzat: a kínálat megfelelt a szükségletnek, az árak az egész vonalon változatlanul megmaradtak.

Bécsi szarvasmarhavásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 18.

Felhajtás összege:	Minőség szerint:
Hízott s legelőmarhaban felhajtás	957
Csontozni való marhaban felhajtás	461
Összesen	1418
Kiadatlan maradt	—

Származási hely szerint:

Magyarországi	212	Nem szerint:	
Galíciai és bukovinai	—	Ökör	306
Osztrák tartományokból	1206	Bika	305
Boszniai	—	Tehén	777
Bivaly	—	Bivaly	—
Összesen	1418	Összesen	1418

(Árak 100 kilogrammonként élőszulyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1916. szeptember 18.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hízott ökör	436-485	401-435	385-400
Galíciai hízott ökör	—	—	—
Tarka hízott ökör	—	—	—
Bikák	411-440	376-410	360-375
Hízott tehén	411-440	376-410	360-375
Hízott ösző	421-450	386-420	370-385
Kisgazdák hízó ökre	—	—	—
Csontozni való marha	—	—	—
Bivaly	—	—	—
Konzerváru (solt)	—	—	—

Irányzat: a kínálat épp annyit volt, mint a múlt héten. Az árak változatlanul megmaradtak.

Bécsi sertésvásár.

(Kredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1916. szeptember 19.

Sertésfelhajtás nem lévén, sertésvásár nem tartott. De vásáron kívül közvetlenül a vágóhidakra a lefolyt héten érkezett 5847 darab zsírterítés és 2407 darab hussertés.

Bécsi juhvásár.

1916. szeptember 21.

Juhfelhajtás nem lévén, juhvásár nem tartott.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. Kp. A fogarasi állami ménes még 1913-ban át helyeztetett — ideiglenesen — Bábólnára (posta: Bábólnapuszta, Komárom megye). Az Aisószombafővárról való elvitele a ménesnek egészségügyi okokból vált szükségessé. Bábólnán addig marad csak, amíg valamely hegyvidéki területen sikerülni fog részére alkalmasabb területet biztosítani.

K. F. Vad. Kérésére értesítjük, hogy buzaészavásáshoz 1 (egy) százalékos kékkőoldat használandó. Mész nem kell hozzá. Tekintettel azonban arra, hogy a kékkő drága s amellett azt a jelen viszonyok közt kár elvonni a szőlősgazdától, mi a formalinesavázást ajánljuk, amely legalább is egyenértékű a kékkősavázással s annál igen sokkal olcsóbb. Csavázási utmutatást levélben küldünk.

T. A. Böhönye. Nagy tévedésben van, mert üszökcsavázásra a vasgálic teljesen értéktelen, akár magában, akár mésszel keverve. Nemhogy az Ön által ajánlott 1%-os vasgálicoldat nem áll el az üszökspórát, de még a sokkal töményebb oldatok is hatásatlanok. Ez gondos kísérletezéssel megállapított tény, az evvel ellenkező állítás csakis téves meggyőződés alapul.

M. P. Pásztor. Rézgálic helyett tessék formaldehiddel csavázni. Csavázási utmutatást levélben küldünk.

Gazdasági szitásmalom

simára liszt és dara őrlésére!

Akinek

gőz-
benzin-
nyersolaj-
lokomobilja

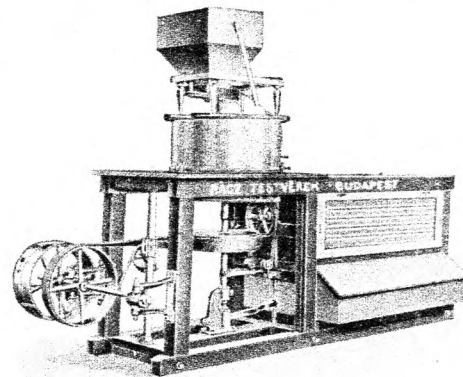
7033

vagy
vizi ereje van, az

ingyen örölhet saját malmában!!

Kapható minden nagyságban óránkénti 25 kilogrammtól 120 kg. tiszta liszt teljesítményig. Darálásnál 150 kilogrammtól 600 kilogrammig óránkénti teljesítményvel. Kimerítő felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Rác Testvérek, Budapest, VI., Eötvös-utca 47.

Két garnitúra kétgéprendszerű

gőzekével

nagyobb uradalmaknál

bérszántást vállalok

október elsejére.

Közvetítők, kisebb gazdaságok kizárva.

SZOLINSZKY JENŐ ÉS TÁRSA,

Budapest, IX., Mehmed-szultán-ut (Muzeum-körut) 31. sz.

Sürgöncim: Szoljen-Rostás, Bpest.

7027

Három gőzekefőgépészt
és több gőzekekezelőt

keresek bérszántási vállalatomhoz.

Kellő képzettség és gyakorlattal rendelkező egyének jelentkezhetnek személyesen nálam szeptember 27-től október 5-ig. Erdélyi

Márk, Budapest, V. kerület, Csáky-utca 15. szám, I. emelet.

7028

**Sovány és tenyészsertést
vásárol:**

Neuberger Károly, Mosonmagyaróvár.

7004

MINDEN GAZDA

gondoskodjék idejében és jóelőre
még jövő évre is

SZÉN ÉS KOKSZ

szükségletének fedezéséről, mert
a készletek kifogyóban vannak, az
árak emelkednek és a szállítás sok
időt vesz igénybe.

JÖVŐ ÉVI SZÜKSÉGLÉTÉT

már most rendelje meg mindenki,
nehogy szén nélkül maradjon.

**! Szenet és kokszot jelenleg csak mezőgazdaságok-
nak és ezzel kapcsolatos üzemeknek szállítunk. !**

Kérjen azonnal ajánlatot

Mezőgazdasági Kereskedelmi Részvénytársaság

Budapest, IV., Szervita-tér 5. szám.

Teljesen befizetett alaptőke **1.000.000 korona.**

Sürgöncim: **Mezőkereskedelmi Budapest.**

6587

Telefonszám: **120-28.**

Vetőmagbevásárlás.

Saját és kezelésünk alatt álló gazdaságaink részére ugy őszi, mint tavaszi vetéshez következő vetőmagokra lesz szükségünk: **őszi borsó, őszi búkköny, szőszösbúkköny,**

lóheremag, lucernamag,

☛ fehér here, baltacim, mustármag, ☛
☛ takarmányrépamag, tavaszi búkköny. ☛

Kizárólag termelőktől kérünk
írásbeli mintázott ajánlatot a mennyiség és ár megjelölésével.

Földhitelbank Részvénytársaság
Budapest, V. ker., Országház-tér 4. sz.

Bérletre keres 100-300 hold földet

tapasztalt gazda. Feltétel: 16 talaj és épületek, a vasúthoz, lakosság magyar vagy német, árteri területek kizárva. Megkeresést „W. J. 8999” jel alatt **Mosse R.-hoz, Wien, I., Seilerstätte 2.** kérék.

Vöröslóhere-

(Rothklee),

Wohlmuth József, Zágráb.

lucernamagot, vagy a többi magvakat állomás készítésében legmagasabbban **vesz** és kerületi mintát s árajától.

Vizhatlan kazal- és vagon-

PONYVA

háboruelőtti I-a minőségben.

Schvarcz József és Társa
Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 53.

HADIFOGLYOK

RÉSZÉRE
elszakíthatatlan munkásöltönyök, ingek, alsónadrágok, kapeák, takarók, szalmazsákok és ágyneműek.

Arjegyzzék ingyen és bermentve. ::

Gutmann J. és Társa
Budapest, VII., Rákóczi-ut 16.

A T. C. NAGYBIRTOKOSOKNAK,
kik birtokuk hozamával nincsenek megelégedve, felajánlja szolgáltatást németül, magyarul beszélő, kimutathatóan elsőrendű praktikus gazdatiszt. Szíves megkeresést „Ung. Staatsbürger 1531” jel alatt **M. Dukas Nach. A. G.** hirdetési irodájába, **Wien, I., Wollzeile 16.,** kérék.

Viztisza benzolt motorhajtásra, gépolajat, hengerolajat, towottezsirt,

ugy mint az összes technikai és mezőgazdasági cikkeket prima minőségben, napi áron szállít:

Dénes B. betéti társaság, Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61.

KAVIERS TALPVEDŐ.

Talp- és sarokkopást megszünteti. A legvékonyabb talpon is jól tart. — Kapható bér- és vasútlejekben. — Vezérképviseelő:
Molnár R. Béla, Budapest, Rákóczi-ut 11. Vidékre 3 cipőpárra való Kavers talpvédő 2— korona. Újdonság-árjegyzzék díjtalanul. Vízonteladók nagy árengedmény.

„NEPTUN” bőrtalpvédők legolcsóbb árban, kérjen ajánlatot.

Zsákzsineget,

könnyű és nehéz postacsomagok kötözéséhez alkalmas

TEXTIL

erőpapírpárgát minden mennyiségben azonnal szállít a

MAGYAR TEXTILIPAR R.-T.
Rózsahegy-Fonógyár.

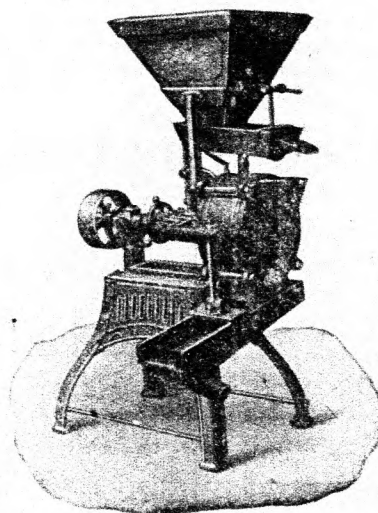
Raffia. Rézkénpor. Amerikai gyanták. Kenőolajok. Motorbenzin. Terpentinolaj. Firnisz. Lakkok.

VAJDA PAL, lakk-, kencegyár,
Budapest, V., Lipót-körut 4. :: :: Telefon 62-79.
Gyár: Erzsébetfalva.

A különböző céloknak megfelelően a következő DARÁLÓGÉPEPEKET tartjuk raktaron.

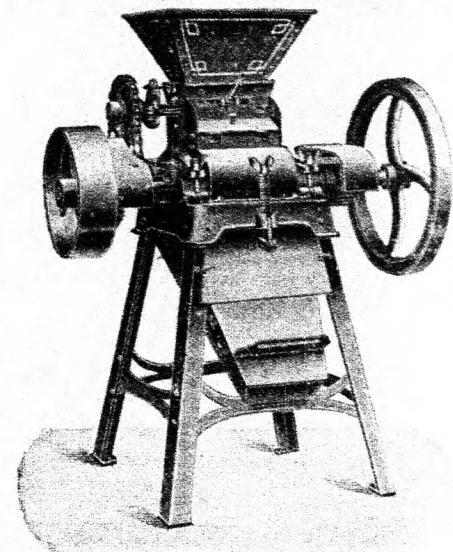
Saxonia kétszeresen őrítő gazdasági hengerek.

Függőleges működaráló és lisztőrőlmalmok.

Tetszőleges finomságú dara vagy egybeépített lisztosztályozóhenger segítségével liszt előállítására szolgál. A legkisebb már 2 lóerejű motorral vagy járgánnyal üzemben tartható. Kezelése egyszerű, mert a köveket nem kell élesíteni.

A fenti gépeket részletesen tárgyaló 15. számú darálógéppárjegyzzékünket készséggel megküldjük.
Fehér Miklós Gépgyár R.-T., Budapest, V., Váci-ut 80.

Bármely terményből igen jó minőségű darát állít elő és emellett erőszükséglete minden más rendszernél kevesebb. Szükség esetén a géppel kenyérliszt is előállítható, bárha erre köves malmunk alkalmasabb. Kezelése szakképzettséget nem kíván.

Nincs hushiány, mert pótolja a

Sózott Tengeri hal
Füstölt Tengeri hal

és
Sóshering

melyekből azonnali szállításra ajánl a

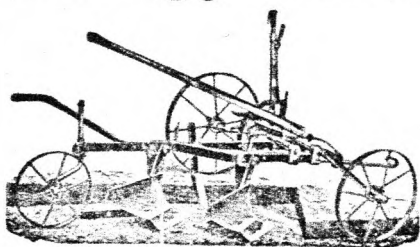
Magyar Halkonzervgyár és Halkereskedelmi R.-T.
Budapest, VI. ker., Vágány-utca 12. sz.

„ Telefon: 52-44. és 49-71. „

Füstölt tengeri hal a szalonnát előnyösen pótolja!

6928

Eredeti „Westfalia“ műtrágyaszórógépeket,

ugyszintén különféle valódi

Sack-féle egyes és
többvasu ekéket,
boronákat,
tárcsásboronákat,

burgonyakiszántóekéket, répakiszántóekéket és sorba-
vetőgépeket, valamint a manillahiányt pótló általában bevált szalmakötélfonógépeket,

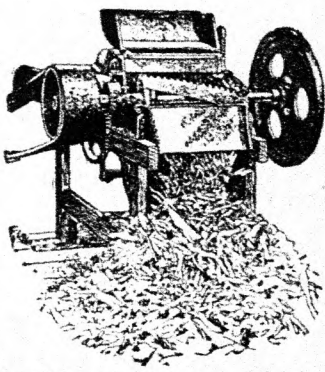
legjobbakkal elismert mindenféle

rétmivelőeszkö-
zöket, répavágó-
és szecsavágó-
gépeket,

REFORM gyorsfüllesztőket,
eredeti amerikai „OHIO“
kukoricaszártépőgépeket

a mai viszonyokhoz képest mérsékelt áron ajánl

PROPPER SAMU
BUDAPEST, V., Vilmos-császár-ut 52. szám.

Fontos tudnivalók a háborús törvényekről és rendeletekről

Az 1916. évi termés értékesítése. Hivatalos átnézés folytán megbízható magyarázata az összes idevágó kormányrendeleteknek. Ára 80 fillér.

A REKVIRÁLÁSOKRÓL.

Utmutató kézikönyv a hadiszolgálatok igénybevétele és kifizetéséről. Irta: Dr. KOVÁCS BELA honvédelmi miniszteri fogalmazó.
Az élelmiszer-rekvirálás, beszállítás, kártérítési ügyekben, továbbá vállalatok hadiszolgálatára történő igénybevételeiről, ingatlanok katonai használatáról, illetékek megállapításáról nékülözhetetlen felvilágosítást nyújt. Fontos utasítások a hadiszolgálatok kifizetéséről.

Ára 4 korona 20 fillér.

A 43-50 éves népfölkelők utmutatója.

A vonatkozó rendeletek alapján összeállította és magyarázattal ellátta: Dr. Tolcsvai Nagy Barna.

Ára 1 korona 60 fillér.

A 19-42 éves népfölkelők utmutatója.

A vonatkozó rendeletek alapján összeállította és magyarázattal ellátta: Tolcsvai Nagy Barna.

Ára 2 kor. 20 fill.

1912: LXIII. t.-c.

A háboru eseteire szóló kivételes intézkedésekről.

1915: XVIII. t.-c.

A hazaárulók vagyoni felelősségéről.

1915: XIX. t.-c.

A hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadi szállítások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról.

A gyorsított bünvádi eljárás szabályai.

A négy törvény ára egybekötve 2 korona 60 fillér.

A háborúval kapcsolatos törvények és rendeletek gyűjteménye

4 füzetben. A m. kir. belügyminisztérium kiadása. Az I. füzet ára 9 korona 50 fill., a II. füzet 8 kor. 50 fill., a III. füzet 5 kor. 20 fill., a IV. füzet 8 kor. 50 fill., összesen 24 korona 50 fillér.

A bérbeadók és bérlők jogai a moratórium alatt.

Irta: Dr. TELCS BÉLA ügyvéd.

Ára 60 fillér.

Háborús gazdasági törvények és rendeletek

3 kötetben (4-ik előkészületben). 1914. aug.—1916. márc. 3-ig megjelent összes rendeletek és törvények gyűjteménye, összeállította: Dr. Székely Artur.

Ára 16 kor.

A katonai segélyekről.

Utmutató a katonák és családjaik igényeiről. Kimerítően magyarázza az állami segélyezés összes szabályait. Felmutatja, milyen járandóságra tartoznak igényt a hozzátartozók. A nékülözhetetlen tanácsadói tisztek, altisztek és a közlegények igényei szerint a törvények és rendeletek alapján.

Dr. Pongrácz Jenő.

Ára 1 korona 10 fillér.

Kinek jár hadisegély.

Bevonultak és hozzátartozóik igényei.

Ára 25 fillér.

A moratóriumfeloldó és a vonatkozó eljárási rendelet.

Ára 1 korona 70 fillér.

Megrendelhetők az összeg előzetes beküldése mellett, portómentes szállítással, a „PÁTRIA” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25.

Egy gazda sem nélkülözheti Az új termés értékesítése

cimű füzetet. :: Ára 80 fillér.

Ez tájékoztatja a gazdát arra nézve, hogy:

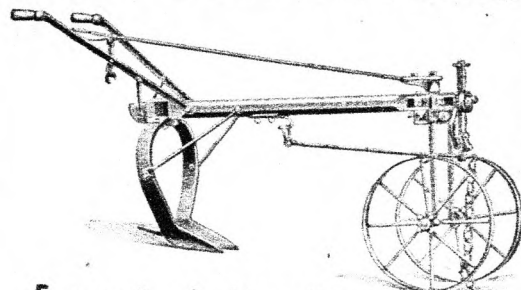
1. Minő termények vannak zár alatt?
2. Mennyi gabonát tarthat vissza magának?
3. Mennyit és kinek adhat el?
4. Milyenek az új termésárak?
5. Mire kell vigyázni a gabona eladásánál?
6. A gyapju és sertés értékesítése és legmagasabb ára?

A Magyar Gazdaszövetség
kiadványa.

Hivatalos átnézés folytán
megbízható magyarázata
az összes kormányrende-
leteknek.

Megrendelhető az összeg-
nek bélyegben való bekü-
ldése mellett a "Patria"
r.-t. gazd. könyvkereskedé-
sében, Budapest, IX., Üllői-
ut 25. sz. — Utánvétellel a
füzetet — tulmagas portó
miatt — nem küldjük! ::

RESICAI ACÉL

ekék,
boronák,
kapák,
hengerek
és egyéb
elsőminő-
ségű talaj-
művelő-
eszközök.

Egyszerű répakiemelő eke.

Antibalace billenőekék

5-, 7- és 9-vasu kivételben.

Amerikai rendszerű traktorekék

4, 6 és 8 eketesttel.

Kladnoi gözekeköttelek

Részletes ajánlattal szolgál az
Á. V. T. Várboksáni Gazdasági Gépgyár

Vezérképvisellete

Budapest, IV. ker., Egyetem-utca I. sz.

A világhírű „Eberhardt” ekegyár gőzmagánjárókhöz és motortraktorokhoz való 3-, 4-, 5-és 7-vasu ekéi

a legjobbak.

Szállítás raktárról
azonnal!

MERT: teljesen kovácsoltacél-
ból készülnek, tehát aránylag
könnyű súlyuk mellett szer-
kezetük rendkívül szilárd!

Vonóerősüségletük a leg-
minimálisabb!

Kezelésük rendkívül könnyű
és egyszerű!

Az egész eke egyszerre köny-
nyen kiemelhető!

Nincsen eltörődés!

A szántás egyenletes!

A talaj megművelése
és porhanyítása az
elismertlegjobb mert
bármily talajnemhez
és szántási mélység-
hez, valamint bármily
vonóerejű géphez
speciális ekék szállíthatók.

G. E. Ulm, 107.

Minden traktortulajdonosnak érdekében áll bekérni ezen ekékről szóló részletes árjegyzéket, valamint árajánlatomat.

DRESCHER GYULA, BAJA.

Az Eberhardt Testvérek, Ulm, a. D. eke-
gyárának magyarországi vezérképviselője.

Árverési hirdetemény.

Alulírott h. esodtömeggondnok ezennel közhírré teszem, hogy a esodtömeghez tartozó Csene község (Torontál megye, vasuti állomás Csene) határában fekvő Gláva majoron

f. évi október hó 8-án reggel 9 órakor

megtartandó nyilvános árverésen azonnali készpénzítés mellett a legtöbbet ígérőnek eladom a következő ingóságokat:

1. 8 darab Bacher-féle 14-es mélyítő eke
2. 20 " 1-es Sack-eke
3. 15 " Bacher-féle 2-ös eke
4. 3 " Cultivator
5. 1 " Kühne-féle szágos henger
6. 1 " Crosskil henger
7. 3 " ruganyos Extraktor
8. 1 " tárcsásborona
9. 1 " lögrébiye
10. 10 " ökörszekér
11. 4 " Cormick-féle kőekötőgépek
12. 1 " Hoffherr-féle fengerimorzsológép
13. 1 " Clayton-cseplőszekekény elevátorral
14. 1 " 8 HP. Ruston-féle lokomóbil
15. 8 " gaskorsi
16. 40 " járom
17. 10 " lopós lánc és különféle gazdasági eszközök.

A esodtömeg az eladó ingóságokért semmi néven nevezendő szavatosságot nem vállal.

A megvett ingóságok a gazdaságból 8 nap alatt elszállítandók, de a vétel pillanatától kezdve a veszély a vevőt terheli.

A vételi illetéket ugyanezen a vevő viseli.

Az árverés napján közei a vasuti állomáson a vevők rendelkezésére áll.

Nagyberek, 1916. szeptember hó 18-án.

Dr. Vászits Endre

nagyberekeli ügyvéd,

minif. v. h. Winter Fülöp h. esodtömeggondnoka.

7038

Magyar Földbérők Szövetkezete

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 24. szám.
Telefonszám: 152-66. Sürgönyeim: Földbérők 152-66.

Géposztály:

a legelőnyösebb árban és feltételek mellett szállít 1917. évi tavaszára 95/100 HP. és 65 HP. „Daimler” motoros ekét 6-vasu ekével, két motoros ekéket géprendszerű háromvasu billenőekével.

Azonnali szállításra:

tolóhengeres s kanalas rendszerű

vetőgépek,

szántó-, mélyítő és kapáló-

ekék,

sima és rögtörő

hengerek,

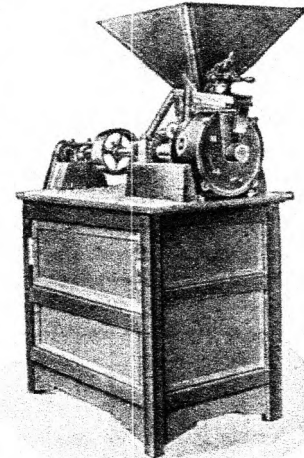
boronák,

szecska, vágók

répavágók,

Kalmár-rosták.

triőrök,

Daráló, lisztkészítési célra is használható.

kézi és motor-

hajtásos

szalmaprések,

takarmány-

füllesztők,

tejgazdasági

gépek,

motorok,

gőzgépek,

cséplőkészletek,

utihengerek,

morzsolók,

darálók.

Állatbizományi osztály:

foglalkozik vágómarha, sertés és juh bizományi eladásával.

Kis- és középgazdaságok számviteléhez legalkalmasabb

ORMÁNDY JÁNOS: GAZDASÁGI

SZÁMTARTÁSI NAPLÓJA

Ára tartós kötésben 6 K.

Kiadta az O. M. G. E. könyvkiadóvállalata.

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-t. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Gazdasági egyszerű

:: számtartás ::

különös tekintettel a jövedelmi adótörvényre

Ára füzve 12 Korona, vászonba kötve 14 Korona.

Kidolgozta: **Ormándy János.**

Ezen munka a lehető legrészletesebb felvilágosítást nyújtja az egyes gazdaságok, uradalmak bérletek és bérbeadott birtokok adóköteles, tiszta jövedelmének gyakorlati példákkal kísérvé történő összeállítására, a bevallási ívek kitöltésére, a számtartásnak a törvény rendelkezéseire való alkalmazására.

Megrendelhetők a „Pátria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Felhívás a gazdaközönséghez!

A nyersanyaghiány mind nehezebbé teszi a gyártást, ezért ajánljuk, fedezze mindenki előrelátható szükségletét

tejszállító Kannákban,

tejhűtőkben,

főlözőgépekben,

vajköpülőkben, stb.

saját érdekében már most.

ALFA-SEPARATOR R.-T.,

Budapest, VI., Lomb-utca II.

A cséplési idényre való tekintettel ajánljuk a

Cséplési mázsakönyv, Cséplési értesítő és egyéb gazdasági nyomtatványok

beszerzését, melyeket az alanti terjedelemben, illetve árak mellett, **bármilyen mennyiségben azonnal szállít** vállalatunk **nyomtatványkezelői osztálya.**

56. sz. **Cséplési mázsakönyv**, 200 lapos terjedelemben, kiszakítható lapokkal, barna papirkötésben, indigóval való használatra, darabja — **2 K 70 fill.**

63. sz. **Cséplési mázsakönyv**, 100 lapos terjedelemben, közepén perforálva, kemény, barna papirkötésben, darabja — — — — — **2 K 20 fill.**

55. sz. **Cséplési értesítő**, 100 lapos terjedelemben, puha fedéllel, darabja — — — — — **1 K 40 fill.**

Megrendelések a **"Pátria" r.-t. nyomtatványkezelői osztályához, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám** intézendők, hol az **összes gazdasági nyomtatványok is beszerezhetők.**

Veszek

azonnali vagy későbbi szállításra

őszi és tavaszi bükkönnyt, borsót, szöszösbükkönnyt, baltacimet, mákot, csillagfürtöt, lucerna-, vörös- és fehérheremagot, valamint minden egyéb gazdasági magvat

legmagasabb napi áron.

Ugyanezen magvak prima minőségben, napi áron, állandóan raktáron.

Mintázott ajánlatokat kér!

FÖLDES GYŐZŐ

mezőgazdasági termény- és magkereskedő,

Budapest, V., Bálvány utca 8.

Telefon: 141—16. Rövidített táviratcim: Földesur Budapest.

EREDETI

MOTOREKE

**HAZÁNKBAN TÖKÉLETESEN BEVÁLT
SZÁMOS UTÁNRENDELÉS**

Allandó nagy raktár Budapesten
alkatrészekből és saját javítóműhely.

Ekevezető tanfolyamok.
Szakmérnökök és gyakorlott szerelők.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA

BUDAPEST, VI., VILMOS-CSÁSZÁR-UT 45., I. EM.

Telefon interurban 76-94.

Sürgöncim: DIPLINGS.

Szolinszky Jenő és Tsa

brazántók magyarországi irodái

Budapest

Mehmed-azulha-ut (Museum-láru) 31.

0181

Telefon: Jászai 81-82.

Fiókok: Lubla, Belgrád

Hadifoglyok, munkások részére

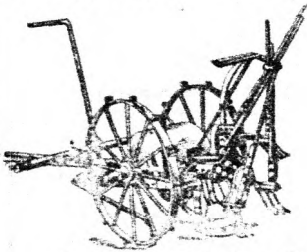
BAKANCSbarna, erős tehénbőrből bőrtalppal, bőrsarokkal, továbbá nyári bakancs tehénbőrfejjel, varrott és szegelt talppal, **flubakancsok** jutányos áron azonnal szállíthatók. Mintaküldemény utánvéttel.

☛ Meg nem felelőt bérmentve visszaveszem. ☛

Altmann Ignác, Törökszentmiklós, cipőüzlet.

40 év óta fennálló cég.

8321

Burgonyaszedőgépek „Original Harder“JUNG burgonyaosztályozógepei, összeszukhatók,
JUNG burgonyamosógepei, összeszukható víztartóval.
Marhatakaromány-gyorsfülesztők, aratógépek, darálómalmok raktárról szállítanak.

Prospektusok és ajánlatok kívánságra díjmentesen.

RUDOLF JUNG, Maschinentabrik

Freiwaldau, Oest.-Schlesien.

6873

Raktár Wien, IX 1., Elisabethpromenade 39.

Gépolajat,**hengerolajat, gépszirt****jutányos áron szállít**

Polacsek Fülöp és Fia cég, Nyirbátor.

Vadgesztenyétminden mennyiségben **veszek.****Szücs Pál, Arad.**

7036

Keresünk megvételre

egy keveset használt, jó karban lévő kétgéprendszerű 16, vagy 20 HP.

gőzekekészletet.

Ajánlatokat a gépek részletes leírása és ármegjelöléssel

7025

Cukorgyár, Oroszka címre kérünk.

Eladásra kerülnek

boldori gazdaságból (Krassószörény megye)

1-3 éves **tinók,** 1-2 éves **üszök** és részint **tehének.**
pírastarka hívas pírastarka házas, részint fejős

Rövidebb felvilágosítás a boldori gazdaság intézőségénél, Boldor (Lugos mellett) nyerhető.

7031

Országos Burgonya-Közvetítő Iroda,

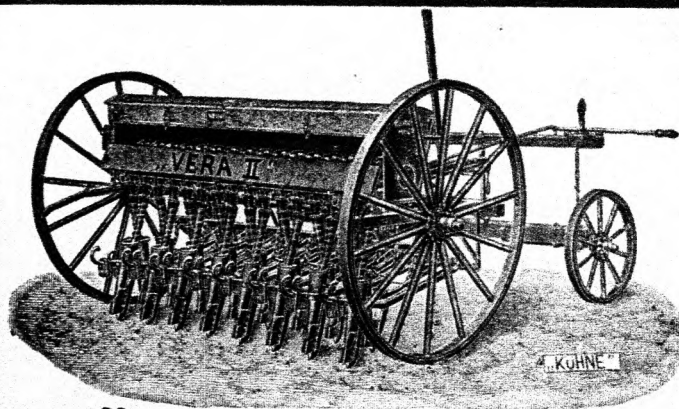
Budapest, IV., Gerlóczy-u. 11.

Hirdetmény.

A 2053/1916. sz. M. E. rendelet értelmében mindazon burgonyatermelők, akik burgonyatermésüket 1916. október hó 31-ig bejelentik, 100 kilogrammonként kétféle koronával többet kapnak, mint a megállapított legmagasabb ár.

Felhívjuk a gazdálkodóknak, hogy burgonyatermésüket jeleltse be: ez esetben az étkes burgonyafajokért 100 kilogrammonként **16 kor.,**egyéb, de átválogatott fajokért **15 kor.** fizetetik ki.

Átvétel és elszállítás, vételárkifizetés helyszínen történik

„RÜHNE“ Mezőgazdasági Gépgyár R.-T.

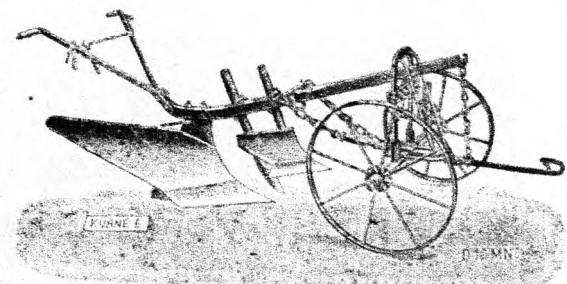
Főraktár: Budapest, VI. ker., Vilmos-császár-ut 59. szám.

Fiókraktárak: Debrecen, Temesvár, Kaposvár, Szabadka.

6148

TARLÓHÁNTASRA:

négyvasu ekéket, hat- és nyolcvásu kultivátorokat, amerikai tárcsásboronákat, továbbá elsőrendű egy- és többvasu ekéket, különféle boronákat, hírneves „Mosoni Drill“ és „Vera II“ sorvetőgépeket, sorbatrágyázó „Royal Drill“ kombinált vetőgépeket, láncos műtrágyaszórókat, rostákat, szüretelő eszközöket stb. szállít!

Gőzekegarnitúrák és szántógépek

különbéle gyártmányuak és rendszerűek,
 kevés ideig használatban, teljesen modern felszereléssel, valamennyi üzemképes karban, azonnali és későbbi szállításra általam kaphatók.

Országos Szántógép- és Gőzeke Nyilvántartási Központi Iroda
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRUT 31-33. JAULUSZ J. JÁNOS KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI BIZOMÁNYI IRODA
 Interurbán Telefon: 20-06. Irodai órák reggel 8-tól 1 óráig.

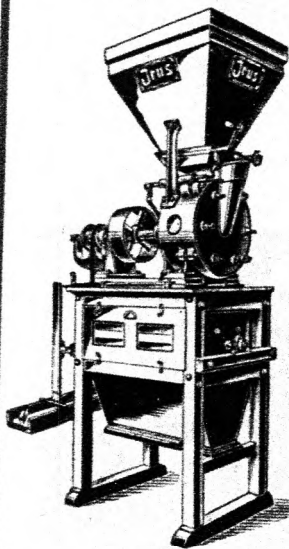
VÉG ÖDÖN műszaki irodája

Budapest, IX. ker., Ipar-utca 13.
 Telefon: József 6-74.
 Birtokok felmérése, reambulálása, parcellázása és térképezése. Térképek kicsinyítése, nagyítása, másolása és sokszorosítása egy vagy több színben. Gazdasági falai és zsebtérképek készítése. Vidéki megbízások elintézésére külön osztály. Ajánlat és költségvetés díjtalan.
 20 évi tapasztalat. 7030 Telefon: József 6-74.

„Fama” nevű hírneves levéi közszégi bikától és előhasinak 3380 liter tejet adó, többszörösen kitüntetett anyától származó,
 11 hónapos kiváló szép, erős
 valamint hasban importált fekete-tarka hollandi 9 hónapos
bikaborju
 eladó, melynek anyja még ma is napi 17 liter tejet ad.
 :: Schultheisz Adolfnál, Bia, Pest megye. :: 7035

60 lóerős szántógép

benzintraktor 8-vasú ekével, egy évig használt, **eladó.**
 Üzemben is megtekinthető és azonnal átvehető. Bővebb felvilágosítást ad **Epstein Jenő** cég, **Barcs** (Somogy vármegye). 7040

Uradalmak, gazdaságok,
 kenyérgyárak, sütődék, szövetkezetek, közszeg stb. **liszt** szükségletük előállítására ajánljuk legjobban bevált, szabadalmazott

K. modell Irus daráló- és lisztőrőlmalmainkat.

Malmainkkal takarmánydara, tészta-, főző- és kenyérliszt, minden finomságban állítható elő, kiőrés buzánál 84%, rozsnál 80%. Takarmány-magvak, szecskázott szalma, here, lucerna, tengeriszár, csutka stb. szintén lisztfinomságig őrlhetők.

Ezen speciális gép gazdaságokban ma már nélkülözhetlen.

Bárhol felállítható, kevés helyet igényel és minden előzetes műszaki képesség nélküli bárki által kezelhető. Minden bajtörésre alkalmas. Bővebb felvilágosítással és ábrás katalógussal készséggel szolgálunk.

Irus-Művek Magy. Közp. Iroda
 Budapest, VI., Teréz-körut 30. sz. :: Telefon: 162-75 6797

Alapítva: 1880. Bejegyzett cég.

SZIGETI L. GYULA sertésbizománys

Budapest, VIII., Rákóczi-tér 15. sz., I. emelet.

Sürgőnycim: Szigetivusz, Bpest. :: Telefonszám: József 14-99. ::

Sovány és hizott sertések eladását és vételét bármikor :: pontosan eszközli. :: 7007

Aratógéptulajdonosoknak nagyon fontos!

Ajánljuk **manilla és cérnázott kévekötfonalat.**
 Drótbetétes **manilla és manillapótlót**, amerikai és belsődi gép- és motorkenőolajakat, nyersolajat,

benzint, motor- és autóbenzint, petróleumot, valamint mindennemű műszaki cikkeket.

HALÁSZ és TÁRSA
 műszaki vállalata,
 BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 8. sz.
 Telefon: 144-27. 6738

A magyaróvári főhercegi uradalom

2-400 db. sovány és tenyész-mangolica vagy angol sertést keres megvételre az állatok korának megjelölésével.

Főhercegi Jászárgazgatóság, Magyaróvár. 6995

Gőzekegarnitúrákhoz

az egész kontinensen legjobban bevált kiűnő minőségű **acélsodronyköteleit** ajánlja Magyar Acélsodrony, Drótművek és Kötégyár **DEICHSEL A., MISKOLC.**

Továbbá gyárt: transzmisszió, felvonó-, komp-stb. köteleket, úgy gazdaságok, mint ipari üzemek számára mindenfajta vas- és acélsodrony-kötelet csupasz és horganyzott kivitelben a legmagasabb szakítási szilárdságig.

Szénakötőhuzalokat

és mindenfajta fekete és horganyzott huzalokat. **Ujdonság** horganyzott sodronystráng. **Tessék ajánlatot kérni.** 6756

Mezei vasuti sinek

minden szelvényben, valamint mindenféle vasuti szerelvény és

görkocsik,
hordozható vágányok, mozdonyok

új és használt állapotban **vételre** jutányos áron és feltételek mellett beszerezhetők.

SCHLESINGER ALAJOS,
görpályasztyály

Budapest, V. kerület, Váci-ut 32. szám.

6389

Minden modern gazdának el kell olvasnia:

Zachara Lajos:

Az elektromosság a mezőgazdaságban

című most megjelent szakművét.

Ára füzve 3 korona, kötve 4 korona.

Megrendelhető a „PÁTRIA” r.-l. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Ajánlunk azonnali szállításra a legjutányosabb napiárak mellett:

Gép-, henger- és autóolajat,
gépzsiradékot, kocsikenőcsöt

és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajakat szavatolt jó minőségben.

Interurban-tele-
fon József 14-50

Veszünk mindennemű olajos, petroleumos, szirupos hordókat.

Weisz Lipót és Társa

disznózsír-, szalonna- és olajnagykereskedők

Budapest, IX., Hentes-utca 17. Sürgőselem: WEISSEFETT Budapest.

Ajánlat kenőanyagokra

Gépkenőolaj	pr. 100 kg.	K 130.-
Gépolaj nagyobb gépekhez	" " "	" 145.-
Motorkenőolaj	" " "	" 150.-
Dieselmotor-hengerolaj	" " "	" 250.-
Gőzhengerolaj	" " "	" 250.-
Gőzekehengerolaj	" " "	" 260.-
minden ingyen hordóban, 160-170 kg. tartalommal	eredeti Tura	levonással.
Bélföldi gépszir	pr. 100 kg.	K 220.-
la aussigi gépszir	" " "	" 260.-
la fekete kátránymentes kocsikenőcs	" " "	" 75.-
minden hordóstul, együtt mért súlyban.		

ÖSSZES ÁRAK HELYI RAKTÁRAMBAN, UTÁNVÉTEL.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő, BUDAPEST, V., Csáky-u. 43. Telefon 121-64.

Keresünk **zöldségfélét, fejeskáposztát, almát, körtét, tűzifát,**
tengericsutkát, tengeridarát vagonatételekben. Arajánlatok:
Mezőgazdasági Forgalmi Vállalathoz, Budapest, IX., Üllői-ut 55.

Hofherr-Schrantz es Clayton-Shuttleworth R.-T.

BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 57.

Ajánlja: Egyesített „FFK” jegyű, tolókerékrendszerű, páratlansoru és „PPK” jegyű, állítható kanalas vető-tárcsákkal ellátott páros soru

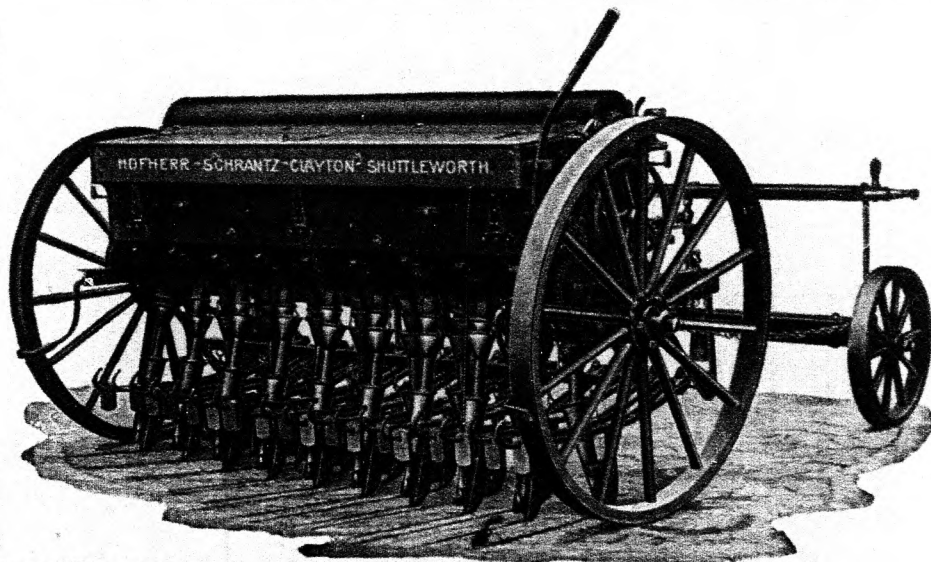
**vetőmag- és műtrágya-
vetőgépeit,**

melyek a vetőmagot és a műtrágyát egyidejűleg sorba vetik.

Egyszerű szerkezet. **KÖNNYŰ KEZELÉSI MOD.** Megbízható vetés.

Ajánlja továbbá „Voss”-féle szabadalmazott trágyaszórógépeit, melyek mindenütt a legjobbaknak vannak elismerve.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MUNKÁS ÉS FOGOLY SZALMAZSÁK, FEJVÁNKOS, LEPEDŐ, POKRÓC

NAGEL ADOLF, zsák- és ponyvagyár,
 Telefon: 35-92, 80-82, 104-10. **Budapest, V., Arany-János-u. 10.** Táviralcím: NAGELA.

Vizfehér kétszer mosott motorhajtó

BENZOL

minőségileg messze **előmulja** az ezidőszerint forgalomban levő nehéz benzinfajokat, mert **nagyobb a hajtóereje, könnyebben gyújt, kiadósabb, tehát olcsóbb** mint a benzín. Szállítja **Krayer E. és Társa** osaszári és kir. udvari szállító, Budapest, V., Váci-ut 34. sz.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

ALAPITATOTT 1900-BAN.

Igazgatóság, Budapest, IX., Kálvin-tér 10., saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz, jég, baleset, szárazság és betéréses-lopás ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módosulatok szerint, előnyös feltételek mellett. Az életbiztosításokban a biztosított tagok díjarányukban részesülnek. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselőik közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetséges biztosítékkal 1915. december 31-én:

Alapítványi feltevések	K	2.880.540,-
Díjarányok és díjvétel (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	"	4.184.583,31
Kártartalékok (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	"	735.990,31
Külön- és egyéb tartalékok	"	838.132,82
A szövetséges kötelezettségeknek fedezetére mindenképp az évi díjvétel és kamattöredék szolgál, az elkölt 1916-ban	"	7.864.796,53
	K	16.144.032,97

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizelt tőkékben	K	18.081.000,-
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizelt jégkárokban	"	7.832.000,-
Biztosított érték útszab 1915. évben	"	1000.000.000,-
Biztosított érték jégben 1915. évben	"	58.430.000,-
Biztosított állománya	"	19.300.506,-

A „Gondviseles” Országos Központi Segélyező-Társulat, Budapest, IX., Kálvin-tér 10. szám,

mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig huzomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Nem török! Nem szakad! Nem reped!

a lószerszám, hanem tartós lesz, ha

BELLKA-SZERSZÁMKENŐCSÖT

használtat.

Számos elismerő levél a gazdák és uradalmak részéről. I doboz ára 5 kor. portómentes küldéssel.

Gyógyszerészeti ipar és mezőgazdasági vegyitermékek laboratóriuma, Rum, Vas m.

Nagyméltósági Örgőf Pallavicini Sándor ur adalmában 200 darab egyéves szőke

mangolica tenyészkoça,

mintegy 50 kg. elősúlyban van eladásra felállítva, melyek sertés-orhanc ellen ojtva voltak és a sertésveszen 50%-kal estek át. Áruk elősúlyban kg-ja 9 korona.

Eladó továbbá: 20 darab négyéves I-rendű jármozni való pirostarka tinó.

Örgőf Pallavicini Sándor urad. igazgatósága. Sándorfalva.

Az ötvösi gazdaságban körülbelül 100 métermázsa

fűmag (Dactylis gl.) eladó.

Legkisebb kapható mennyiség 1 métermázsa. Ajánlatok Gazdasági Intézőség, Ötvös (Zala megye) címre intézendők.

BUDAPEST Népszínház-u. 22. **Sertbizmány** BUDAPEST **TELEFON: József 22-41.**

Sertéstenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez.

Vevők állandóan előjegyezve!

Gőzeke- és motorekerészletek,

mint acélfogaskerek, fémcsapágyak, bronztolattyuk, dugattyuk, ekevasak, kormányok, tűzszekrények, forrcsövek, I-ső rendű sodronykötelek stb. minden gyártmányu gőzekéhez készülnek és kaphatók

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR- ÉS GÉPGYÁRÁBAN, MISKOLCON.

Munkafelvételek, költségvetések ingyen.

Azelőtt:
idő-, pénz-, anyag-
veszteség !

Most:
idő-, pénz-, anyag-
meztakarítás

bevált gyorsmeszelő- és
fertőtlenítő-gépeimmel.
!! Prospektus díjtalan !!

Rudolf Krása,
Wien, VII., Maria-
hilferstrasse 76.

Teléfono a marhavásártársas. József 18-81.

**A Budapesti Állatvásár-
pénztár Részv.-Társaság**

foglalkozik: szarvasmarhák, borjúk, juhok,
báránok, kecskék, sertések és húsféle
bizományi eladásával.

Előleglet nyújt hatóságilag meg-
állapított kamattaláb mellett

Előleglettel átutalások Budapest-Ferencváros
Munkavégzés Budapest Központi Vásárcsarnok.

Teléfono a sarkos. Állatváros József 18-81.

Csávázáshoz
ajánlunk
40%-os FORMALDEHYDET.
Győző Béla és Társa
Budapest, V., Báró-Aczél-utca 3. sz.
300 liter vízhez egy kilogramm formaldehyd szük-
séges. Ez elegendő 10 hl gabona csávázásához.

Transporthordók
szesz-, palinka-, borszállítás céljára 400-1200
literesek, kényelmes állapotban.
jutányosan eladók.
Ügynökök díjaztatnak. Ajánlatok „Hordó” felírással Blockner
hirdetőjébe, Budapest, IV., Semmelweis-u. 4. kerület.

Hadi cipők (katonai, természetesen lánghajla-
sított bőrből) pára 16 kor., belsőbőrrel
pára 24 kor. és mindenféle
cipőket nagyban árban ad-
lak: „UNIO” cipő- és
papucsár. Budapest,
VII., Dohány-utca 17-18. sz.
Telefon: 93-75. Árjegyzék
ingyen és bérmentve.

Eladó földbirtokokat és erdőket
200 holdtól esetleg 10.000 holdig ajánl megvételre.
vételhez lehető legmagasabb költséget megszerző
értékes Budapesti házak azerbe elfogadják. 7014
Hoffmann Jakab,
Budapest, VI. ker., Teréz-körút 1 A. sz.

TEJ.

Uradalmi tejet 200 litertől fel-
jebb veszünk évi szerződésre
a legmagasabb árban.

Ha esetleg több uradalom van azon kör-
nyeken, akkor egy-egy uradalomban a
mennyiség esetleg kisebb is lehet. A tej
lehetőleg helyszínen lesz földolgozva, ami
által a hűtés, vasúti szállítás és erős
kannarongálás elcsik. Referenciákkal szí-
vesen szolgálunk. :: Ajánlatokat kér:
STAUFFER ÉS FIAI
nyugatmagyarországi sajtgyárak és kivitt vállalat,
Réprelak.

Kirschner
legújabb szabadalmazott
**gyűrűs-gabona-
osztályozó hengere**
gözevölők és
osztályozók részére
a legjobb!
Kirschner A. gépgyára
Leipzig 90.

Rézgálic
garantált 98%-os
kisebb és nagyobb tételben kapható az
Általános Bank és Takarékpénztár r.-t.
áruosztályánál, Székesfehérvárott.

Zsák- és ponyvakölesőnzés.
zsák, ponyva,
kévekötél, kenderzsineg
Schillinger Miksa
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7.
Alapított 1878. 6054 Távirat Schillinger 4526.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Vegyvizsgáló Állomása
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.
Talaj, trágya, abrak, víz, szén, répa, valamint minden
egyéb gazdasági és ipari **vegyvizsgálatok.**
Munkvélemények mezőgazdasági vegyipari kérdésekben OMGE.
tagoknak az állami díjazásba tételből 10% engedmény.

**Eladó 24 drb 5 éves saját tenyésztésű
erdélyi fehérökör.**
Gróf Wass Endre ur öméltósága vasasszent-
gotthárdi uradalmában értekezhetni. U. p. Cege.

Stock-féle motoreke
keveset használt, kifogástalan, munkára azonnal
képes, rögtön szállítható, **jutányosan**
eladó. Szíves ajánlatok csak német nyelven
„Sofort 35” alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Van szerencsém tisztelettel a nagyérdemű gazdaközönségnek b. tudomására
hozni, hogy az ujonnan berendezett
gép- és szerszámgyáramban
a gazdasági összes gépek javítását, törött részek forraszt-
ását, fel- és leszerelését
a legrövidebb idő alatt eszközlöm
és kívánatra a törött részeket leszerelem a legjutányosabb árak mellett. Tisztelettel
UTASY LAJOS gépgyáros, Budapest, VII., Szabolcs-u. 4. Telefon: 105-90.

ELADÓ
egy jókarban lévő Cormick-gyártmányu
25 lóerős traktor hozzávaló **ekével.**
:: Munkaközben megtekinthető Griebisch Béla ::
gazdaságában, Szolgaegyházán.

Sürgöny-
cim:
HALKLEE.

HALDEK IGNÁC UTÓDA

MAGNAGYKERESKEDŐ.
CÉGTULAJDONOS:
GREINER SOMÁ,

Budapest, VI., Nagymező-utca 43. szám.

Vásárol

**lóherét, lucernát, fehérherét,
biborherét, baltacimot, lóbabot**

és minden szabad forgalomba eső gazdasági magvakat.

7018 **Kér ajánlatot erős minta kíséretében.**

Telefon:
18-62.

BENZOL

állandóan raktáron
napi aron.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő,
BUDAPEST, V., CSÁKY-UTCA 43. TELEFON INTERURBAN 121-64.

BAKANCS

tehenbőrbeli, erős bőrtalppal, bőrsarokkal, hadifoglyok-
nak, munkásoknak. **Fatalpa munkás- és
flubakancsok, drill bakancsok**
tehenbőrfejjel, szegelt és erős varrott talppal. Kapható:
SCHÖNFELD, Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 43.
Meg nem felelőt megtekintés után bérmentve
visszaveszek. Szétküldés utánvétellel.

Minden gazda saját érdeke, hogy **tavaszi szükségletét**

permetezőcikkben

már most fedezze. **Ajánlunk:**
Vermorel-rendszerű belföldi gyártmányu **permetezőt**
darabonként **78 korona** árban.
Schottola Ernő gyáros és nagykereskedő,
Budapest, VI. kerület, Vilmos-császár-ut 13. és 53. szám.
Ugyanott gazdasági **kocsikenőcs** 100 kg-ent **75 korona**,
bruttósúly nettósúlynak számítva.

Zsák- és ponyvakölcsönzés
Zsák- és ponyvakereskedő
vétel és eladás.

PATAK HUGÓ Iroda: BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 19,
TELEFON 156-76. Filótelep: FIUME. BAROSS-KÖRÜLÉ.

HADIFOGLYOK RÉSZÉRE

a legolcsóbb reggelit és
vacsorát szolgáltatja a

„Szövetség-kávé cukorral“

♦ kilónként 3.75 kor. ♦

FELLNER GYULA, Budapest, V., Lipót-körut 9. sz.

Kitünő állapotban levő, majdnem
új, alig dolgozott **60 lóerős**

HART-PARR MOTOREKE

teljes felszereléssel és hozzávaló
nyolcas ekével azonnal **36.000**
koronáért **eladó.**

Megtekinthető az
Osijeki vasöntőde és gépgyár r.-t.-nál, Eszék.

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.

Kiskenyvágyu Vasutostálya Budapest, V.

Gazdasági vasutak

nyomjelzése, tervezése és építése.

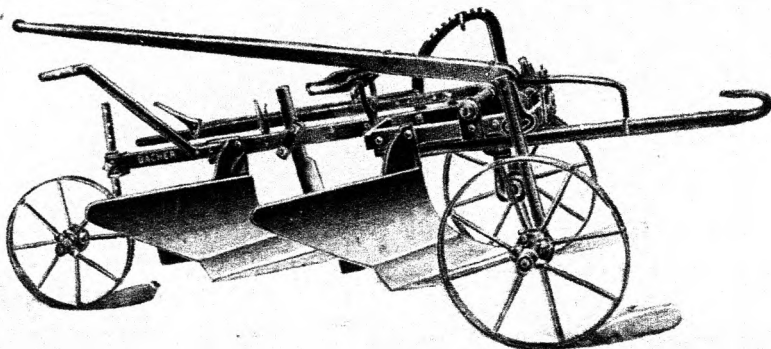
A Győri Vagongyár gyártmányainak eladása.

Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

BÄCHER

egyetemes egy- és
többvasu acélekéi és
speciális talajmivelő
és javítóeszközei.

MELICHAR

szabadalmazott meritő-
korongos rendszerű

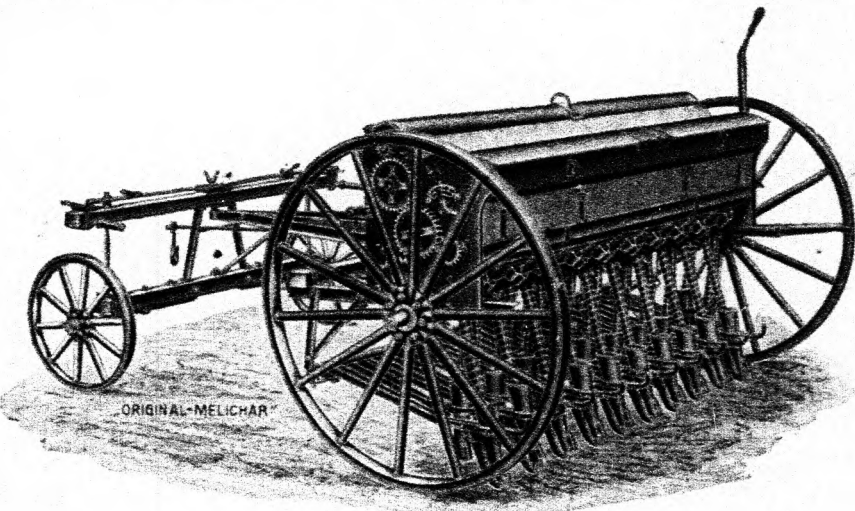
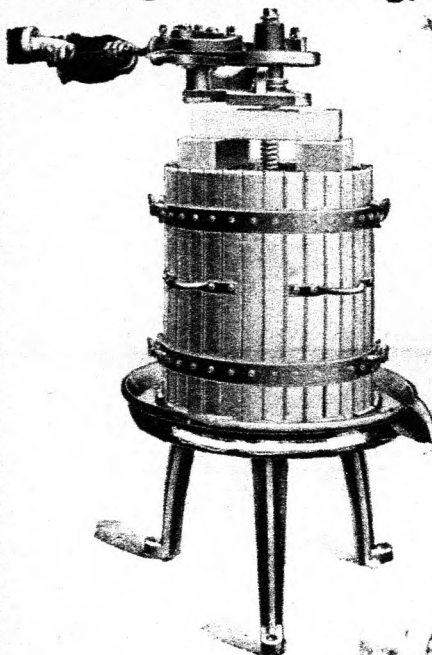
„UNIKUM DRILL“

egyetemes sorvetőgépei,

„IMPERATOR“

mütrágyaszóróval egyesített sor-

trágyázó
vetőgépei,

szőlőprések, szőlőzuzók, bur-
gonyakiszedőgépek és DEYL-féle
répakiemelőgépek
azonnal szállíthatók.

Bächer Rudolf–Melichar Ferenc

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**
BUDAPEST, VI. KERÜLET, TERÉZ-KÖRUT 26. SZÁM.

(Szendes
százados
ban. —
Hűtelszöv
Közélelm
igazolván
forgalmán
ltek hon
cimletein
zése. —
— Az er
fájás ves
szakok ár
szállítási
A szesz

Nemz
áldozato
a nagy
védelmi
küzdők
legfonto
nem vol
nosságát
nének t
ményekt
sem, am
szeteseb
a „Közt
nak hat

De ha
den szó
és mind
ügyünke
nyeit sz
pillanatu
latunk
amely l
mögött
alkalmur
emlékeke
tekinteni
hirdethet
meg —

M.

Saját

1. Al
2. Tí

10. P

Tá